

Latvijas Republikas Satversmes tiesas sēde

2022. gada 31. martā

Turpinājums

2022. gada 7. aprīlī

Sēdi vada Latvijas Republikas Satversmes tiesas priekšsēdētājs

Aldis Laviņš.

A. Laviņš.

Labrīt! Turpinām tiesas sēdi.

Vakardien tiesas sēdē izsludinājām pārtraukumu. Tika norādīts, ka šodien tiesas sēdi sāksim, uzklausot Finanšu izlūkošanas dienesta vadītāju Znotiņas kundzi.

Mēs esam saņēmuši informāciju un diemžēl Znotiņas kundze nevar ierasties šodien, tāpēc, cienot lietas dalībnieku, pieaicināto personu laiku, mēs esam ieviesuši nelielas izmaiņas tajā, kādā uzklausīsim pieaicinātās personas.

Pulksten deviņos kā pieaicinātā persona ir uzaicināta lietpratējs Gunārs Kūtris. Es ceru, ka lietas dalībniekiem nav iebildumu par ieviestajām izmaiņām tajā secībā, kādā uzklausīsim pieaicinātās personas.

Vai ir iebildumi no lietas dalībnieku puses, ka tajā ir ieviestas zināmas izmaiņas pieaicināto personu uzklausīšanas secībā?

Šķiņķa kungs.

M. Šķiņķis.

Labrīt, godātā tiesa! Nav iebildumu šobrīd, jo es pieņemu, ka man nav iespēju iebilst.

Bet, ja drīkst izteikt lūgumu... Godātā tiesa! Es lūgtu iespēju nākamreiz painformēt par to, ka notiek izmaiņas pieaicināto personu sarakstā. Mēs gatavojamies tiesas sēdēm, gatavojamies uzdot arī konkrētus jautājumus un daudz produktīvāk, manuprāt, būtu tad, ja es zinātu, ka būs Kūtra kungs pirmais, jo tad es būtu labāk sagatavojies uzdot jautājumus.

Visu cieņu pret tiesu... tikai tāds lūgums, lai mēs varētu zināt pirms tam.

Paldies.

A. Laviņš.

Absolūti saprotu jūsu apsvērumus.

Saeimas pārstāvjiem... vai ir iebildumi?

A. Stupins.

Labdien, augsti godātā tiesa! Saeimas pārstāvjiem nav iebildumu pret kārtības izmaiņām. Paldies.

A. Laviņš.

Paldies.

Šķiņķa kungs, mēs arī varam to jautājumu atrisināt tādā veidā, ka jums dodam pāris minūtes, lai jūs varētu sagatavoties pārmaiņām un palūkoties jūsu pierakstos, kādi tad jautājumi ir, iespējams, sagatavoti tieši Kūtra kungam. Ja tas ir nepieciešams..

M. Šķiņķis.

Es pateicos, bet tas nav nepieciešams. Kūtra kunga runas laikā es centīšos sakoordinēties un sagatavoties.

A. Laviņš.

Paldies par jūsu pretimnākšanu.

Labi!

A. Stupins.

Es atvainojos, tehniskas dabas jautājums... attālināti nevar redzēt kameru, kurā ir Satversmes tiesa. Pārstāvi ir iespējams redzēt, savukārt tiesa ir melns ekrāns.

Jā, ir iespējams redzēt arī kopskatu, bet tieši pašu tiesu nav iespējams ieraudzīt...

A. Laviņš.

Tiesas sēdē izsludinātais pārtraukums ir noslēdzies. Turpinām tiesas sēdi. Tehniskas problēmas ir novērstas.

Saeimas pārstāvji, vai jūs redzat tiesas sastāvu?

J. Priekulis.

Labrīt, godātā tiesa! Redzam ļoti labi. Liels paldies.

A. Laviņš.

Tātad, pārejam pie pieaicināto personu uzklauššanas.

Vārds Gunāram Kūtrim kā pieaicinātajai personai. Lūdzu, Kūtra kungs!

G. Kūtris.

Labdien, godātā tiesa!

Labdien, klātesošie!

Savu viedokli, protams, esmu arī sniedzis rakstveidā savulaik tiesai un tās 8 lapaspuses, protams, visiem ir zināmas un šobrīd pārļausot tajā pausto, es varu teikt, ka neatkāpjos ne no viena vārda, kas tur ir ierakstīts.

Savukārt, pārstāstīt visu garo tekstu būtu ilgi un sarežģīti. Es labprātāk atbildētu uz jautājumiem.

Bet vispirms nelielu ieskatu jeb dažus pamatprincipus, ko es tomēr gribētu pieminēt.

Un tās ir trīs lietas: normas skaidrība, normas mērķis un kur ir problēma jeb kur veidojas aizskārums.

Ja mēs paskatāmies uz šīm normām, abas divas apstrīdētās normas ir samērā īsas un ļoti skaidras. Un man liekas, ka šī norma skaidra liekas ne tikai speciālistiem, bet arī ikvienam cilvēkam, jo tas ir loģiski, ka noziedzīgi iegūtā manta ir konfiscējama. Strīdi par to it kā nevarētu būt nekur loģiski.

Šajā normā papildus ir pielikta arī viena piebilde, kas drīzāk parāda Latvijas attieksmi pret cietušo, ka, ja gadījumā manta ir atdodama cietušajam, tad loģiski, ka to nekonscē valsts labā, bet tā tad atsavina no noziedznieka, kur šī noziedzīgi iegūtā manta atrodas un atdot konkrētajam cietušajam.

Bet šīs normas skaidrība, manuprāt, ir tikai pirmsšķietama, jo, izrādās, ka reālajā dzīvē šīs normas piemērošanā ir veidojusies būtiska problēma. Protī, problēma veidojas ar to, ka normu piemērotājs... es domāju, ka tas ir normu piemērotājs... ir neizpratis šīs normas mērķi.

Un te jāsaka, ka šīs normas skaidrība kļūst miglaina ne tikai tās piemērošanas dēļ, bet arī, izlasot Saeimas atbildes rakstu, es saprotu, ka šīs normas izpratne ir arī likumdevējam tāda pati, kuras rezultātā veidojas cilvēktiesību aizskārums. Un, ja pat likumdevējs normu interpretē tā, ka kādam cilvēkam rodas aizskārums, tad es teiktu, ka norma nav skaidra. Ja likumdevējs saka, ka šī pati norma ir skaidra, bet citur kaut kur nav skaidrs, kaut kur citur vajadzētu kaut ko ierakstīt, tad es teiktu, ka šajos mēnešos, kamēr Satversmes tiesā šī lieta ir gatavota skatīšanai, likumdevējs nav parūpējies, lai novērstu šo neskaidrību, nav uzsācis labojumus arī Saeimā esošajos grozījumos, nav nekas tāds, kas novērstu šo nebūšanu. Un, ja gadījumā normas piemērošana rada cilvēktiesību aizskārums, pie tam, ne tikai tā cilvēka, kas ir tiešā ceļā iekauts jeb iesaistīts kriminālprocesā, bet vēl trešo personu tiesībās, tad jāsaka, ka tā valsts nevar stiprināt cieņu pret likumu.

Kāds ir normas mērķis? Normas mērķis ir loģiski konfiscēt noziedzīgi iegūto mantu. Likuma anotācijā bija rakstīts, ka noziedzīgi iegūtā manta ir jāizņem no apgrozības. Ja mēs to izprotam tik plašā tulkojumā, ka tas nozīmē jebkāda veida apgrozības, tad jāsaka, ka valstij, konfiscējot šādu naudu, noziedzīgi iegūto naudu, šī nauda būtu jāsadedzina, līdzīgi, kā tas notiek ar citu nelegālu jeb noziedzīgi iegūto mantu, piemēram, kontrabandas precēm. Lai izņemtu no apgrozības to, kas kropļo tirgu,

noziedzīgo, to iznīcina un tad tiek novērsta šīs noziedzīgās mantas radītā problēma. Šajā gadījumā runa ir par naudu, un loģiski, neviena neceļas roka naudu iznīcināt, jo ir saprotams, ka konfiscējot to var ielikt valsts kasē. Tāpēc šeit rodas jautājums, vai gala rezultātā mēs izņemam no apgrozības noziedzīgi iegūto mantu jebkādā veidā no apgrozības, vai tomēr likuma uzdevums ir atņemt noziedzīgi iegūto mantu vainīgajam cilvēkam, kurš ir izdarījis noziegumu, lai pēc tam iegūto mantu izmantotu savas dzīves nodrošināšanai, uzlabošanai. Tā ir ideja, ka noziedzniekam ir jāatņem.

Līdz ar to šajā cīņā pret noziedzīgi iegūto mantu mums būtu jāvērsas pret pašu noziegumu, viņam piederošo īpašumu, un nevis pret kādu citu citam cilvēkam piederošu mantu.

Šajā brīdī es varu izstāstīt vienu nelielu pirmā kursa studentam adresētu piemēru, kas izskaidro šīs normas būtību un jēgu, jeb mērķi, kas saistās, protams, līdzīgi ar šajā lietā izskatāmo gadījumu. Ja kāds noziedznieks ir nozadzis visticīņu un šo visticīņu ir vai nu pārdevis, vai uzdāvinājis savam kaimiņam, bet kaimiņam šī visticīņa vai nu nosprāga, vai šo visticīņu viņš ir apēdis, tad šajā gadījumā, izmeklējot šo zādzības faktu, pie vainīgā cilvēka, pie zagļa šo visticīņu neatrod, bet noskaidro, ka visticīņa ir nonākusi kaimiņa, labticīga cilvēka, rokās. Un šīs visticīņas vairs nav. Ko šajā gadījumā tiesiskā situācijā varētu darīt izmeklētājs, lai tiešām šādā situācijā mēs varētu vērst piedziņu pret šī labticīgā kaimiņa mantu un atņemt viņam citu visticīņu, vai atņemt viņam visticīņas vērtību. Es domāju, ka loģiski šādā situācijā tā rīkoties nedrīkst.

Un to jau arī pasaka Krimināllikumā. Krimināllikumā, ja nemaldos, 70.¹⁴ pantā ir rakstīts: ja pie vainīgās personas mantas nav, protams, var meklēt, kur šī noziedzīgi iegūtā manta atrodas un tad to varētu konfiscēt. Ja šīs mantas nav, tad piedziņu vērs pret vainīgās personas citu mantu. Vainīgās personas... nevis labticīgā cilvēka mantu.

Šajā gadījumā var kāds teikt, ka kredītiestādē noguldītie naudas līdzekļi nav tas pats, kas konkrētā viena manta. Nē, tas ir tas pats. Tā ir manta konkrētā un tā ir izmeklēšanas problēma, praktiķu problēma prast atrast noziedzīgi iegūto, ja tas ir sapludināts kopā ar legālo. Ir jāprot nodalīt un par to ir uzsvērts visos starptautiskajos dokumentos, kur ir runāts par noziedzīgi iegūtās mantas konfiskāciju. Ir jāprot nodalīt legālais no nelegālā, noziedzīgais no legāli iegūtā.

Ja šajā situācijā mēs uzskatītu, ka kopā noziedzīgi iegūtās mantas iepludināšana kredītiestādes kopīgajā mantā nozīmē, ka ir tiesības no šīs kopīgās mantas izņemt visu noziedzīgi iegūto, tad es atkal varu dot kādu elementāru piemēru, kas parādītu nelogismu šādā pieejā. Ja, piemēram, tūkstoš cilvēku katrs noguldītu vienā kopīgā krājkasītē kaut kādu summu. Arī Saeima ieguldītu šajā... likumdevējs ieguldītu šajā krājkasītē savus simts eiro. Neviens no šiem ieguldītājiem... mēs nezinātu, ka kāds no šiem ieguldītājiem tomēr ir ielicis izkrāptu naudu. Kredītbankas jeb kredītkasītes kopīgais turētājs viņam ir pilnvara šo naudu lietot, gūt peļņu un maksāt algas no šīs peļņas, kas ir, tāpat strādāt ar šo naudu kā ar savu naudu. Šeit es nestrīdos par

civiltiesisko jēdzienu, kas ir mantojums. Tas nav mantojums. Gala rezultātā kasītes turētājs slikti saimnieko un šī nauda samazinās, un ir risks, ka katram noguldītājam nebūs iespējams atgūt. Šajā brīdī izmeklētājs saka, ka jūsu kopējā kasītē ir šī viena noziedznieka iegūtā nauda un līdz ar to mēs šo naudiņu ņemam ārā. Bet tā kā kopējā kasīte ir tāda, ka naudu izņemot ārā nepietiek pārējiem noguldītājiem, tad diemžēl arī likumdevējam jeb Saeimai šos ieguldītos simts eiro nebūs saņemt atpakaļ. Pēc būtības izejot no atbildes raksta, būtu jāsecina, ka Saeimas ieguldītie simts eiro, kuri tiek nokonfiscēti, ir noziedzīgi iegūti. Es nedomāju, ka Saeimas pārstāvji piekritīs, ka nauda, jūsu ieguldītā nauda šajā kasītē ir noziedzīgi iegūta. Un šīs... apstrīdēto normu mērķis nav atņemt arī jums kā ieguldītājam jūsu mantu, jo jūsu manta bija legāla. Tātad tā nav noziedzīgi iegūta.

Tas nozīmē, ka šīs normas rezultātā... man gribētos teikt, ka nepareizas interpretēšanas jeb piemērošanas rezultātā, veidojas situācija, kāda šobrīd ir notikusi, ka cilvēkam, kurš nav nekādā veidā saistīts ar noziedzīgo nodarījumu, tiek konfiscēta viņa legāli iegūtā manta, kas noteikti nav šīs normas mērķis.

Nākamais jautājums — vai to nevarētu interpretēt, ka tā tomēr ir normas piemērošanas problēma. Es jau sākumā teicu, ka Saeimas atbildes raksts deva pārlicību, ka interpretēt, lai gan to var norādīt... un kaut kur pat kādā citā normā ierakstīt piemērošanas kārtību, bet Saeimas skaidrojums par šo normu un rezultāts, ka viss ir OK, nozīmē, ka tomēr arī likumdevējs viņu saprot nepareizi. Un ja jau mēs šajā normā esam plānojuši... nevis plānojuši, bet realitātē arī aizsargājam īpašnieku vai likumīgo valdītāju, proti, cietušo, tad laikam jau arī šajā normā ir nepieciešams ierakstīt, ka šī norma aizsargā arī labticīgo ieguvēju, jeb, pareizāk sakot, trešo personu, pie kuras... es nezinu pat, kā to pateikt... šī norma aizsargā citu legālo īpašumu.

Man šīs normas interpretēšanā, piemērošanā konkrētā situācijā liekas, ka problēma ir arī tajā, ka kāds uzskata, ka lēmums par noziedzīgi iegūtās mantas konfiskāciju ir pāri visam. Jā, tas ir tiesas spriedums, kurš ir pāri visam it kā... bet tiesas lēmums šajā gadījumā 59. nodaļas kārtībā, taču ne visos gadījumos tas tā ir. Ja tiesa pieņem lēmumu par kādas noziedzīgi iegūtās mantas konfiskāciju, bet izpildot šo lēmumu tiek konstatēts, ka šīs mantas nav vai ka to mantu nav iespējams nošķirt no legāli iegūtās, tad seko nākamais posms: šādos gadījumos nevis konfiscē noziedzīgi iegūto, bet ir jāpieņem lēmums par piedziņas vēršanu uz citu mantu. No Krimināllikuma 70.¹⁴ panta izriet, ka šādos gadījumos piedziņu vērš pret citu vainīgās personas mantu. Tātad, ja lēmums nav izpildāms, tad ir jāvērš piedziņa pret kaut ko citu.

Šajā gadījumā tiesa lēma par mantas konfiskāciju. Korektāk šajā situācijā būtu, ja tiesas lēmumā būtu runāts nevis par konkrēto noziedzīgi iegūto līdzekļu konfiskāciju, bet tiešām būtu runa par piedziņas vēršanu jeb, kā civiltiesībās ir runāts šajā gadījumā,

par prasījuma tiesību nodošanu valstij, lai varētu piedzīt noziedzīgi iegūto mantu no kredītiestādes jeb maksātnešpējīgās kredītiestādes kopīgās mantas.

Šajā gadījumā tiesa tā nenolēma. Un bieži vien tiesa, pieņemot lēmumu, var nezināt, kāda ir praktiskā situācija. Ja tajā bankā būtu pietiekami nauda, tad konfiskācija noritētu bez kādām problēmām. Tad šajā gadījumā tās naudas tur tik daudz nebija, bija jāvērs... nevis jāvērs, bet tika konfiscēta citiem cilvēkiem piederoša, legāli piederoša, manta.

Tāpēc es teiktu, ka ja tiesa, arī lemjot par noziedzīgi iegūtā konfiskāciju, tajā brīdī vēl nezina, ka noziedzīgi iegūtās mantas kā tādas vairs nav, tā ir pazudusi, samazinājusies un tamlīdzīgi... tad šajā gadījumā seko atkal atbilde no izpildītāja, ka to nav iespējams izpildīt un tiesai ir jāpieņem lēmums par piedziņas vērsanu.

Tāpēc man gribētos teikt, ka normālā situācijā šo normu būtu pareizi pielietojuši nepārkāpjot neviena cilvēktiesības, ja praksē kāds neuzskatītu, ka pants par konfiskāciju ir pāri visam. Bet, tā kā to ir interpretējusi arī tiesa konkrētajā gadījumā, civillietā lemjot, ka lēmums par mantas konfiskāciju ir obligāti izpildāms neatkarīgi no tā, kā īpašums tiek konfiscēts, tad šajā gadījumā es teiktu, ka tā ir šīs normas vaina.

No juridiskās tehnikas puses un kā jurists es saprotu, ka normu nav iespējams pārtaisīt par instrukciju. Šajā normā nevar sarakstīt dažādu konfiscējamās mantas formu konfiscēšanas īpatnības, tas drīzāk būtu komentāros jeb skaidrojošos rakstos tiem juristiem, kas nesaprot, ka mantas formas var būt dažādas... īpašumtiesības var būt dažādas... tāpat tiesības uz īpašumu, jo īpašums izpaužas gan ķermeniskā, gan bezķermeniskā veidā. Taču, ja jau praksē gan likumdevējs, gan civiltiesā ir lēmusi, ka šī norma dod iespēju konfiscēt arī legāli iegūto, kas ir sapludināts ar nelegāli iegūto, tad es teiktu, ka šīs normas problēma ir neskaidrībā un tajā ir jāpieliek kāds teikums klāt, ka tas novērstu šādu aplamību.

Tā, tas būtu no manas puses īsais komentārs.

A. Laviņš.

Paldies, Kūtra kungs, par sniegto viedokli.

Vārds jautājumu uzdošanai tiesnesei Anitai Rodiņai. Lūdzu!

A. Rodiņa.

Labrīt, godātais Kūtra kungs!

Vai jūs varētu precizēt. Pēdējos teikumos, ko jūs mums skaidrojāt, tāpat jūs izteicāt domu, ka pareizi būtu konfiscēt šīs te prasījuma tiesības. Bet vai es pareizi saprotu... vai tas būtu visos gadījumos vai arī atsevišķos gadījumos tad, kad bankai nav šie te reālie līdzekļi, jo iepriekšējā tiesas sēdē tika pausts viedoklis, ka tad, kad kredītiestāde ir normālā strādājošā situācijā, tad konfiscēt varētu šos te reālos finanšu līdzekļus, bet, ja tā ir maksātnešpējas statusā vai maksātnešpējas procesā, tad varētu

konfiscēt šīs te prasījuma tiesības. Bet, ja mēs pieļaujam šādu iespēju, vai tas nenozīmē, ka nu valstī var pastāvēt, ja mēs tā drīkstētu teikt, divas paralēlās pasaules vai divas dažādas konfiskācijas sistēmas vai iespējas.

Vai jūs varētu šo varbūt precizēt vēl? Paldies.

G. Kūtris.

Paldies.

Manuprāt, ka šeit nevajadzētu atšķirties tiesas lēmumam attiecībā uz kredītiestādē noguldītajiem līdzekļiem, vai šī kredītiestāde ir maksātspējīga vai maksātnespējas procesā. Kāpēc? Tajā brīdī, kad tiesa taisa lēmumu, tiesai nav zināms, vai iestāde vai banka ir maksātspējīga vai nē, jo tas var mainīties tajās dienās, kamēr šis lēmums tiek nodots izpildei. Tāpēc es teiktu, ka tiesai, taisot lēmumu par mantas konfiskāciju, pēc savas būtības būtu jābūt lēmumam par to, ka ir noskaidrots: šī manta jeb šie tūkstoši, jeb desmit tūkstoši eiro ir noziedzīgi iegūti un tie ir konfiscējami. Un tie ir konfiscējami tur, kur tie ir atrasti.

Tas būtu vienkāršākais tiesas lēmums un tāds lēmums varētu attiekties uz jebkuru noziedzīgi iegūtu mantu jebkurā vietā. Varbūt pat nenoskaidrots, kur atrodas šī noziedzīgi iegūtā manta, jo Kriminālprocesa likuma 59. nodaļa runā par izņemtu un arestētu mantu. Var gadīties, ka ir noziedzīgi iegūta automašīna, kas ir noarestēta un tiesa lemj par šīs mašīnas konfiskāciju. Bet tad, kad šis lēmums aiziet izpildē, mašīnas nav, viņa ir sadegusi. Tas nenozīmē, ka tiesas lēmums ir nelōģisks vai nepamatots. Arī naudas līdzekļu konfiskācija kredītiestādē ir loģisks tiesas lēmums. Un šeit tad ir jautājums, vai nu tas izpildītājs saprot, kas viņam ir jākonfiscē un tādā gadījumā problēma ir normā, kas regulē konfiskācijas izpildi vai arī tiesa, zinot, ka šajā gadījumā ir atšķirīga manta un konkrētā situācija laikam spiež likumdevēju normā ierakstīt pat skaidrību par dažādu mantu veidiem, tad šajā gadījumā tiesa... dīvaini tas skan, ka tiesa konfiscē prasījuma tiesības. Īstenībā tiesa lemj par mantas konfiscēšanu, par naudas konfiscēšanu no loģiskas viedokļa. Bet, lai varētu šos naudas līdzekļus no kredītiestādes izņemt, loģiski, ka kāds iet un prasa no bankas šo naudu. Un, ja šajā bankā šīs naudas vispār nebūtu, tad šo konfiskācijas lēmumu tāpat nevarētu izpildīt. Loģiskāk būtu, ja tiesa būtu lēmumā rakstījusi par prasījuma tiesību konfiskāciju jeb valsts tiesību pārņemšanu uz prasījuma tiesībām, neatkarīgi no tā, vai tā ir maksātspējīga vai maksātnespējīga banka. Neatkarīgi no tā.

Kā jau es viedoklī rakstīju, ja tā ir maksātspējīga banka, parasti neviens nestrīdas par to, kā izpaužas šīs kredīta īpašumtiesības. Ja vajag paņemt naudu, to arī paņem. Uzskata, ka tā ir naudas konfiscēšana.

Bet šajā situācijā... reālā situācija parāda, ka tās attiecības ir savādākas nekā vienkāršā situācijā, ka ir šī manta. Izpildot šādu lēmumu, parādās šī aplamība starp lēmumu, ko mēs konfiscējam un ko īstenībā vajadzēja konfiscēt.

A. Rodiņa.

Jā, paldies.

Mēs iepriekšējās tiesas sēdēs ļoti daudz arī debatējām par to, ko tad vajadzētu konfiscēt un kas notiek ar šiem līdzekļiem... reāliem finanšu līdzekļiem, kas ir mūsu lietā. Sakiet, lūdzu, kāds ir jūsu viedoklis... Ja mēs pieņemam, ka pareizāk būtu bijis šajā gadījumā konfiscēt šīs prasījuma tiesības, vai tad šie finanšu līdzekļi varētu palikt bankas īpašumā? Un, ja paliek bankas īpašumā, vai tad tas nozīmē, ka šos noziedzīgi iegūtos līdzekļus varētu sadalīt citiem kreditoriem un vai šāds te princips, vai šāda te pieeja atbilstu tam virsprincipam, es tā gribētu teikt... ko mēs varam varbūt ielasīt arī virknē starptautisko mūsu uzņemto saistību dažādos tiesību aktos, ka noziedzīgi iegūta manta, cik vien ātri iespējams, ir jāizņem no civiltiesiskās apgrozības?

G. Kūtris.

Paldies.

Jautājums ir pietiekami sarežģīts, jo starptautiskajos dokumentos, runājot par noziedzīgi iegūtās mantas pēc iespējas ātrāku izņemšanu no civiltiesiskās apgrozības, ir uzdevums pēc iespējas ātrāk valstī noziedzīgi iegūto izņemt. Bet mērķis jau ir to izņemt tā, lai šis noziedznieks jeb viņam tuvākās personas no šīs mantas neiedzīvotos, nevarētu šo mantu tālāk izmantot. Tur ir... noziedzības apkarošana viens no veidiem ir risks šo mantu zaudēt pilnībā. Tāpēc es teiktu, ka šo lozungu — izņemt pēc iespējas ātrāk no civiltiesiskās apgrozības — to vajadzētu interpretēt attiecībā uz to, ka noziedzīgi iegūtais nevarētu figurēt. Ja šis noziedzīgi iegūtais ir nonācis kredītiestādes rīcībā un izmeklēšana nav pierādījusi, ka kredītiestāde ir piedalījies šīs noziedzīgi iegūtās mantas sadalē, ka viņa nav zinājusi, ka šī ir noziedzīgi iegūtā manta, tad no kredītiestādes... jeb pareizāk sakot... vērst piedziņu pret pašas kredītiestādes citu mantu, kā vien šīs noziedzīgi iegūtās mantas vērtību, loģiski nav iespējams. Nav tiesības. Tad būtu jāpierāda... Man gribētos teikt tā, ka izmeklēšanai pēc būtības ir jāspēj pierādīt, ka tieši šī manta ir noziedzīgi iegūta. Bet ar naudu to nav iespējams pateikt. Nevar pateikt, ka šīs banknotes ir konkrētās noziedzīgi iegūtās, ja vien tās nebija iepriekš iezīmētas. Un šo naudu ieguldot kādā kopējā kasē, šī nauda izplūst. Bet jāatceras, ka šī nauda ir kopā ar citu legālo. Un mēs varam... jā, tad, kad uzliek arestu noziedzīgi iegūtajai mantai, tad bankai paziņo uzlikt arestu, bet tas ir tikai pagaidu nodrošinājums, lai nepazūd šī nauda šādā vērtībā. Taču, ja kopējā naudā, kur ir gan legālais, gan nelegālais... mēs varam teikt, ka noziedzīgi iegūtais mūs interesē primāri un tāpēc mēs atņemam visu noziedzīgi iegūto un mūs neinteresē tie cilvēki, kas ir tur pilnīgi nejausi trāpījušies, arī viņiem atņemam viņu daļu tikai tāpēc, ka banka, apgrozot arī noziedzīgi iegūto, nav pratusi sevi noturēt virs ūdens līmeņa. Maksātnespējas procesā... piedodiet... mēs nevaram pateikt, ka noziedzīgi iegūtā konfiskācija ir pāri visam. Nu, tas ir tāpat kā situācijā... ka pat tad, ja pie noziedznieka būtu... teiksim,

noziedznieks būtu izkrāpis māju. Mēs saprotam, ka šī māja ir noziedzīgi iegūta un tā ir konfiscējama un var būt tiesas spriedums par šīs mājas konfiskāciju. Bet ja šī māja ir nodegusi vai viņa ir nodedzināta apzināti? Kā mēs varam izpildīt lēmumu par mantas konfiskāciju jeb par noziedzīgi iegūtā izņemšanu? Nu, nekādi. Nevaram. Tā vienkārši nav.

Arī šajā gadījumā mums tāpatās ir jāpieiet... ja kredītiestādes sliktas rīcības rezultātā daļa noziedzīgi iegūtās mantas ir zudusi līdzīgi kā ir zudusi daļa no legāli iegūtajiem līdzekļiem. Bet tāpēc tā loģika ir tāda, ka pie šīm prasījuma tiesībām maksātnespējas gadījumā visi tie, kas ir ieguldījuši naudu, saņem proporcionālu daļu no atgūtā. Tas nozīmē, ka tas, kas ir legāli ieguldījis, viņš apzinās — sliktā kredītiestāde viņam ir samazinājusi viņa noguldījumu, viņš atgūst mazāk nekā bija, bet viņš atgūst savu legāli ieguldīto. Līdz ar to arī valstij būtu loģiski šajā gadījumā jāapzinās, ka, ja noziedzīgi iegūtais nav viss saglabājies, tas ir daļēji pazudis, tad līdz ar to atgūstama ir mazāka daļa. Ja valsts uzskata, ka viņa grib dabūt atpakaļ, pieņemsim, no viena miljona ir iespējams atgūt, teiksim, pusmiljonu un tad pusmiljons ir noziedznieka, teiksim, neatgūtais labums, tad valstij ir tiesības šo otru pusmiljonu prasīt no vainīgās personas, vērst piedziņu pret citu viņa mantu. Tas ir Krimināllikumā ierakstīts.

Konfiskācija nozīmē, ka mēs atņemam to, kas ir tieši noziedzīgi iegūtais, ja tur ir. Bet, ja tā nav, tad varam vērst piedziņu pret kaut ko citu, bet pret noziedznieka... nevis vērst piedziņu pret cita cilvēka mantu tikai tāpēc, ka tā manta tur gadījās pa ceļam.

A. Rodiņa.

Jā. Paldies.

Cits jautājums, par kuru arī jūs runājat. Kā jums šķiet, vai šis cits legālais īpašnieks vai labticīgs noziedzīgi iegūtas mantas īpašnieks varētu būt banka, īpaši ņemot vērā to, ka banka ir viens no... saīsinājumā lietošu ...tā sauktā Novēršanas likuma subjekts. Jūs saprotat, par kādu likumu mēs runājam ar to garo nosaukumu. Tātad, banka ir šī likuma subjekts, kurai ir jāievēro visi noteiktie pienākumi, kas ir iekļauti likumā. Vai, ņemot vērā šo faktu, mēs varam pieņemt, ka banka var būt šis, kā jūs teicāt, cits legāls īpašnieks... šīs naudas? Paldies.

G. Kūtris.

Jā... šajā jautājumā ir divas lietas. Pirmā lieta, ko es vienmēr gribētu uzsvērt, ka tad, kad mēs runājam par noziedzīgi iegūtās mantas konfiskāciju, man ļoti negribas, ja šo jautājumu jauc kopā ar legalizāciju... noziedzīgi iegūtā legalizāciju. Man liekas, ka šādos gadījumos cīņa pret noziedzīgā legalizāciju mazlietīn aizmiglo skatu un tad ir vienaldzība pret visām pārējām cilvēktiesībām, galvenais ir apkarot legalizāciju. Noziedzīgi iegūtā manta un tās konfiskācija... tas viss mums ir jāskata kā pati par sevi, nesaistot ar citu noziegumu.

Ja gadījumā... un te ir tā otrā daļa... ja teiktu, ka kredītiestāde ir vainīga pie noziedzīgi iegūtās mantas pieņemšanas un glabāšanas, tad es gribētu redzēt procesu pret šo juridisko personu, kura ir apzināti jeb, kā Krimināllikums saka, apzināti pieļāvusi, ka ieguldītie līdzekļi ir noziedzīgi iegūti. Šādā gadījumā mēs sakām, ka nevis zināja, bet apzināti pieļāva, ka tā ir noziedzīgi iegūta manta un tā tad kredītiestāde ir sadarbojusies naudas legalizācijā.

Es domāju, ka šajā gadījumā šādu pierādījumu nav un, no otras puses, kredītiestāde, pārbaudot savu klientu, nav izmeklēšanas iestāde, kurai var būt iespēja iegūt pierādījumus tik tālu, lai varētu pierādīt, ka manta ir noziedzīgi iegūta. Ja kredītiestāde ir izpildījusi savu Novēršanas likuma, sauksim to tā, subjekta pienākumu un pārbaudījusi tiktāl, ciktāl ir vajadzīgs pārbaudīt, un pret kredītiestādi nav vērstas nekādas tiesiskas sankcijas par likuma neizpildi, tad es teiktu, ka kredītiestādē noguldītie līdzekļi ir jāpieņem, ka tie ir kredītiestādes kopējā mantā ienākušie līdzekļi... Jā, diemžēl... mēs pēc gada, diviem vai trijiem vai pat četriem... esam noskaidrojuši, ka šie līdzekļi, kā izrādās, ir bijuši noziedzīgi iegūti.

Un šajā gadījumā pat ja kredītiestāde būtu bijusi iesaistīta kriminālprocesā kā trešā persona, kā aizskartais mantas īpašnieks, es nezinu, vai šajā gadījumā kredītiestāde bija iesaistīta procesā kā aizskartais mantas īpašnieks, arī tad aizskartais mantas īpašnieks var pierādīt... viņam ir pienākums pierādīt savas mantas legālo izcelsmi. Bet šajā... ar kredītiestādēm ir mazlietiņ atšķirīga situācija. Kredītiestāde saņem finansējumu, šos noguldījumus no dažādiem īpašniekiem un viņa var pierādīt tikai, ka tā ir pārbaudījusi mantas izcelsmi tik tālu, cik tālu tai likums ir uzlicis vai kaut kādi metodiskie norādījumi, un ir secinājusi, ka šeit nav šaubu par mantas izcelsmi. Un viss. Vai tā ir kredītiestādes likumīgā manta? Tā ir kredītiestādes manta. Tā ir manta, kas veidojas savdabīgāk nekā cita manta... jā... jo visi cilvēki, kas tur ir ieguldījuši, saglabā savu... nu, normāli domājoši cilvēki saka tā, ka tie naudas līdzekļi ir manējie, es esmu vienkārši noguldītājs tur uz laiciņu, bet, izejot no Civillikuma un arī no kredītiestāžu regulējošajiem normatīvajiem aktiem, tā tomēr ir kredītiestādes manta. Tāpēc es teiktu tā, ka kredītiestādē noguldītie līdzekļi ir līdzekļi, kas ir sajaukti kopā. Precīzāk būs tā... ka kredītiestāde, ja ir pārbaudījusi līdzekļu izcelsmi tiktāl, ciktāl tai bija pienākums, tai nevar pārnest, ka tās mantā ir parādījusies kāda noziedzīgās mantas daļa.

Tā es varētu atbildēt. Vai līdz ar to piedziņu varētu vērst pilnā šīs mantas apmērā...? Kādas tiesības valstij ir piedzīt šo... ja nevar piedzīt pilnā apmērā, kādas tiesības valstij ir atņemt legālos ienākumus citiem cilvēkiem?

A. Rodiņa.

Paldies.

Vēlējos jums pajautāt arī par Satversmes 105. panta tvērumu. Kūtra kungs, ir zināms, ka Satversme neaizsargā noziedzīgi iegūtu mantu. Bet saki, lūdzu, no kura brīža, kā jums šķiet... būtu pareizi uzskatīt... Kurš ir tas brīdis, no kura tad neaizsargā Satversme šādu mantu? Ja jūs varētu pakomentēt šo aspektu...

G. Kūtris.

Jā, Satversmes tiesa jau šādu formulējumu ir ierakstījusi savos spriedumos jau sen un tas arī ir loģisks šajos spriedumos un, ja nemaldos, Satversmes tiesa arī skatot kādu lietu par noziedzīgi iegūto līdzekļu iesaldēšanu, ko veic... Finanšu izlūkošanas dienests arī savā spriedumā bija norādījis, ka kamēr nav gala sprieduma, tikmēr manta nav noziedzīga.

Cilvēkam, kuram šī manta pieder... noziedzniekam...sauksim to tā... kamēr vien viņš var strīdēties tiesā par to, ka tā ir viņa manta, tikmēr viņam 105. pants aizsargā šīs tiesības. Tad, kad tiesas lēmums par noziedznieka mantu jau stājas spēkā un ir tiesa pierādījusi, ka tā ir noziedzīgi iegūta... šim cilvēkam tiesības uz šo mantu ar tiesas spriedumu ir zudušas. Līdz ar to tiesības uz īpašumu zūd... Jāatceras tikai, ka šis pats noziedznieks, sauksim viņu tā vienkāršāk šajā gadījumā, var strīdēties pat Satversmes tiesā, ja viņš uzskata, ka viņa īpašumtiesības ir aizskartas ar tiesas spriedumu. Un tiesa var vērtēt... varbūt, ka šī likuma norma, kas deva iespēju viņam atņemt šo viņa mantu, varbūt, ka tā nav konstitucionāla. Bet, ja arī Satversmes tiesa ir pateikusi, ka nē, norma ir pareiza un tiesības ir atņemtas jeb... pareizāk sakot... īpašumtiesības tiek ierobežotas to kontrolējot, tas ir, atņemot, tā vismaz ECT ir skaidrojusi, tad šajā gadījumā viņš zaudē šīs tiesības uz šādu īpašumu.

Savukārt, šīs lietas kontekstā, ne kredītiestādē, ne kredītiestādē citiem noguldītājiem jeb maksātnespējas procesā sauksim tos par kreditoriem, neviens nav atņēmis tiesības cīnīties par savu mantu jeb savām tiesībām uz īpašumu. Tajā skaitā arī Satversmes tiesā.

Ja kāds var pierādīt, ka legālā noguldītāja, piemēram... kā manā piemērā bija... ja kāds var pierādīt, ka Saeimas noguldītie simts eiro konkrētajā kredītiestādē, kurus Saeima neatgūst tāpēc, ka pret viņiem tika vērsts konfiskācijas lēmums, ka šie Saeimas simt eiro ir noziedzīgi iegūtie, tad es teiktu, ka Saeima zaudē tiesības uz īpašumu. Bet, ja Saeima saka, ka šie simts eiro ir mani legālie noguldījumi šajā kredītiestādē, tad es teiktu, ka tiesības uz sava īpašuma aizsardzību saglabājas visu laiku. Tātad, īpašumtiesības zūd tad, ja galīgais nolēmums stājas spēkā par mantas atzīšanu par noziedzīgi iegūtu. Jāievēro arī, ka vēl arī Satversmes tiesā var apstrīdēt normu, uz kuras pamata tas ir izdarīts. Legāli iegūtajos līdzekļos cilvēkam šīs tiesības saglabājas.

A. Rodiņa.

Paldies.

A. Laviņš.

Paldies.

Kūtra kungs, es labprāt pavaicātu šo aspektu, ko nupat Rodiņas kundze jums vaicāja. Tātad, mēs dzirdējām, ka līdz brīdim, kamēr spēkā ir stājies tiesas nolēmums par to, ka konkrētie līdzekļi ir atzīstami par noziedzīgi iegūtiem, šai personai ir tiesības uz šo īpašumu un šo īpašumu aizsargā Satversmes 105. pants, kas paredz tiesības uz īpašumu.

Pēc tam, kad ir pieņemts šis nolēmums un tas ir stājies spēkā, jūs teicāt, ka persona šīs īpašumtiesības zaudē. Bet tajā pat laikā jūs norādījāt, ka persona nezaudē tiesības vērsties Satversmes tiesā, lai apstrīdētu tās tiesību normas, kas paredz... nu, piemēram, šādu līdzekļu konfiskāciju. Un jūs norādījāt, ka šāda persona varētu joprojām aizstāvēt savas Satversmē ietvertās 105. panta tiesības.

Bet, ja reiz jūs sakāt, ka pēc tiesas nolēmuma par noziedzīgi iegūtu līdzekļu... par līdzekļu atzīšanu par noziedzīgi iegūtiem šīs tiesības tiek zaudētas... kādā veidā jūs saskatāt 105. panta ietverto tiesību aizskārumu šai personai, ja pēc nolēmuma tā šīs tiesības ir zaudējusi?

G. Kūtris.

Jā, es noteikti simtprocentīgi visu laiku esmu pārliecināts, ka šīs tiesības uz īpašumu persona ir tiesīga aizsargāt un prasīt to aizsardzību arī no valsts puses tik ilgi, kamēr nav stājies spēkā lēmums par mantas atzīšanu par noziedzīgi iegūtu.

Un šajā gadījumā es uzsveru vārdu "līdz tam brīdim cilvēks ir tiesīgs prasīt arī valsts aizsardzību savām konstitucionālajām tiesībām". Ne tikai pats cīnīties.

Bet diemžēl Saeimas atbildes raksts konkrētajā lietā man lika paskatīties uz šo jautājumu mazlietiņ savādāk un tam nevajadzētu būt plaši izplatītai situācijai... Bet iedomāsimies, ka likumā ir galīgi stulba jeb antikonstitucionāla norma, kas ļauj par noziedzīgi iegūtu atzīt mantu uz ļoti nepamatotiem pierādījumiem jeb, pareizāk sakot, uz kaut kādu rezumējumu. Un cilvēkam ir legāla manta, ir legāli īpašumi un, ejot cauri caur kādu procedūru, izmantojot šādu ļoti sliktu normu, šis īpašums tiek atsavināts un tiek pieņemts lēmums. Šajā gadījumā, manuprāt, šim iepriekšējam īpašniekam, es lietoju šo vārdu "īpašnieks", jo tā tas cilvēks tajā brīdī jutās, kaut gan juridiski viņu varētu saukt tikai par turētāju vai valdītāju... viņam ir tiesības konstitucionālajā tiesā prasīt šīs normas novērtējumu, jo norma var būt antikonstitucionāla. Kā jau es iepriekš minēju, kādreiz ar aizmiglotu skatienu, cīnoties pret pasaules ļaunumiem, bieži vien pārkāpj cilvēka tiesībām... Un tad tiek sarakstītas arī mulķīgas normas, piedodiet par frāzi. Šāds situācijas novēršanai kalpo... paldies dievam, ka ir konstitucionālās tiesas, kas to var novērst... Tas varētu būt ļoti retos gadījumos, maz ticams, ka mums tādas normas valstī tiktu ieviestas, ja pats noziedznieks vēl pēc tiesas sprieduma varētu vai mēģinātu censties pierādīt mantas legālo... pareizāk sakot, nevis legālo piederību, bet

pierādīt, ka pati normas esamība ir... ka šādas normas ir devušas iespēju konfiscēt viņam legāli piederošu īpašumu.

Es domāju, ka arī Eiropas Cilvēktiesību tiesā šāds cilvēks varētu griezties, ja pierādītu, ka balstoties vai nu uz sliktu praksi vai sliktām normām, un Satversmes tiesa, piemēram, nebūtu pieņēmusi šādu prasījumu... Un Eiropas Cilvēktiesību tiesa varētu vērtēt, vai valsts rīcība pret cilvēku konkrēti caur viņa īpašumtiesībām būtu pieņemama.

A. Laviņš.

Paldies.

Tātad šis jautājums attiecas uz šīs personas, kuras kontā bija šie līdzekļi, un ar tiesas nolēmumu šie līdzekļi bija atzīti par noziedzīgi iegūtiem... šīs personas tiesību aizskārumu.

Tagad es varētu turpināt ar jautājumu, kas attiecas uz bankas iespējamo īpašumtiesību aizskārumu.

Jūs minējāt, ka, ja kredītiestāde ir pārbaudījusi līdzekļu izcelsmi atbilstoši ieviestajai risku iekšējās pārbaudes sistēmai, tad tai nevar pārmest to, ka tā operē ar noziedzīgi iegūtiem līdzekļiem, tie esot no bankas skatupunkta legāli līdzekļi. Sakiet, lūdzu, vai tad, kad pret šādiem līdzekļiem tiek vērsta konfiskācija un tiek samazināta bankas manta, vai jūs saskatāt, ka bankas īpašumtiesību aizskārumš ir esošs vai bankas aizskārumš, jūsuprāt, nepastāv?

G. Kūtris.

Jā... tātad, vispirms mums ir jāsecina, ka kredītiestāde, ja tā ir pārbaudījusi sava klienta noguldītus... pareizāk sakot... klienta līdzekļu izcelsmi tiktāl, ciktāl tā viņai ir jāpārbauda, tālāk tai nav aizdomas par šīs naudas... tai nedrīkstētu saglabāties savādāka attieksme pret šiem līdzekļiem, kā pret citu noguldītāju līdzekļiem... Pareizāk sakot, neviena banka nevar turēt aizdomās visus tūkstošus noguldītāju par viņu līdzekļu iespējamo nelikumību. Pārbaudām un viss. Tālāk viss aiziet kopējā katlā un tiek strādāts ar šiem līdzekļiem. Nevar saglabāt mūžīgo aizdomu ēnu... Ja ir aizdomu ēna, tad ziņo Finanšu izlūkošanas dienestam.

Ja tiek konfiscēta nauda no šiem līdzekļiem, kas pieder bankai... Banka, ievērojot civiltiesības, ir šīs mantas īpašnieks skaitās... jā... vienalga, vai turētājs vai valdītājs, bet viņai šī manta tiek samazināta. Ja tā ir normāla bankas darbība, ka viens iegulda naudu, cits izņem ārā šo naudu un... nu, bankai lielas naudas izņemšana var radīt stresu... bet jebkurā gadījumā banka apzinās, ka jebkurā brīdī noguldītājs naudu var izņemt ārā. Šādā brīdī, izņemot šo naudu ārā vai izņemot jeb konfiscējot noziedzīgi iegūto mantu no bankas līdzekļiem, bankai nav pamata strīdēties par šo līdzekļu neatdošanu, tāpēc ka šie līdzekļi pēc būtības pieder tam noziedzīgā nodarījuma izdarītājam... Nu, labi, viņam ir prasījuma tiesības, es varbūt runāju tā vienkāršoti, ne

kā civiltiesību speciālists, bet no vidējā cilvēka izpratnes līmeņa... Tātad bankai nav iebildumu, ja īpašnieks paņem ārā savu daļu. Līdzīgi tas būtu, ja konfiscējot atņemtu šī noguldītāja naudu ārā visu. Problēmas rodas tajā brīdī... Jā... un ja šajā situācijā banka gribētu aizsargāt savas īpašumtiesības, es nezinātu juridisko argumentāciju, uz kāda pamata banka teiktu, ka nē, jūs to naudu nedrīkstat atņemt vai izņemt no mana īpašuma... Kāpēc? Ja noguldītājs to drīkstētu izņemt tāpatās.

Savukārt maksātnespējas procesā situācija ir kutelīgāka tāpēc, ka šajā gadījumā tiek aizskartas divas lietas: bankai jau tāpatās vairs nav naudas, ko var apgrozīt, lai gūtu peļņu un varētu uzturēt sevi, tas, kas ir normālas bankas darbībā, kur, apgrozot noguldītos līdzekļus, banka pelna to, ko viņa nopelna un ko viņa maksā algas un pārējo visu. Maksātnespējas procesā vairs tā nav. Ir tikai tiktāl, ciktāl tiek atgūti tie līdzekļi, kas ir kaut kur... kredīti un tā tālāk. Tas nozīmē, ka bankai tiek samazināta jau tā mazā nauda kopējās manta daļā, ar ko varētu uzturēt sevi... es nezinu, cik tur maksātnespējas procesā ir uzturēšanas izdevumi, kādi tie skaitās... bet es saprotu, ka to sedz tāpatās no bankas līdzekļiem un neviens no ārpuses nedotē.

Tajā pašā laikā šeit tiek aizskartas arī to noguldītāju jeb kreditoru tiesības. Tātad bankai šeit būtu pamats aizstāvēt savas intereses, jo bankas kopējā manta tiek samazināta, pie tam tiek samazināta neproporcionāli, tas ir, ja būtu normālā situācija, tad viņa par to neuztrauktos. Šī situācija ir tāda, ka tās manta tiek samazināta tikai tāpēc, ka viena noteikta naudas summa ir iezīmēta. Bet tajā kopējā masā ir arī citas naudas summas, kas ir iezīmētas kā legālas. Līdz ar to, izņemot... ja tā izņemtā jeb konfiscētā naudas daļa ir pietiekami būtiska, tas aizskar šīs te iespējas kredītiestādei jeb maksātnespējas procesā turpināt normāli strādāt.

Bet cilvēciski man liekas, ka vairāk sāpīgi ir to cilvēku tiesības uz īpašumu, kas ir kreditori.

A. Laviņš.

Paldies. Bija skaidra atbilde, ka, konstatējot, vai ir gan bankas vai arī, kā varēja saklausīt no jūsu teiktā, kreditoru aizskārums gadījumā, ja notiek kādu līdzekļu, kuri ir atzīti par noziedzīgi iegūtiem, konfiskācija, tad var atšķirties šā aizskāruma esība atkarībā no tā, vai banka veic savus ikdienas darbus vai tomēr banka atrodas maksātnespējas procesā. Paldies.

Vārds jautājumu uzdošanai tiesnesim Gunāram Kusiņam. Lūdzu!

G. Kusiņš.

Labdien, Kūtra kungs! Man ir divi jautājumi.

Tikai, lai precizētu jūsu izteikto viedokli un vai es esmu pareizi sapratis.

Jūs teicāt, ka tā problēma, ja tā to var definēt, protams, ir no tā, ka šie noziedzīgi iegūtie līdzekļi tiek sapludināti ar legāli iegūtajiem līdzekļiem, kas ir kā noguldījumi

izdarīti bankā. Un tad jūs teicāt, es pierakstīju... es ceru, ka pareizi... tādu retorisku jautājumu uzdevāt “kāpēc viņiem atņemam viņu daļu”. Es saprotu, ka kāpēc citiem kreditoriem mēs atņemam jeb samazinām viņu daļu.

Šajā sakarā man ir jautājums. Sakiet, lūdzu, vai citiem bankas kreditoriem, nu, tiem, kas ir pieteikuši šos prasījumus maksātnespējas procesā, jūsuprāt, ir īpašumtiesības uz daļu no noziedzīgi iegūtiem līdzekļiem? Īpašumtiesības, prasījuma tiesības... vai citas tiesības... uz noziedzīgi iegūtiem līdzekļiem. Paldies.

G. Kūtris.

Jā, jautājumu es sapratu.

Viņiem ir prasījuma tiesības uz savu legāli noguldīto īpašumu. Un neviens nav ļāvis vai devis pamatu atņemt viņiem legāli iegūto. Ja konfiskācijas lēmums nevis proporcionāli visiem ieguldītājiem, bet primāri noziedzīgi iegūtais tiek konfiscēts, tad es teiktu, ka šeit konfiskācijas lēmums tiek vērsts arī pret legāli noguldītajiem līdzekļiem. Nav tā, ka kreditori, kuri prasa savu līdzekļu atgūšanu proporcionāli bankas kopējiem ieguvumiem, ka viņi prasītu noziedzīgi iegūtās mantas daļu. Viņi prasa savu mantas daļu. To daļu, kas būtu proporcionāli samazināta, ievērojot maksātnespējas procesā atgūtajiem līdzekļiem. Neviens no viņiem neprasa noziedzīgi iegūtās mantas daļu.

Šajā lietā izskatās, ka viņi prasa to daļu. Bet īstenībā jau jautājums ir, vai tas, kas konfiscē noziedzīgi iegūto, varēja to visu paņemt, neskatoties uz pārējo personu tiesībām uz savu legālo daļu. Tāpēc viņi neprasa iedzīvošanos uz noziedzīgi iegūto mantu. Viņi prasa savu daļu, apzinoties, ka kredītiestāde kaut ko sliktu ir strādājusi.

G. Kusiņš.

Jā, paldies.

Vai es pareizi saprotu, ka jūs atzīstat, ka viņiem nav īpašumtiesības uz kaut kādu proporcionālu daļu... vai daļu no noziedzīgi iegūtajiem līdzekļiem. Bet šajā lietā mēs tieši varam redzēt, ka, ja mēs atstājam šo naudu kredītiestādes rīcībā, kas ir noziedzīgi iegūta, tad šīs naudas daļu... es nezinu, cik...nu, tas ir atkarībā no tā, kurā prasījuma kārtā... tomēr saņemtu personas. Un mēs nonākam situācijā, ka šīs personas saņem arī daļu no noziedzīgi iegūtas mantas jeb citi kreditori...

G. Kūtris.

Es īstenībā šādai jautājuma nostādnei nepiekrīstu. Tas būtu apmēram tā, ka, ja vienā kūtiņā būtu sadevuši desmit saimnieki savas desmit vistiņas un viena no tām būtu kriminālā... tad tajā gadījumā, ja šī kriminālā būtu gājusi bojā, tad izmeklētājs prasītu arī no tām pārējām dzīvajām vistiņām kopā salikties un vienu dzīvu vistu atdot atpakaļ tam, kas grib paņemt šo kriminālo atpakaļ. Kur ir vainīgie tie pārējie likumīgie vistiņu īpašnieki?

Tāpēc es arī šajā gadījumā teiktu, ka legālie.... jeb, pareizāk sakot, kreditori, kuri prasa jeb vēlas saņemt atpakaļ savu noguldījumu no bankas, viņi prasa savu legālo. Ja mēs sakām, ka viņi prasa noziedzīgi iegūtā daļu, tad es teiktu, ka šajā gadījumā ir pareizi valsts rīkojusies un tā ir paņēmusi primāri noziedzīgi iegūto mantu no bankas līdzekļiem. Tas nozīmē, ka tiesa *a priori* uzskata, ka noziedzīgi iegūto līdzekļu konfiskācija primāri pāri visiem ir pareiza un tagad tie kreditori, ja viņi kaut ko grib atgūt, tad viņi prasa daļu no šī konfiskāta atpakaļ. Bet tā nav... tā nebūtu pareizā pieeja. Primāri ir jāskatās, vai noziedzīgi iegūtais šajā bankā ir bijis neaizskarts, svēts un viņš visu laiku ir saglabājies vienādā apmērā. Manuprāt, ja bankas manta ir samazinājusies kā maksātne spējīgas... bankas manta ir samazinājusies visiem līdzekļiem, tajā skaitā arī noziedzīgi iegūtajiem, tad atpakaļ var atgūt tikai proporcionālo daļu nevis šo noziedzīgi iegūto, kuru mēs uzskatām kā svēto no valsts konfiskācijas viedokļa... kā svēto, kuru var saglabāt pilnā apmērā, neskatoties uz kredītiestādes maksātne spējas situāciju. Un šo svētumu nodrošināt caur to, ka mēs paņemam no tiem, kas ir legālie līdzekļi.

G. Kusiņš.

Bet sakiet, lūdzu, vai tiešām valsts paņem no līdzekļiem, kas ir legāli? Jo sākotnēji taču bankā ir ieguldīti līdzekļi, ko valsts ar tiesas spriedumu ir atzinusi par noziedzīgi iegūtiem. Ja skaidri zinām, ka bija ieguldīti... nu, nosacīti teiksim... tūkstotis eiro... nu, tad valsts arī ar tiesas spriedumu atzīst šos tūkstoš eiro par noziedzīgi iegūtiem līdzekļiem.

G. Kūtris.

Tātad, ja mēs sakām, ka šie tūkstoš eiro, ieguldot bankā, viņi saglabāja savu vērtību pilnā apmērā un viņi kredītiestādes sliktas darbošanās dēļ nezaudēja neko, tad, protams, valsts varētu paņemt šos simts eiro, līdzīgi, kā tas būtu maksātne spējīgas bankas gadījumā. Bet šajā gadījumā kredītiestādes manta mazinājās... Valsts, paņemot šo it kā nesamazināto noziedzīgi iegūtās mantas vērtību... nu... tas ir apmēram tā... saliekam vienā maisiņā, kur visi samet pa monētai... Nu, jā, vienkāršāk būtu tā: samet papīra naudas vienības un kāda žurka šajā maisiņā šīs naudas vienības kaut kādu daļu sagrauž... Un valsts šajā brīdī saka tā: man ir tiesības savu daļu izņemt laukā, jo tieši mana daļa nav samazinājusies. Viss. Man tas pārējais neinteresē.

G. Kusiņš.

Labi. Skaidra jūsu pozīcija.

Un pēdējais jautājums. Jūs vairākkārt teicāt, raksturojot šo procesu, ka valsts ņem šos noziedzīgi iegūtos līdzekļus, ka valsts grib atgūt atpakaļ.

Iepriekšējās tiesas sēdē arī izskanēja tāds viedoklis, ka šādās situācijās valstij vajadzētu iestāties kā kreditoram attiecīgajā kārtā atkarībā no tā, kādas prasījuma

tiesības bija pret banku tai personai, kas bija ieguldījusi šos noziedzīgi iegūtos līdzekļus.

Sakiet, lūdzu, vai, jūsuprāt, ir salīdzināmas situācijas... ja kreditoru saraksta sastādīšanas pamatā ir tas, ka personas grib atgūt atpakaļ savus viņām pienākošos līdzekļus. Kreditoru sarakstā valsts grib atgūt nodokļus, kreditors grib atgūt savus nodokļus. Vai mēs varam runāt, ka noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas situācijā valsts kaut ko grib atgūt? Un vai šādā situācijā ir pamats uzskatīt, ka valsts ir kreditors? Paldies.

G. Kūtris.

Paldies.

Pirmkārt, noteikti šo nevajadzētu to tulkot kā legalizācijas situāciju, jo legalizācija ir... Tas, ka kāds iegulda naudu krājkasē vai kāds iemet mājās vai lielajā krājkasē, tā vēl nav legalizēšana. Tā ir vienkārši mantas noguldīšana, lai varētu tālāk legalizēt.

Savukārt, ja mēs sakām, ka konfiskācijas situācija ir atšķirīga... tad es pieļauju, ka varētu būt situācija atšķirīga, bet likums nekur nav noteicis, ka konfiskācijas gadījumā valstij ir prioritārās tiesības no šīs kopējās mantas izņemt. Es neesmu redzējis likumā šādu normu.

Savukārt, vai tā ir... vai varētu būt runa, ka šeit ir mantas atprasīšana jeb atgūšana atpakaļ... Protams, ka valsts neatgūst šo mantu, bet valsts liek... konfiskācijas gadījumā valsts konfiscē nozieguma izdarītājam piederošo mantu — to, ko viņš ir ieguvis nozieguma rezultātā. Un ja šo mantu mēs varam redzēt kā tādu... mēs viņu varam paņemt... Ja šī manta ir sapludināta ar kaut kādu citu kopā, tad ir ļoti jāuzmanās, lai neizšķeksējam vairāk nekā to šī kopējā manta atļauj... aizskarot citus. Un, ja šī manta ir zudusi, tad valsts piedziņu vērs pret kaut ko citu kaut vai daļēji.

Tāpēc šajā gadījumā valsts nevis aizsietām acīm konfiscē noziedzīgi iegūto, neskatoties, kur tas atrodas, kā tas ir sajaukts vai kā tas ir nonācis pie cita cilvēka. Valstij ir jāvērtē situācija, kā jebkuru daļu no noziedzīgi iegūtā tā var atgūt. Un šajā gadījumā vienkāršāk ir iedomāties, ka valsts ir it kā šis noguldītājs... jā, noziedzīgais noguldītājs, un līdz ar to vērst piedziņu pret viņa noguldīto daļu jeb konfiscēt to daļu, ko viņš ir noguldījis. Ja tā ir pilnā apmērā saglabājusies, tad valstij šāda iespēja ir simtprocentīga. Plus es teiktu, ka Krimināllikums paredz, ka ne tikai šo, bet arī tās nestos augļus. Ja tie būtu kādas procentu, vai dividendes vai kaut kas tamlīdzīgs, arī varētu konfiscēt vairāk, ne tikai tīro.

Savukārt tad, ja šīs mantas nav vai šī manta ir samazinājusies, tad valstij ir jāsaprot, ka viņa konfiscēto visu nevar atgūt... valsts nevar atgūt jeb nokonfiscēt simtprocentīgā apmērā, valstij ir jāreķinās ar to, ka daļu neatgūs, vai, ja šim

noziedzniekam ir cita manta, šo otru daļu, neatgūto daļu piedzīt no šīs viņa citas daļas. Tā ir skaidri un gaiši likumā ierakstīts.

Savukārt, šajā gadījumā sapludinot mantu kopā ar citu un šai kopējai mantai samazinoties, mums ir jāsaprot, ka valsts arī nevar nokonfiscēt simtprocentīgi visu, jo tur ir citiem cilvēkiem piederošās mantas arī. Tad mēs pateiktu tā, ka tiem citiem cilvēkiem, kam tiek atņemts nost, pieņemsim, manā piemērā, ja Saeima būtu tur ielikusi iekšā simts eiro... un ja mēs konfiscējot paņemam šos simts eiro, tad pēc būtības valsts saka tā: Saeima, jūsu simts eiro ir noziedzīgi, jo jūs gribējāt iedzīvoties uz noziedzīgi iegūtā rēķina. Nu, es nesaprotu, kā savādāk varētu izskaidrot. Saeima varētu censties pierādīt, ka Saeimas ieguldītie simts eiro ir likumīgi... varētu pierādīt, bet konfiskācijas gadījumā vienkārši aizveram acis un sakām, ka nē, atvainojiet, mūs tas neinteresē, mūs interesē tikai tas, ka jūsu naudiņa diemžēl trāpījās kopā ar noziedznieka naudiņu... viņa naudiņas nepietika, tāpēc mēs paņēmām arī jūsējo. Un tas ir... viss ir kārtībā. Vai mēs teiktu, ka tie Saeimas simts eiro ir noziedzīgi iegūti?

G. Kusiņš.

Paldies. Nav jautājumu.

A. Laviņš.

Kūtra kungs, es paturpināšu šo.

Jūs nupat izstāstījāt savu redzējumu par to, vai konfiskācijai ir noteikta prioritāte attiecībā uz maksātnespējīgas kredītiestādes kreditora prasījumiem un jūsu nostāja bija, ka nē, nav. Bet šī nostāja ir saistīta ar Latvijas tiesiskajā sistēmā pastāvošā tiesiskā regulējuma izpratni, tad mans jautājums ir no salīdzinošo tiesību viedokļa.

Sakiet, lūdzu, vai jums ir zināma citu Eiropas Savienības dalībvalstu tiesiskais regulējums tieši šajā jautājumā? Vai konfiskācijas lēmumam ir zināma prioritāte attiecībā pret maksātnespējīgās kredītiestādes citu kreditoru prasījumiem?

G. Kūtris.

Uzreiz pateikšu, ka man nav zināms citu valstu regulējums attiecībā uz kredītiestādēm. Šī joma nav manējā. Es varu pateikt no kriminālprocesa viedokļa. Kriminālprocesos... tur, kur ir runa par noziedzīgi iegūtā konfiskāciju, principā visās valstīs ir atruna... principā visās valstīs ir atruna par šī te... *bona fide*... labticīgā īpašnieka, jo mēs lietojam plašāk... labticīgā ieguvēja tiesībām. Esmu skatījis diezgan daudzus likumus, kriminālprocesuālos likumus... apmēram kādus divpadsmit trīspadsmit no Eiropas valstīm, skaidrākais piemērs ir, piemēram, ar Igauniju, skatoties Eiropas Cilvēktiesību tiesā skatītās lietas. Piemēram, tā pati Bogatidze pret Gruziju. Arī tur tiesa konstatēja, ka šiem labticīgajiem īpašniekiem... tie gan bija tuvinieki tam tiesātajam ministram Bogatidzem, bet arī viņiem konfiscējot noziedzīgi iegūtos līdzekļus, neatņēma to, ko viņi bija ieguvuši legāli, piemēram, tur tā sieva bija

mantojusi no saviem radniekiem Krievijā īpašumus un tos jau Gruzijas nacionālās tiesas bija izslēgušas no konfiskācijas. Līdzīga bija situācija, kur noziedznieka atraitei Lietuvā...Savokienei... vai kaut kāds līdzīgs uzvārds bija Lietuvā... arī tur konfiscēja tikai to, ko noziedzīgi iegūto kā tādu konkrēti konfiscēja. Pat tajās valstīs, kur šo konfiskāciju neveic kriminālprocesa ietvaros, bet tā saucamā civilprocesuālā konfiskācija, tur tiek lietots jēdziens un arī lietuvieši ir ieviesuši šo jēdzienu “nelikumīga iedzīvošanās”. Arī tur skatās, cik tā persona... bet tur tai personai pašai ir jāpierāda savas mantas tā daļa, ko viņa legāli ir ieguvusi. Tas ir tas, kas mūsu kriminālprocesā ir iestrādāts. Arī tur ir jānošķir legālais no nelegālā.

Tāpēc es teiktu, ka... Par kredītiestādēm es tiešām nevaru šo salīdzinošo viedokli sniegt...

Kriminālprocesos ir aizsargāts labticīgais ieguvējs. Mēs Latvijā esam mazliet stingrāk atvēzējušies pret šo labticīgo ieguvēju. Un mēs to esam stingrāk atvēzējušies nevis visos gadījumos, bet tikai tad, kad manta ir jāatdod cietušajam. Un tur Satversmes tiesa vērtē, kā, aizsargājot divu cilvēku tiesības uz īpašumu, valsts ir nostājusies cietušā pusē, nevis labticīgā ieguvēja pusē. Un tad mēs sakām labticīgajam ieguvējam, ka ir jābūt mehānismam, kā viņš šo savu zaudējumu varētu atgūt.

Jā, bet tīrajā konfiskācijā... tīrā konfiskācija ir nevis tad, kad atdod jeb atjauno restitūcijā cietušā tiesību... kad ir konfiskācija un kad valsts īpašumā paņem... Nu, nav tāda situācija, ka labticīgais ieguvējs, kurš pilnīgi neko neapzinājās... Par trešo personu parasti ir runa, ka tai vajadzēja apzināties to, ka šī nauda varētu būt noziedzīgi iegūta. Ja neapzinājās, tad šī cilvēka tiesības netiek aizskartas.

A. Laviņš.

Labi. Paldies.

Vārds jautājumu uzdošanai tiesnesei Anitai Rodiņai. Lūdzu!

A. Rodiņa.

Jā, paldies.

Man būs jautājums par termiņu konstitucionālās sūdzības iesniegšanai, jo jūs, Kūtra kungs, jau redzējāt, ka ir divas dažādas pozīcijas. Viena, ko uztur pieteikuma iesniedzējs — banka, no kura brīža tā tad būtu jāskaita šis te termiņš konstitucionālās sūdzības iesniegšanai, proti, no tā brīža, kad ir atrisināts civiltiesiska rakstura strīds par maksātspējas administratora rīcības tiesiskumu izpildot tā tad šo te mantas konfiskācijas lēmumu, bet savukārt Saeima ir norādījusi, ka tas izšķirošais brīdis, no kura tā tad ir jāskait šie seši mēneši, ir no šiem te lēmumiem kriminālprocesā, ar kuriem konkrētā manta ir atzīta par noziedzīgi iegūtu un konfiscēta.

Sakiet, lūdzu, kāds ir jūsu viedoklis par šī te termiņa atskaites brīdi? Paldies.

G. Kūtris.

Jautājums ir diezgan sarežģīts. Pirmām kārtām, es teiktu...

Jā, cik es saprotu, šajā lietā ir divi pieteikuma iesniedzēji. Ir gan banka, gan bankas kreditors.

A. Rodiņa.

Jā, runāsim par banku.

G. Kūtris.

Es nezinu no konkrētās lietas, no krimināllietas apstākļiem... vai šajā kriminālprocesā, kad uzsāka procesu par noziedzīgi iegūtu mantu 59. nodaļas kārtībā, vai šajā procesā banka tika iesaistīta procesā kā aizskartais mantas īpašnieks.

Ja banka bija iesaistīta procesā kā aizskartais mantas īpašnieks, procesa virzītājs to bija darījis bankai zināmu un uzaicinājis uz tiesas sēdi, tad banka, ko viņa varētu izdarīt, tas, protams, ir smieklīgi... banka varētu tikai runāt par saviem līdzekļiem un varētu mēģināt skaidrot, ka arī šos līdzekļus pārbaudīs.... Bet banka būtu bijusi iesaistīta šajā procesā un šajā procesā banka saprastu, ka tās manta, jo bankai ir viennozīmīgs viedoklis, ka tas ir viņas īpašums, tās manta tiek samazināta konfiskācijas rezultātā.

Ja banka šajā procesā nebija iesaistīta, tad banka nevarēja zināt par šo lēmumu. Un, pat ja teorētiski garām ejot tā teorētiski zināja, tai nebija procesuālu nekādu tiesību šo lēmumu pārsūdzēt. Procesā par noziedzīgi iegūtu mantu nav šādu tiesību personai, kas nav iesaistīta procesā kā aizskartais mantas īpašnieks.

Tas, ka banka zināja, ka līdzekļiem ir uzlikts arests, tas nerada tai nekādas bažas par mantas samazinājumu, jo mantas arests var būt 22, ja nemaldos, vai pat 24 mēnešus ilgt un beigās procesa virzītājs var atcelt šo arestu un jautājums... Bankai tas neko neskar, vienkārši, jāapzinās, ka noteikta noguldītāja līdzekļi ir noarestēti kaut kur.

Savukārt, vai bankai radās tiesību aizskārums tajā brīdī, kad saņēma tiesas lēmumu par konkrēto līdzekļu konfiskāciju un pārskaitīšanu valsts kasē. Šajā brīdī bankai radās izpratne, ka tiesības ir aizskartas, taču banka, manuprāt, spriežot pēc pieteikuma iesniedzēju aprakstītā, izmantoja likumā paredzēto procedūru, kā apstrīdēt vai kā šo lēmumu, neteiksim, ka nepildīt... bet kā šo lēmumu pildīt tik tālu, ciktāl tā saprot atbilstoši maksātnespējas procedūrai. Tātad šeit es teiktu, ka process vēl nebija pabeigts, jo banka uzskatīja... un šeit es varu tikai kredītiestādes vārdā runāt, ka banka varēja uzskatīt... ka procedūrā ir strīds par to, ciktāl izpildāms konfiskācijas lēmums, ja ievēro vispārējo maksātnespējas procesa regulējumu.

Tāpēc drošāks atskaites punkts par tiesību ierobežošanu ir nenoliedzamais tas brīdis, kad bankai nav kur sprukt un nauda tiek atņemta, un ir beidzies to pārsūdzēšanas termiņš... šāda lēmuma pārsūdzēšanas termiņš. Jo 59. nodaļas kārtībā pieņemtais

lēmums par mantas konfiskāciju no bankas puses pat pārsūdzēt nav iespējams. Tas nav pārsūdzams no bankas puses. Tur nav procedūras vispār.

Tāpēc es teiktu, ja man būtu jālemj par kāda tiesību aizsardzību... kā es saviem studentiem saku... termiņus vienmēr interpretējiet par labu tam cilvēkam, kura tiesības ir aizskartas, ja norma ir neskaidra.

A. Rodiņa.

Jā, paldies.

Vai es varu precizēt viena jautājuma vienu aspektu?

Vai tas netieši nenozīmē... tāpat, ja mēs skaitām šo te termiņu no šī te civiltiesiskā strīda atrisināšanas brīža... vai tas netieši nenozīmē, ka mēs pieļaujam to, ka civiltiesiskā kārtībā var izšķirt tādu jautājumu, par kura risināšanu krimināltiesiskā kārtā ir izšķīries likumdevējs, jo banka jau iebilda par to, ka tieši tāpat šajā te civilprocesā beidzot tāpat tika izšķirts, kas tad tiek konfiscēts. Vai mēs nenonākam nelielā pretrunā ar to, ko ir paredzējis likumdevējs — konfiskācijas jautājumus galīgi atrisināt krimināltiesiskā kārtā?

G. Kūtris.

Jā, pēc būtības man liekas, ka šeit veidojas tiesību normu savstarpējā kolīzija, jo kriminālprocess ir atrisinājis to, ka tiek pieņemts lēmums par mantas atzīšanu par noziedzīgi iegūtu un konfiscēšanu. Tajā pašā laikā kriminālprocesā ir arī situācijas, ko darīt tad, ja konfiscējamās mantas nav. Tāpat galīgais lēmums tas vēl nav par konfiscēšanu. Vienkārši nav šīs mantas. Tad ir jādomā, kā citādi piedzīt. Ir jāgriežas vēlreiz tiesā un jāprasa, lai varētu noteikt piedziņu konfiscējamās mantas vērtībā pret citu mantu vai citai personai piederošu mantu, arī šāda situācija ir un to paredz arī 70.¹⁴ Krimināllikuma pants.

Šajā gadījumā nav... es negribētu teikt, ka šajā gadījumā civilprocesa kārtībā tiek izšķirts kriminālprocesa jautājums. Kriminālprocess līdz vienam brīdim ir atrisināts. Līdz konfiskācijas brīdim. Tad to atdod izpildei. Un šī izpilde notiek, vēršoties pret kaut kādu mantu un šajā izpildē tas, kuram ir jāizpilda šis lēmums, viņš saka: bet nav šīs mantas, vai nav visa šī manta. Vai arī šim izpildītājam ir tikpat stingrs likums, kurš saka, ka viņam ir jāievēro kreditoru prasību apmierināšanas procedūra. Un šajā likumā nav ierakstīts, ka mantas konfiskācija jeb prasījums par mantas konfiskācijas izpildi ir jāizpilda ārpus pārējiem... likums ir uzskaitījis, kas ir prioritārie, kuriem pa priekšu tiek atskaitīts kaut kāda naudiņa no šīs kopējās mantas. Un ko šajā gadījumā darīt tam izpildītājam? Viņš subjektīvi var nosvērties par labu vienam lēmumam, subjektīvi par labu otram. Apzinoties, ka viņa paša alga un maksātnespējas procesa uzturēšana ir atkarīga no šīs kopējās summas, visticamāk, ka viņš par labu nosvērsies maksātnespējas procesa regulējumam un teiks, ka diemžēl vai nu šobrīd es

nevaru visu naudiņu aizskaitīt konfiscēto, vai, ja tas process jau būs... maksātspējas process pie beigām, tad viņš varētu teikt, ka es šo visu nevaru, bet varu apmierināt par 70 procentiem vai 50 procentiem tāpēc, ka nav vairāk šīs naudas. Un tad nu es neteiktu, ka viņš rīkojas pretrunā Kriminālprocesa likumam vai tiesas lēmumam, nu, nav šīs naudas. Ko tad darīt? Izpildītājs paziņotu tiesai, ka izpildīt var tikai vienā zināmā daļā.

Tā es to teiktu.

A. Rodiņa.

Paldies.

A. Laviņš.

Paldies. Vārds jautājumu uzdošanai tiesnesim Artūram Kučam. Lūdzu!

A. Kučs.

Labdien! Paldies, Kūtra kungs, par tiešām izsmeļošām atbildēm. Man tikai pāris precizējumi.

Es par 105. panta tvērumu gribēju pajautāt. Jau izskanēja jautājums par to, ka Satversmes tiesa ir atzinusi, ka 105. pants tātad neaizsargā mantu, kas ir noziedzīgi iegūta. Un tajā pat laikā mums arī Krimināllikumā ir šie izņēmumi attiecībā uz nekustamo īpašumu un labticīgo ieguvēju un man tas jautājums būtu tāds — kā jūs to redzat... vai ir situācijas, ka arī manta... nu, nevis pati manta, bet labticīgais ieguvējs var tikt aizsargāts un viņam šī aizsardzība var izrietēt no 105. panta arī jau pēc tam, kad ir bijis tiesas spriedums, ka manta ir noziedzīgi iegūta?

G. Kūtris.

Jā, noteikti. 105. pants pamatā jau nav izmantojams tad, ja manta ir... tam cilvēkam, kuram manta tiek atzīta par noziedzīgi iegūtu. Ar nelielu atkāpi, ko es arī minēju par to, ka tas varētu būt, ja viņš apstrīd tiesību normu, uz kuras pamata viņam tika atņemtas tiesības uz īpašumu. Bet labticīgajam ieguvējam 105. pants aizsargā viņa tiesības uz īpašumu, nepārprotami, jo šo mantu cilvēks ir ieguvis legāli, rīkojoties... Šajā gadījumā ņemsim piemēru no kredītiestādes. Kredītiestāde, legāli rīkojoties, ir ieguvusi lielu summu naudas un šo summu apgroza. Un šai iestādei ir pilns pamats domāt, ka šī manta ir visai likumīga. Tajā brīdī, kad kāds atklāj, ka daļa no šīs mantas ir noziedzīga un to no šīs kopējās mantas grib atņemt, kredītiestāde var pateikt, ka, jā, šī manta tiešām ir noziedzīga, lūdzu, ņemiet. Bet, ja šai kredītiestādei šī manta vairs nav pilnā apmērā, jo daļa no mantas ir zudusi sliktas darbības rezultātā, salīdzinoši, teiktu, ugunsgrēka rezultātā, salīdzinoši žurkas apēšanas rezultātā vai kā citādi un nav vairs visas šīs mantas. Tad šīs mantas turētājam, šim labticīgajam lietotājam jeb ieguvējam vai īpašniekam viņam ir pilns pamats pateikt: jūs ar šo savu rīcību gribat samazināt man piederošo mantu ne tika noziedzīgi iegūtā apmērā, bet vairāk, jo

noziedzīgi iegūtais diemžēl pie mums ir samazinājies. Mēs varam teikt, ka bankas vainas dēļ vai citas personas vainas dēļ... un viņš ir samazinājies, viņa nav tik daudz. Tāpēc teikt, ka labticīgais ieguvējs var aizstāvēt savas tiesības līdz galam, nemaz nerunājot par kreditoriem, kas vispār neko nezina par šo naudu un nav vainīgi par to, ka tur kāds ir ieguldījis noziedzīgus līdzekļus.

A. Kučs.

Paldies.

Un man vēl viens jautājums būs par analogiju, ja tādu var vilkt, ar arestu... arī attiecībā uz noziedzīgi iegūtu mantu.

Jautājums ir tāds, respektīvi, tajā brīdī, kad mantai tiek uzlikts arests, arī šajā gadījumā, teiksim, tie ir līdzekļi bankā, arī viņi tiek, kā mums vakar teica arī Finanšu un kapitāla tirgus komisijas pārstāvji, viņi tiek bankas bilancē nodalīti nost... tāpat šie arestētie līdzekļi. Tāpat, viņus var identificēt, ka viņi pieder, ja tā var teikt... nu, ne pieder bankai, bet viņi ir saistīti ar konkrēto noguldītāju. Jūs arī, tikko atbildot uz kolēģes Rodiņas jautājumu teicāt, ka, ja bankai ir uzlikts arests, tie ir noteikti noguldītāju līdzekļi, kuri ir arestēti.

Tad šajā gadījumā kāpēc pie konfiskācijas to, teiksim, nevar vairs tādā gadījumā identificēt un vai tad tajā gadījumā, pieņemsim, ja būtu aresta situācija un maksātspēja, tad arī mēs saredzētu problēmas?

G. Kūtris.

Zināma analogija vienmēr ir, jo mantas arests ir pagaidu nodrošinājums līdz galīga lēmuma pieņemšanai. Taču mantas arests nav simtprocentīga garantija, ka manta saglabājas. Pat tad, ja šī manta ir zudusi, tādā gadījumā tās vērtību piedzīs no vainīgās personas nevis no mantas labticīgā turētāja vai glabātāja, ja vien viņam nav bijusi atbildība par šīs mantas neiznīcināšanu.

Taču īpatnība ir ar šo mantas veidu, ar līdzekļiem, kas ir ieguldīti bankā. Bilancē tas tiek norādīts... es pieļauju domu, ka arī kredītiestāžu bilancē šī manta tiek norādīta atsevišķi kā noarestētā. Nu, valsts kasē tā tas laikam arī ir... depozītos esošā nauda vai kaut kā savādāk... es pieļauju domu, bet praktiskajā situācijā neviena nauda jeb šādi līdzekļi netiek noguldīti atsevišķā seifā glabāšanai, jo nauda visu laiku ir aprītē. Pēc būtības nodrošinājums ir domāts vairāk normālai situācijai, ka šajā bankā tik daudz... banka nedrīkst izmaksāt noguldītājam šo naudu... šo arestēto naudu nedrīkst atdot atpakaļ šīs mantas īpašniekam jeb noguldītājam, nevar veikt izmaksu operācijas. Var veikt ieskaitīt kaut ko, saņemt... uz šo kontu var nākt nauda, bet nevar veikt izmaksu operācijas. Tas nozīmē, ka arests neļauj ar šo naudu rīkoties naudas noguldītājam, man vienkāršāk gribas teikt, ka īpašniekam. Bet es nezinu, vai kredītiestāde šo naudu

nogulda atsevišķā depozīta seifā, kur šī nauda tiek saglabāta mūžīgi un mūžam... nu, līdz gala lēmumam. Es to nezinu.

A. Kučs.

Paldies.

A. Laviņš.

Paldies. Vārds jautājumu uzdošanai pieteikuma iesniedzēju pārstāvjiem. Vai būs jautājumi Kūtra kungam?

M. Šķiņķis.

Mums būs tikai viens jautājums.

A. Laviņš.

Lūdzu.

M. Šķiņķis.

Liels paldies, Kūtra kungs, par jūsu viedokli.

Man ir tikai viens jautājums. Vai, jūsuprāt, Saeimas pozīcija nenoved pie vēl vienas noziedzīgi iegūtu līdzekļu konfiskācijas sistēmas pretēja rezultāta, proti, šajā gadījumā, risinot šo situāciju, ir tā... Es teikšu tā vienkāršoti, ka zaglim ir prasījums pret maksātnespējīgo kredītiestādi, piemēram, miljons eiro apmērā. Viņš ir rindā, šajā noguldītāju jeb kreditoru rindā pašās beigās, kur faktiski iespējams, ka viņam tā vērtība tam prasījumam ir nulle. Viņš beigu beigās nedabūs neko ārā no šīs kredītiestādes. Valsts saka jeb ir konstatējusi, ka ir par miljonu jāatzīst noziedzīgi iegūti līdzekļi un šo miljonu paņem no maksātnespējīgās bankas mantas. Tie kreditori, kuri saņemtu, tie godīgie, vairs nevarēs šo miljonu sadalīt. Vienlaikus sanāk, ka valsts šo miljonu ir saņēmusi no maksātnespējīgās bankas mantas un sanāk, ka ir atguvusi valsts šo par noziedzīgu atgūto miljonu. Un tagad šis noziedznieks, piemēram, tiek tiesāts kriminālprocesā... Un vai es pareizi saprotu un tā sanāk no Saeimas pozīcijas šajā kriminālprocesā vēlāk, kur noziedznieks tiks tiesāts, valsts nevarēs no viņa piedzīt miljonu vai nebūs nepieciešams piedzīt šo vienu miljonu, jo šis viens miljons — noziedzīgi iegūti līdzekļi — jau būs atgūts. Un vai jums neliekas, ka šī Saeimas pozīcija jau noved pie tādas situācijas, ka šis noziedznieks, iespējams, ka viņam bija māja Jūrmalā, tā māja tur arī ir palikusi Jūrmalā, neviens viņai nav pieskāries, jo valsts to miljonu ir atguvusi no maksātnespējīgās kredītiestādes — bankas.

G. Kūtris.

Jā, paldies par jautājumu.

Jā, pēc būtības es jau pašā sākumā teicu, ka šāda rīcība konkrētajā situācijā var radīt cita cilvēka aizskārumu, cita cilvēka tiesību aizskārumu. Un tas ir riskantais, kāpēc

kādas tiesību normas piemērošana tā ir jāinterpretē gudri, lai rezultāts būt taisnīgs, lai valsts viena, neapmierinātā noziedznieka, izskatā neiegūtu vēl citu neapmierināto, kuram atņem viņa legāli iegūto.

Jautājums ir tas, ka es teicu, ka konfiskācijas lēmums nozīmē, ka valstij ir tiesības šo noziedzīgi iegūto konfiscēt, bet praksē mēs ne vienmēr panāksim, ka mums šis noziedzīgi iegūtais, ko konfiscēt, ka viņš ir. Viņš var nebūt. Viņš var būt apzināti vai neapzināti zudis. Un šādā gadījumā likums paredz, ka valsts šo piedziņu var vērst pret vainīgās personas citu mantu. Tā tas ir ar reālu mantu, kustamu mantu, taustāmu mantu jeb ķermenisku mantu, kur mēs skaidri un gaiši sakām, jā, ka šīs mantas te nav, tāpēc mēs vērsim piedziņu pret vainīgo. Ja šo jautājumu par noziedzīgi iegūto mēs atrisinām pirmstiesas procesa laikā jeb sevišķā procesa 59. nodaļas kārtībā, tur tiek nolemts tikai par konfiscēšanu. Bet izpildes gaitā var parādīties, ka nav šīs mantas. Tad kriminālprocesā ir jāaiziet papildus līdz kaut kādam lēmumam, ja nav šīs mantas... kaut kādam lēmumam, ka drīkst vērst piedziņu vai ir jāvērs piedziņa pret citu vainīgās personas mantu. Bet ja nav? Tad ir jāvērs piedziņa. Likums to atļauj.

Šajā gadījumā mēs sakām, ka ja noguldītie līdzekļi ir samazinājušies kaut kādu iemeslu dēļ, mūs tas neinteresē. Svarīgākais ir šos noziedzīgi iegūtos par pilnu procentu atgūt. Un ja valsts, nokonfiscējot šos un simtprocentīgi atgūst, tad, protams, no vainīgās personas papildus jāpiedzen nav nekas. Tas nozīmē, ka mēs šo daļu, ko kredītiestādes sliktas darbības rezultātā, pieņemsim, manta ir samazinājusies... mēs to daļu nosedzam ar citu kreditoru līdzekļiem, kas ir kopējā mantas kasītē, bet pret vainīgo mēs vairs nevēršamies, jo mums pietiek ar to, ko mēs esam atguvuši. Jā, tā sanāk. Tas ir tā, ja mēs saliekam visu pa plauktiņiem, lai saprastu to shēmu...

A. Laviņš.

Jā, paldies. Manuprāt, bija sniegta atbilde.

M. Šķiņķis.

Paldies. Atbilde ir sniegta.

A. Laviņš.

Turpinām ar jautājumiem. Vai Saeimas pārstāvjiem būs jautājumi Kūtra kungam?

A. Stupins.

Būs jautājumi Kūtra kungam.

Un pirmais jautājums. Par... citēju... "šo te muļķīgo normu, ko Saeima varētu, iespējams, izdot un kura ļautu mantu par noziedzīgu atzīt uz kaut kāda fakta legālās prezumpcijas pamata, piemēram." Vai šajā gadījumā tas nebūtu tomēr Satversmes 92. panta jautājums? Un ar konstitucionālo kontroli tomēr viss ir kārtībā?

G. Kūtris.

Ja būtu, tad būtu. Ja šī norma būtu tāda, ka šis cilvēks nevarētu pārsūdzēt tālāk vai process nebūtu atbilstošs taisnīgas tiesas procesam, tad, protams, viņš varētu to prasīt kā atbilstību 92. panta kārtībai. Taču var gadīties, ka viņš procesu ir izgājis cauri visu un tiesa ir atļāvusi un apelācija un kasācija ir skatījusi un nav problēmu par procedūru. Problēma ir par pašu normu. Normu, kura dod pamatu mantas atzīšanai par noziedzīgi iegūtu.

A. Stupins.

Varbūt es pārformulēšu savu jautājumu, jo jautājums par fakta legālo prezumpciju, neatkarīgi no tā, vai tas ir procesuāls jautājums vai nē, tomēr ir Satversmes 92. panta tvēruma jautājums. Un šajā kontekstā es gribētu saprast, kā šis piemērs attiecas, piemēram, uz apstrīdēto normu, kur ir rīcība ar noziedzīgi iegūtu mantu. Man nav īsti skaidrs, kāds ir risks par to, ka varētu būt riski ar konstitucionālo kontroli līdzīgā situācijā?

G. Kūtris.

Mana atbilde šajā jautājumā uz tiesneša jautājumu bija par situāciju, kad saglabājas personai tiesības aizsargāt savas 105. pantā noteiktās tiesības uz īpašumu. Ja šīs tiesības uz īpašumu aizskartu kāda muļķīga norma, kura dotu pamatu cilvēkam piederošu mantu atzīt par noziedzīgi iegūtu un tiesa procesā saka, ka jā, manta it kā ir legāla, bet likums mums dod tiesības to konfiscēt tāpēc, ka tā ir noziedzīgi iegūta... pēc šīs normas tā ir atzīstama par noziedzīgi iegūtu. Tad es domāju, ka šajā situācijā cilvēkam būtu tiesības to apstrīdēt konstitucionālajā tiesā. Bet tā ir abstrakta situācija par cilvēka tiesībām griezties un cīnīties par savām tiesībām, bet tas nav jautājums par konkrēto situāciju.

A. Stupins.

Paldies. Atbilde ir saprasta.

Tad man cits jautājums. Ievērojot jūsu minēto par šo te sākotnējo uz riska balstīto pieeju un pārbaudi, un, ja viss ir kārtībā, tad mēs dzīvojam tālāk... tad, vai tiešām uz risku balstīta pieeja ir vienreizējs pasākums. Un novēršanas metožu pastāvīgas attīstības apstākļos, kā to arī ir norādījušas citas pieaicinātās personas, vai bankai būtu jāturpina ieturēt ignorējoša pozīcija attiecībā uz klientu, kas kaut kādus līdzekļus ir iemaksājis pirms astoņiem gadiem, piemēram?

G. Kūtris.

Es varētu atbildēt ar zināmu pretjautājumu. Ja cilvēks ir lūdzis draugam izpalīdzēt ar naudu un draugs saka, ka, jā... es tev varu iedot naudu, jo man ir šobrīd atvilktnē uzkrājums. Vai draugam pēc pieciem vai sešiem gadiem vēlreiz ir jāprasa, kur

tu to naudiņu ņēmi? Viņš var paprasīt, kur tu to naudiņu ņēmi un viņš saka, ka zini, es esmu aizmirsis, bet man liekas, ka bija atvilktnē.

Kredītiestādei kā vienam no Novēršanas likuma subjektiem ir jāpārbauda darījumos iesaistītie līdzekļi tad, kad šis darījums notiek primāri. Vai kredītiestādei valsts ir finansējusi speciālu izmeklēšanas dienestu, kas var visu mūžu pārbaudīt, kādā kontā esošās naudas izcelsmi, tas ir, ik pēc dažiem mēnešiem vai pusgada vai gada atgriezies, lai pārbaudītu vēlreiz to izcelsmi, es īsti neizprotu, vai tāda ir pareizā jautājuma būtība. Proti, ka, ja vienreiz kredīta iestāde ir pārbaudījusi, vai tai ir periodiski un regulāri jāpārbauda šo līdzekļu izcelsme? Manuprāt, ja ir pārbaudīts klients un klients ir uzticams, tad tālāk seko pārbaude par aizdomīgā darījuma pazīmēm. Un šīs aizdomīgo darījumu pazīmes ir uzskaitītas, kredītiestāde to pārbauda, un, ja tas ir noticis, tad, es atvainojos, es nedomāju, ka visu laiku kredītiestādes uzdevums vai jebkura cita subjekta uzdevums ir regulāri pārbaudīt, vai tur tomēr nav kaut kas mainījies. Nu... es īsti neizprotu tam mērķi.

Ja šie noguldījumi ir bijuši pirms astoņiem gadiem, un tajā brīdī kredītiestādei... man liekas, ka bija kredītiestādēm šāds pienākums pārbaudīt... arī toreiz vienkāršāks, bet bija.

A. Stupins.

Paldies. Es uzdevu šo jautājumu tāpēc, ka Novēršanas likuma 11. pantā ir konkrēti regulēts, ka uz riska balstīta pieeja notiek ne tikai uzsākot darījuma attiecības, bet arī darījuma attiecību laikā un iemesls tam ir tas, ka riski var mainīties. Līdz ar to... nu, labi... varbūt turpināt šo diskusiju būtu lieki... es vienkārši nesaprotu, vai tā ir kaut kāda cita pieeja, kas atšķiras no tās, kas ir rakstīts Novēršanas likumā?

G. Kūtris.

Man nav cita pieeja. Un šajā likumā var rakstīt, ka darījuma laikā var skatīties, kas notiek. Bet, ja vienreiz darījums ir noticis, nauda ir ieguldīta un tālāk šī nauda netiek darījumos iesaistīta, vai papildus vēlreiz ir jāveic, ja vienreiz jau ir pārbaudīts. Ja ir notikuši daudzi darījumi, tad katrs darījums laika gaitā ir pārbaudāms.

Taču vēlreiz es gribētu vērst uzmanību. Nenovēršam šo lietu uz pilnīgi citu tēmu. Šajā tēmā ir noziedzīgi iegūtu līdzekļu konfiscēšana. Legalizēšana ir cits noziedzīgs nodarījums. Šajā lietā par legalizēšanu vispār nekas nav runāts un nav saistāms, kamēr vien šajā lietā kredītiestāde nav bijusi saukta pie atbildības... labi, ne pie atbildības... bet pie piespiedu ietekmēšanas līdzekļu piemērošanu vai banku uzrauga piemērošana par konkrētā darījuma nepārbaudīšanu, kā rezultātā ir atbalstīta legalizēšana. Šī lieta nav par noziedzīgi iegūtā legalizēšanu. Šī lieta ir par mantas atzīšanu par noziedzīgi iegūtu un tās konfiscēšanu.

J. Priekulis.

Labdien, Kūtra kungs! Man būs jautājums par šīm te kreditortiesībām, kā jūs teicāt, uz savu legāli noguldīto naudu. Un faktiski par to galveno cēloni, kāpēc tās nevar īstenot pilnā apmērā.

Sakiet, lūdzu, vai šīs te tiesības, kā jūs minējāt, uz savu legāli noguldīto naudu, jūsu ieskatā tiek vai netiek aizskartas ar to, ka bankai ir finanšu grūtības un tā ir novesta līdz maksātnespējai?

G. Kūtris.

Tiek aizskartas. Un loģiski, ka jebkurš no mums, kas ir ieguldījis naudu kādā kredītiestādē, riskē ar to, ka zināmā brīdī kredītiestāde var bankrotēt pat un mēs varam neatgūt neko. Jā.

A. Stupins.

Paldies par atbildi.

Tad es turpināšu par šo pašu jomu. Par kārtām maksātnespējas procesā.

Vai arī šīs te kārtas un kārtu pieeja maksātnespējas procesā, vērtējot jūsu viedoklī pausto par šo te proporcionalitātes neievērošanu, vai arī kārtas nav uzskatāmas par jūsu minētās šīs te proporcionālās piedziņas pārkāpumu īpašuma aizsardzības kontekstā, jo arī šajā procesā kādam var pateikt, kā jūs teicāt... ka, draudziņ, piedod, bet tu paliec bešā...

G. Kūtris.

Jā. Te es jums piekrītu, ka maksātnespējas procesā noteiktās kreditoru kārtas ir šāda... zināmā mērā pēdējās kārtas apdalīšana... bet likumdevējs noteikti šajā regulējuma ir izvērtējis, kāpēc viena vai cita kreditora izvirzīšana prioritārajā vietā ir pamatota un arī samērīga. Jo bieži vien tas ir saistīts ar to, ka pat darbojošās bankas gaitā... Kas prioritāri tiek maksāts...

Bet es neesmu kredītiestāžu vai šī maksātnespējas procesa speciālists, tāpēc es jums nevaru pamatot, kāpēc viena vai otra kārta ir primāra. Ja šajā kārtu uzskaitījumā valsts tiesības saņem no kredītiestādes būtu ierakstītas kā prioritāras, tad es teiktu, ka valsts ir izvēlējusies izmantot savas priekšrocības jeb savu varu, neskatoties uz pārējo. Taču, manuprāt, arī nodokļu piedziņa šajā gadījumā nav izvirzīta kā prioritāra, kur es pat teiktu, ka tā būtu loģiski prioritāra, jo arī pārējie... tas ir, visi kreditori ir atbildīgi par bankas nodokļu nomaksu. Un ja viņi nav nomaksāti, tad no kopējā noguldījuma tas arī ir jāmaksā.

Tāpēc es teiktu, ka kārtas... ir zināma... Neanalizējot es teiktu, ka tā ir zināma netaisnība, taču tā ir izskaidrojama un pieļaujama. Konfiskācijas gadījumā šajā... konfiskācijas gadījumā pēc būtības tas nav valsts īpašums, ko valsts paņem, neskatoties ne uz ko. Konfiskācijas gadījumā valsts vērs piedziņu pret noziedzniekam piederējušu

mantu... viņam piederējušu mantu un valsts var vērst piedziņu šīs noziedzniekam piederējušās mantas apmērā tik, cik viņa šajā brīdī ir palikusi. Tāpēc, tur man liekas, ka īstenībā valsts var pretendēt uz to daļu, kas pienākas noziedzniekam, nevis uz citām daļām.

A. Stupins.

Paldies.

Tad jautājums būtu... kas izriet no jūsu iepriekšējās atbildes...

Ir skaidrs, ka pašas konfiskācijas mērķis arī ir pārtraukt šo te legalizācijas ķēdi. Vai jūsu minētā konstrukcija, ka ar spriedumu līdzekļi tiek atzīti par noziedzīgi iegūtiem un tikai attiecībā uz noziedznieku ar mērķi atņemt tos līdzekļus, kas ir viņam piederoši vai šķietami šobrīd, ko iespējams identificēt saikni ar viņu... vai tad šis pats par sevi nav galvenais legalizētāju mērķis? Jo legalizētāju uzdevums taču ir slēgt līdzekļu saikni ar noziedznieku un tāpēc arī piedziņa tiek vērstā uz kaut kādiem konkrētiem, identificējamiem līdzekļiem. Jo, ja mēs uzskatītu, ka konfiscē tikai tādas, kuriem ir saikne ar noziedznieku, tad jau legalizētājiem nebūtu principā... viņiem būtu darbs, bet mēs nekādā veidā nevarētu šo darbu ietekmēt. Paldies.

G. Kūtris.

Es varbūt šajā gadījumā lūgtu nejaukt divas lietas. Noziedzīgi iegūto līdzekļu konfiskāciju, kas ir pastāvējusi vismaz gadus simts Latvijā, arī no pirmskara perioda esošajiem procesuālajiem likumiem, kas paredz, ka noziedzīgi iegūtais vainīgajam ir jāatņem. Mūsdienu vārdos sakot, konfiscējams.

Te nejauksim klāt citu noziedzīgu nodarījumu legalizāciju. Ja kāds noziedznieks nozagto, izkrāpto vai kukulī saņemto naudu ieliek sava rakstāmgalda atvilktnē, tā nav legalizēšana, tā ir noziedzīgā nolikšana, ko viņš pēc tam lietos.

Noziedzīgi iegūtā ieskaitīšana bankas kontā, ja es ielieku iekšā naudu un mani neviens nepārbauda, tad tā nav legalizēšana, tā arī ir noglabāšana.

Legalizēšana būtu tad, ja es bankā, guldot šo naudu, bankai pierādītu, ka to naudu es esmu mantojis vai man viņu uzdāvināja, vai es esmu izracis zelta podu un tamlīdzīgi, ar mērķi novērst, lai kāds neuzostu, no kurienes es šo mantu esmu iegūvis. Neviens noziedznieks ne guldot naudu bankā, uz bankas jautājumu par naudas izcelsmi, nenorādīs, ka tā ir noziedzīgi iegūta izkrāptā nauda. Loģiski, ka, iespējams, ka piedāvās kādu ķēdi, lai izskaidrotu naudas legālo izcelsmi. Un, ja banka pārbaudot secina, ka tā tas varētu būt, ka tas izskatās normāli, ka šāds uzņēmējs vai privātpersona šādu naudu tā varēja iegūt, tad no bankas viedokļa nauda ir legāla. Un līdz ar to šeit mēs, runājot par to, vai valsts vērsas pret noziedznieka noziedzīgi iegūto mantu, lai viņam šo mantu konfiscētu, lai viņš nevarētu ar šo mantu rīkoties kā ar savu... šeit mēs varētu runāt...

ka tas, ko jūs teicāt, ka šeit valsts iejaucas tālākās mantas legalizēšanas iespējās, izņemot no apgrozības... tā tad ir pārtraukta šī legalizēšanas iespēja.

Taču tajā pašā laikā es šo lietu negribētu sajaukt kopā ar legalizēšanu. Nauda ir bankā ielikta. Mums ir lēmums par konfiskāciju, mums ir jārisina jautājums par to, vai konfiscēt drīkst visu šo pašu mantu.

A. Stupins.

Paldies.

Es nevaru jums nepiekrīst. Bet konkrētajā gadījumā ir skaidrs, ka nav runa par glabāšanu atvilktnē vai ielikšanu kontā. Konkrētajā gadījumā strīds ir par to, ka persona apzināti ievieto naudu noziedzīgi izveidotā landromātā, kurā iesaistītie kreditori tur varētu atrasties skata pēc un ir runa par kredītiestādi, kurai ir atņemta licence, daudzas starptautiska mēroga konsekvences un tamlīdzīgi... un ir skaidrs, ka mēs nevaram nošķirt izskatāmajā situācijā jautājumu par legalizāciju, par šiem noziedzīgi iegūtajiem līdzekļiem, jo pati vēlme izvairīties no konfiskācijas, tad šī te legalizācija landromātā, sapludinot šo te naudu...

A. Laviņš.

Es atvainojos... cienījamais Saeimas pārstāvi... es jūs pārtraukšu šajā brīdī.

Uzdodiet, lūdzu, jautājumu. Jums debatēs būs iespējams, kādas ir atšķirības un kādas ir kopīgās pazīmes starp vienu un otru. Šobrīd, lūdzu, uzdodiet jautājumus.

A. Stupins.

Tad būs konkrēts jautājums ar piemēru par visticīgu.

Kā šis te piemērs ar visticīgu attiecas uz uzskatāmo situāciju, ja, pirmkārt, šajā gadījumā nav cietušā, jo ir notikusi kaut kāda naudas legalizācija, kur cietušā nav. Otrkārt, šī visticīga nav pazudusi, jo konkrētie naudas līdzekļi sākotnēji turklāt bija arestēti, tā tad izdalīti un ir identificējami. Paldies.

G. Kūtris.

Šajā gadījumā piemērs ir ar situāciju... ja nav šī cietušā, bet valsts saka, ka viņai ir tiesības uz šo daļu... šī noziedzīgi iegūtā visticīga bija izkrāpta un bija nodota kaimiņam. Valsts saka, ka tā ir noziedzīgi iegūtā un valstij ir tiesības pieprasīt šo visticīgu atpakaļ... konfiscēt šo noziedzīgi iegūto...

Citas valstis šo jēdzienu vienmēr lieto, ka tā ir konfiskācija, Latvijā mēs attiecībā uz to, ja ir atdots cietušajam, to sauc par restitūciju jeb atdošanu cietušajam. Bet šajā gadījumā valsts grib konfiscēt noziedzīgi iegūto visticīgu un šīs visticīgas nav. Konkrētajā gadījumā šajā lietā izskatās, ka valstij ir vienalga, ka šīs visticīgas nav, viņa savāc no kaimiņa citu visticīgu. Tiek paņemta kaimiņa vai kāda cita visticīga, lai nodrošinātos... manas kā prioritārās tiesības konfiscēt to. Tā nav vērsšanās pret

noziedznieka mantu jeb noziedzīgi iegūto, tā jau ir vērtības pret cita cilvēka legālo īpašumu.

Tas bija vienkāršots piemērs, kā šajā gadījumā, kad valsts, uzskatot, ka... nē, pareizāk sakot, nevis valsts, bet caur šo lietu es saprotu, ka tā ir valsts pozīcija, ka valsts, uzskatot, ka konfiskācija ir pāri visam un pārējo īpašumtiesības šeit nepastāv, tad šajā gadījumā es teiktu, ka tas visticamāk ir skaidrs piemērs par to, ka te nav svarīgi, vai citam kādam ir īpašums, svarīgākais ir, vai mēs dabūjam savu daļu.

A. Laviņš.

Paldies. Lūdzu!

J. Priekulis.

Kūtra kungs, mums būs vēl pats pēdējais jautājums.

Jūs minējāt, ka.. teicāt, ka valstij faktiski būtu jāiegūstot daļa, uz kādu varētu pretendēt noziedznieks... es ceru, ka es pareizi pierakstīju... Un mans tas jautājums jums: vai jūsu ieskatā šādā gadījumā faktiski netiek... nu, pievēršoties arī izskatāmajai lietai, netiek radīta tāda veida laba augsne, kā ar Latvijas bankas starpniecību apiet šo te ierasto konfiskācijas kārtību, par piemēru ņemot, piemēram, personu, kura ir ieguvusi šo te noziedzīgi iegūto mantu, viņa kā subordinētais kreditors nogulda bankā šo te naudu, maksātspējas procesā vienā no pēdējām kārtām, tātad valsts neko nesaņems, persona saņem procentus un vēl banka, kā izrādās, varētu pretendēt uz šo naudu.

Vai jūsu ieskatā tas nevar novest... nu, faktiski pie situācijas, ka šī te konfiskācijas kārtība tiek ļaunprātīgi izmantota, es tā teiktu.

G. Kūtris.

Jebkuru likuma normu noziedznieks var mēģināt izmantot ļaunprātīgi. Es piekrītu. Loģiski.

Šajā gadījumā es runāju par kredītiestādi, kurā nav pieci vai seši ieguldītāji, kurā noguldījums... es nezinu... tie trīs laikiem, kuri bija noziedzīgi iegūtie, kuru īpašumu tad konfiscē... tie trīs īpašnieki būtu ieguldījuši kādā citā.. nevis noguldījumu, bet subordinēto kapitālu vai iegādājušies akcijas būtu, tad varbūt mēs varētu runāt par to, ka viņi slēptā veidā ir mēģinājuši savu noziedzīgi iegūto mantu... kaut kā nevis nomaskēt nē... bet ja gadījumā viņiem būtu jāatgūst, bet arī tur, man liekas, viņi ir viens pēdējiem, kas atgūst... pa priekšu atgūst kreditori no kredītiestāžu procedūras... Protams, ka varētu būt izmantošana. Un šeit būtu svarīgi, vai izmeklētājs... bet tad būtu jautājums par to, vai izmeklētājs pierādītu, ka šāda rīcība ir bijusi apzināta un sadarbībā. Ja mēs sakām, ka kredītiestāde... konkrētajā gadījumā viņai ir pienākums ar savu mantu atbildēt arī par noziedzīgi iegūto līdzekļu pilnīgu atdošanu valstij, konfiskācijas

gadījumā ar nodrošinājumu, tad es teiktu, ka mēs uzskatām, ka kredītiestāde ir piedalījies šajā noziegumā.

Es šādu pierādījumus jeb šādu lēmumu par to neesmu izlasījis vai redzējis. Es varu teikt, ka var būt pārmetums kredītiestādei par nekvalitatīvu sava darba pildīšanu un par nekvalitatīvu darbu arī soda parasti kredītiestāde, bet, ja tā ir piedalījies noziegumā, tad tā ir cita lieta un tad tā atbild arī ar savu mantu par līdzdalību konkrētajā noziegumā. Bet, ja tas nav pierādīts, civiltiesiskajā kārtībā šādu konfiskāciju no kredītiestādes mantas nevarētu īsti piemērot.

Jūsu jautājumā ir pareizi ietverts tas riska moments, kas reālajā dzīvē var tikt izmantots. Bet tur ir jābūt labai izdomai, lai iztamborētu tādu variantu, ka, piemēram, trīs cilvēki izveido uzņēmumu, viens iegulda kriminālo naudu šajā uzņēmumā, pēc tam uzņēmums apzināti nobankrotē, un nav vairs nekā. Nav vairs pat no kā piedzīt.

Bet es vienmēr teikšu, ka kriminālprocesā šo 59. nodaļu jeb šo konfiskāciju izmanto tad, ja ir manta un to mēs varam notestēt. Bet, ja ir lēmums par konfiskāciju, bet mantas nav, konkrētās noziedzīgi iegūtās mantas nav, tad mēs vēršam piedziņu pret vainīgās personas citu mantu. Tātad, ir šim cilvēkam kaut kur cita manta, pret ko mēs varam piedziņu vērst. Šo 59. nodaļu neizmanto, lai piedzītu citu mantu. Viņu izmanto, lai paņemtu konkrēto... Un šeit... es atvainojos, tā ir mana cita teorija par 59. nodaļas nevietā izmantošanu... ka nevar izmantot, tur ir saplūdis kopā un mēs nevaram pat nodalīt, kas ir noziedzīgs un kas nav noziedzīgs. Šeit būtu cita analīze. Šeit būtu bijusi vajadzīga analīze par bankas nespējīgajiem procentiem un tamlīdzīgi... un tad mēs tur konfiscētu normālā procesā...

Jā, bet tā jau ir cita teorija... tā kā es teiktu, ka var izmantot... visu legālo biznesu var izmantot noziedzīgām darbībām. Var izmantot, ja to prasmīgi iztamborē. Bet es negribētu teikt, ka mums... tad jau tiesību normas ir jāieraksta tik detalizēti, lai šādas iespējas nerastos un tiesību piemērotājs neprastu viņas pareizi piemērot.

A. Laviņš.

Paldies. Bija sniegta atbilde.

Tātad, esam uzklusījuši pieaicināto personu Kūtra kungu. Teikšu paldies, Kūtra kungs, par sniegto viedokli gan rakstisko, gan šodien tiesas sēdē pausto viedokli, kā arī paldies jums par izturību divu stundu garumā atbildot gan uz tiesas, gan uz lietas dalībnieku jautājumiem. Novēlēšu jums jauku dienu! Varat atslēgties no tiesas sēdes!

G. Kūtris.

Paldies. Veiksmi tiesas sēdē!

A. Laviņš.

Paldies.

Turpinām uzklausīt pieaicinātās personas. Kā nākamā persona ir Lauris Rasnačs. Rasnača kungs ir ieradies uz tiesas sēdi klātienē.

Jautājums tiesas sēžu sekretārei, vai pārbaudījāt personas identitāti pēc iesniegtajiem personas apliecinošajiem dokumentiem... tas tiek apstiprināts.

Rasnača kungs, lūdzu!

Es aicināšu jums pievērsties uzreiz tiem jautājumiem par šo noguldījumu piederību un par bankas lomu, lai novērstu, ka bankas līdzekļos ieplūst tādi līdzekļi, kuri vēlāk tiek atzīti par noziedzīgi iegūtiem. Lūdzu!

L. Rasnačs.

Paldies.

Godātā Satversmes tiesa! Paldies par šo doto iespēju sniegt man savu viedokli. Un... jā... tad arī lūkošu izklāstīt manu viedokli par šiem te jautājumiem.

Savu viedokli esmu sniedzis arī rakstveidā un, protams, ka pilnībā arī uzturu. Un fokusējoties tieši uz tiesas norādītajiem jautājumiem, vēlos akcentēt sekojošo, to nedaudz arī papildinot, lai sniegtu savu artavu jautājumos, par kuriem lietā ir diskusija.

Kā jau esmu norādījis arī savā rakstveida viedoklī, manuprāt, tas ir visnotaļ viennozīmīgs viedoklis ar tiesību doktrīnām par šīm te bankas un noguldītāju attiecībām... jā, ka veicot noguldījumu šie te naudas līdzekļi kļūst par bankas īpašumu, savukārt noguldītājs iegūst prasījuma tiesības. Tā to vairāki autori ir uzsvēruši un es neatrodu pamatu secināt savādāk.

Bet, šeit ir, manā ieskatā, svarīgi izdarīt vairākas piebildes.

Pirmām kārtām šķiet, ka šajā lietā arī tika pieminēta par tādu zināmu šķietami terminoloģisku dažādību dažādos normatīvajos aktos, kur vietām tā kā tiek runāts par līdzekļu konfiskāciju piederību, vietām tiek runāts... teiksim, civilprocesā piedziņas kontekstā ir runa par naudas līdzekļiem, kas pienākas trešajam personām, ja nemaldos, tāds formulējums ir lietots. Un kaut kādā mērā var teikt, ka arī likumdevējs formulējumos nav bijis pārāk konsekvents, bet, tajā pašā laikā, manuprāt, šī te šķietamā nekonekvence sniedz arī zināmu ieskatu tiesisko attiecību būtībā.

Kādā ziņā? Pirmām kārtām, ja pareizi atceros, mana viedoklī tā bija 25. atsauce uz norādīto avotu, kur šī avota autors, kas, ja nemaldos pārstāv anglosakšu tiesības, ir arī tā kā analizējis šos te jautājumus un principā paudis ir viedokli, kas ir faktiski līdzīgs arī šim te viedoklim, kāds ir pausts par noguldītāju un bankas attiecībām un tiesībām Latvijā, kur ir tāad šīs te lietu tiesības, *in rem*, tās ir bankai, savukārt šis noguldītājs iegūst šīs te personiskās saistību tiesības. Bet ir tāda interesanta nianse, ko šis autors arī piebilst, ka noguldītājam tādā plašākā nozīmē esot arī šīs *in rem* lietu tiesības uz šo te mantisko vērtību vai labumu, ko arī, manuprāt, nevajadzētu aizmirst.

Līdz ar to, saliekot kopā, manuprāt, visnotaļ trāpīgs ir salīdzinājums, kas ir izskanējis šajā lietā, atsaucoties arī uz kredītiestāžu gada pārskatiem, kad, ja ir runa par

noguldījumiem, tad šie te noguldījumi atspoguļojas divās pozīcijās — ka viņi ir gan aktīvi, gan pasīvi. Un šī te aktīvu un pasīvu saikne, ja tā var teikt, kas no tāda juridiskā viedokļa, manuprāt, projicējās šo te īpašumtiesību un prasījuma tiesību saiknē, ir tas, kas šo te situāciju padara atšķirīgu par, piemēram atļaušos izmantot Kūtra kunga minēto piemēru par visticīgu... padara, teiksim, to par atšķirīgu. Jo, teiksim, visticīgas gadījumā droši vien, ka var runāt tikai par aktīviem, ja kādu iemeslu dēļ šī te visticīga gada pārskatā tiktu atspoguļota.

Līdz ar ko, arī tajos gadījumos, ja saistībā ar šiem te noguldītajiem līdzekļiem tiek veiktas kādas tiesiski nozīmīgas darbības, arī tad, manuprāt, vienmēr būtu paturama prātā šī te saikne, ko nevajadzētu pārtraukt — starp šīm te īpašumtiesībām un prasījuma tiesībām.

Un kā piemēru minēšu arī tādu situāciju, piemēram, civilprocesā. Izpildot tiesas spriedumu, tiek vērsta piedziņa. Un šī piedziņa tiek vērsta uz naudas līdzekļiem Civilprocesa likuma formulējumā, kas attiecīgajam parādniekam pienākas no kredītiestādes. Tādā gadījumā, pirmām kārtām ir svarīgi uzsvērt, ka šī te piedziņa rezultējas naudas līdzekļu izmaksā, nu, protams, ja tie naudas līdzekļi tur ir un, otrām kārtām, viņa attiecīgi gan izbeidz attiecīgā parādnieka prasījuma tiesības pret banku, gan reizē, teiksim, samazina arī šo te aktīvu pozīciju. Tas, ko mēs redzam, ka šī te aktīvu un pasīvu jeb īpašumtiesību un prasījumu pozīcijas iet nesaraujamā tandēmā. Līdz ar ko arī šajā gadījumā, ja runājam par to lietu, kas ir nozīmīga šajā, par tiem jautājumiem, kas ir nozīmīgi šīs lietas kontekstā, manuprāt, nevarētu uz šo jautājumu skatīties savādāk, ka, respektīvi, ka šie te... ka tā ir tikai bankas manta, bankas īpašums un atstājot bez ievēribas šo te prasījuma tiesību elementu.

Citiem vārdiem sakot, tas, ko es gribētu teikt, ka nu es neatrodu juridisku pamatu tam, ka, teiksim, tiktu veikta uz attiecīga spēkā esoša nolēmuma pamata šo līdzekļu konfiskācija, bet viņa tāvad samazinātu tikai šo te pasīvu daļu. Savukārt, aktīvus banka vienalga saglabātu. Nu, manuprāt, tas būtu pretēji šī te institūta būtībai.

Tālāk par bankas lomu.

Es piekřītu un, manuprāt, nav pamatotu argumentu tam, lai teiktu, ka pat, ja ir pamats šai te konfiskācijas veikšanai, ka viņa varētu... vai būtu veicama tādā veidā, ka viņa nesamērīgi un nepamatoti īsti aizskartu citu noguldītāju, citu kredītiestādes kreditoru tiesības. Tāvad pēc tāda vispārēja principa, manuprāt... ja attiecīgajā kredītiestādē ir bijuši noguldīti šie te noziedzīgi iegūtie naudas līdzekļi, nu tad diezin vai, ka no tā vajadzētu vai nevajadzētu nesamērīgi ciest citiem kreditoriem un ieguldītājiem, kuru nu faktiski tā vienīgā nelaime vai vaina... kas pat īsti nav vaina... ir tas, ka viņi ir sagādījušies vienā kredītiestādē ar šo te noziedzīgās naudas noguldītāju. Līdz ar ko, šeit, manuprāt... jā tik tiešām, ir vieta jautājumam par to, kādā veidā taisnīgi līdzsvarotu šos te konfiskācijas mērķus, valsts intereses konfiskācijas īstenošanā un attiecīgi arī šo te citu noguldītāju, citu kreditoru intereses atgūt savu naudu.

Bet šajā sakarā arī būtu, manuprāt, būtiski izdarīt vairākus tādus akcentus.

Pirmais akcents, manuprāt, ko būtu vietā pieminēt, ir tas, ka jā... kaut kādā mērā mēs droši vien ka varam runāt par bankas kopējiem naudas līdzekļiem, bet gan ņemot vērā iepriekš izskanējušo šo te jautājumu par arestu, kura piemērošanas gadījumā šos te naudas līdzekļus... arestētos naudas līdzekļus var nošķirt, tad šeit, manuprāt, būtu jāņem vērā un nu... es pieļauju, ka kredītiestāžu speciālisti droši vien, ka varētu uz šo jautājumu sniegt detalizētāku atbildi, bet arī es, cik varu vadīties no savas pieredzes un zināšanām, tad persona, ja nogulda naudas līdzekļus bankā, tātad nav tā, ka šie naudas līdzekļi tiek, ja tā var teikt, kā graudi sabērti tādā kopējā apcirknī. Un tad, ja, piemēram, tur šiem te graudiem piemetas pelējums, tad vairs nav iespējams pateikt, vai tā sapelējusī daļa ir viena glabājuma devēja graudi vai cita.

Un tātad, šiem te naudas līdzekļiem ir konts. Tāpat arī nav tā, ka banka var absolūti brīvi ar viņiem rīkoties, ir dažādas šīs te noguldījumu programmas, darbības, līdz ar ko arī ir iespējams izsekot, kas, teiksim, ar šo naudu ir noticis, kādi augļi ir gūti, kādas izmaksas ir veiktas, kādi varbūt arī zaudējumi ir ciesti. Iespējams, ka ir arī zaudējumi un riska pozīcijas, kas attiecas vienādi uz visiem noguldītājiem, bet tajā pašā laikā es tiešām būtu šaubīgs par to, vai ir iespējams pamatoti teikt, ka nauda, ja tiek ieguldīta bankā, ka viņa tā kā pilnībā neatdalāmi saplūst ar visiem citiem bankā esošajiem naudas līdzekļiem. Manuprāt, tas tā īsti nav.

Vēl viens aspekts, par ko es arī vēlētos izteikties un kas, manuprāt, ir būtisks, ir jautājums par bankas iespējamo labticību. Uzreiz teikšu, ka es neesmu tik detalizēti un labi informēts, teiksim, par šīs pamatlīnijas faktiskajiem apstākļiem, lai tā spriestu, vai konkrētajā gadījumā banka būtu vai nebūtu uzskatāma par labticīgu, bet kopumā ņemot gribētu izdarīt divas piebildes.

Pirmā piebilde būtu izdarāma par labticīga ieguvēja aizsardzības mērķi. Labticīgie ieguvēji tiek aizsargāti gan, piemēram, kā labticīgi īpašnieki, gan arī, ja, piemēram, ir runa par labticīgajām trešajām personām, stājoties dažādos darījumos ar fiziskajām un juridiskajām personām.

Mērķis... viens no galvenajiem mērķiem katrā gadījumā ir civiltiesiskās apgrozības drošība. Tātad, lai persona, kura ir iegādājusies kaut vai šo pašu visticīgu, lai viņa tā kā nebūtu pakļauta nesamērīgam riskam, ka kādā brīdī to visticīgu no viņas vinvicēs uz tā vai cita pamata.

Ja runājam par bankas attiecībām un lomu. Tad, manuprāt, arī šeit ir zināma piešķirama nozīme šim te aktīvu un pasīvu aspektam. Ja, piemēram, no fiziskas personas vinvicē šo visticīgu, tad tādā saimnieciskā nozīmē tas nozīmē, ka viņai ir tātad samazinājušies aktīvi un viņa saka, ka tātad viņas aktīvos vairs nav šīs te visticīgas. Ja no bankas uz tā vai cita tiesiska pamata tiek pieprasīts veikt naudas līdzekļu izmaksu, tad atkal šeit samazinās gan aktīvi, gan arī pasīvi, līdz ar ko, manuprāt, tās situācijas tomēr nav gluži identiskas.

Otrs elements, kas arī būtu ņemams vērā, ir jautājums par šo te bankas lomu noziedzīgi iegūto līdzekļu legalizācijas novēršanā.

Nu, protams, droši vien, ka varētu būt vietā runa par to, kuras, teiksim, no šīm prasībām ir leģitīmā mērķa sasniegšanai samērīgas. Par to, cik es zinu, lietas ir bijušas un arī man pašam ir bijusi iespēja tādās piedalīties, bet nu... atkal par šādiem apsvērumiem šīs lietas kontekstā, tādās tik detalizētas informācijas man nav.

Bet ko es gribētu uzsvērt. Ka bankas jebkurā gadījumā šajā te noziedzīgi iegūto līdzekļu legalizācijas... nu, teiksim, ja tā var teikt... cīņā ir vienā no pirmajām pozīcijām. Un ir vienā no pirmajām pozīcijām loģisku apsvērumu dēļ. Tāpēc, ka tajā brīdī, kad kāda persona vēlēšies legalizēt noziedzīgi iegūtus līdzekļus kaut kādā veidā, lai pēc tam, teiksim, vai pēc kāda laika izmantotu šos noguldītos naudas līdzekļus un ja kāds vaicātu, kur viņi ir ņemti, tad tie ir naudas līdzekļi no noguldījuma... vairs nevis no apšaubāmas mantas vai apšaubāma darījuma... tad viņi vēršas no sākuma pie bankas. Līdz ar ko, teiksim, bankām šis pienākumu kopums ir gana augsts un gana komplicēts. Protams, šī te noziedzīgi iegūto līdzekļu legalizācijas novēršana un bankas pienākumi tajā... viņi paši par sevi nenožīmē, ka visā šajā te kopējā noguldījumu apjomā tur nevar tomēr arī caur visiem šiem te riska pārbaudes mehānismiem ieslīdēt kāds gadījums. Un tāpat arī viņa no otras puses nožīmē, ka, piemēram, ja bankas atsaka sadarbību, ka uzreiz, teiksim, attiecīgais potenciālais noguldītājs būtu tādēļ uzskatāms par noziedzīgi iegūto līdzekļu legalizētāju. Tas tā gluži nav.

Bet katrā gadījumā, ņemot vērā to, ka labticīgo ieguvēju aizsardzība faktiski tajos kontekstos, kur tai ir nozīme, viņa zināmā mērā reducējas uz to, vai attiecīgais ieguvējs vai trešā persona zināja, vai viņai vajadzēja zināt kaut ko, kas konkrētajā gadījumā ir būtisks, tad es pieļauju, ka šajā gadījumā, ja šī te ieguvēja... labticīgās trešās personas aizsardzība bankai vispār būtu piemērojama, tad droši vien, ka zināma loma ir piešķirama arī tam, ka konkrētajā gadījumā arī saistībā ar konkrēto noguldījumu, kas varbūt vēlāk ir atzīts par noziedzīgi iegūtiem naudas līdzekļiem, kā banka ir veikusi šīs te vajadzīgās pārbaudes.

Tāds īsumā arī būtu mans viedoklis. Paldies.

A. Laviņš.

Paldies jums.

Vārds jautājumu uzdošanai tiesnesei Anitai Rodiņai. Lūdzu!

A. Rodiņa.

Jā, labdien, Rasnača kungs!

Jūs savā viedoklī tiešām norādījāt, ka bankas tiesības rīkoties ar noguldītāju naudas līdzekļiem, nav skatāmas atrauti no noguldītāju tiesībām.

Vai es pareizi saprotu, ka tad jūsu ieskatā kredītiestādei jeb bankai šīs te negatīvās sekas konfiskācijas rezultātā nerodas, jo... nu, ja banka tāpat iepriekš bijusi saistīta ar noguldītājiem, un ja nebūtu konfiskācija, līdzekļi būtu jāatdod vai nu noguldītājiem vai arī, kā šajā gadījumā, kreditoriem maksātnespējas procesa ietvaros?

L. Rasnačs.

Jā, paldies par jautājumu.

Nu, varbūt nevarētu gluži teikt, ka bankai rodas negatīvas sekas tāpēc, ka bankas būtība... darbības būtība ir, teiksim, apgrozīt šos naudas līdzekļus, veikt tālākus ieguldījumus ar tiem vai, maksātnespējas gadījumā, te es minētu izmaksas. Tomēr, manuprāt, šeit ir jautājums par attiecīgā institūta būtību un samērīgumu.

Bet tas, ko es uzskatītu... droši vien tā kā īsti neatbilstošs būtībai ir tas, ka, teiksim, attiecīgajam noguldītājam šīs te viņu prasījuma tiesības tiktu konfiscētas, bet banka attiecīgos naudas līdzekļus varētu saglabāt.

Tāda bija mana doma. Vai es atbildēju uz jūsu jautājumu?

A. Rodiņa.

Tātad bankai varētu būt radušās kādas negatīvas sekas. Vai mēs varam runāt par bankas tiesību aizskārumu?

L. Rasnačs.

Globāli — jā. Un kā arī esmu norādījis rakstveida viedoklī, tad... nu, ja, mēs runājam, teiksim, par to, kurai personai potenciāli aizskar šīs mantiskās intereses, tad, jā, banka, manuprāt, ir šo personu vidū.

A. Rodiņa.

Labi. Paldies.

Man būs tāds varbūt savdabīgs jautājums, bet tieši jautāšu jums, ņemot vērā jūsu specializāciju.

Sakiet, lūdzu, vai par tiesisku būtu uzskatāms darījums... tātad noguldījums, kurš ir noslēgts par līdzekļiem, par līdzekļu noguldīšanu... tātad kuri uz šo noguldījuma brīdi vēl nebija atzīti par noziedzīgi iegūtiem, bet vēlāk, piemēram, pēc pāris gadiem, kādiem četriem gadiem izrādās, ka tie tiek atzīti par noziedzīgi iegūtiem.

Vai, jūsuprāt, var uzskatīt, ka tas, ka līdzekļi vēlāk tika atzīti par noziedzīgi iegūtiem, var būt pamatā tam, lai darījumu no paša sākuma atzītu par spēkā neesošu?

L. Rasnačs.

Paldies. Tiešām interesants jautājums.

Es teiktu, ka nē. Šajā gadījumā, manuprāt, būtu vairāk runa par darījuma atcelšanu vai atkāpšanos no tā, jo... nu, atkal, ka šeit droši vien ir vērtējami tie apstākļi,

kas bankai bija jāpārbauda un ko viņa zināja un varēja zināt brīdī, kad šo te noguldījumu pieņēma, respektīvi, līgumu slēdza. Bet tie apstākļi tajā noguldījuma līguma slēgšanas brīdī ir bijuši tādi, ka bankai nu tā kā īsti pārņem nevarētu. Un arī nav noslēpums, ka saistībā ar šo te noziedzīgi iegūto līdzekļu legalizācijas novēršanu šīs prasības gadu gaitā ir diezgan būtiski mainījušās. Ir tādas situācijas, ka sākumā viss bija kārtībā un pēc tam vairs nē... principā tā var būt. Tad runa drīzāk būtu par to, ka... un manuprāt arī Novēršanas likuma formulējums runā par darījuma attiecību izbeigšanu. Tātad, ja no tāda civiltiesiskā viedokļa ja mēs paskatāmies uz šo noguldījuma līgumu, tad viņš faktiski nevis kļūst spēkā neesošs no sākuma, bet likums šajā gadījumā ar imperatīvajām normām uzliek par pienākumu bankai no šī līguma atkāpties.

A. Rodiņa.

Skaidrs. Paldies.

Vai jūs, lūdzu, varētu precizēt. Kā tad ir, kāds ir jūsu viedoklis? Ko tad šajā gadījumā vajadzēja konfiscēt? Vai pareizi tiesas ir pieņēmušas lēmumu, konfiscējot šos te finanšu līdzekļus? Vai tomēr tad vajadzēja konfiscēt prasījuma tiesības?

L. Rasnačs.

Paldies.

Es teiktu, ka droši vien par to, vai pareizāk formulējums būtu līdzekļi vai prasījuma tiesības... Es pieļauju, ka nu, droši vien par to diezgan daudz konferences varētu noturēt, bet kas būtu būtiski, ka jebkurā gadījumā šai te procesuālajai darbībai būtu jārezultējas ar attiecīgo naudas līdzekļu izmaksu. Šajā gadījumā, ja es pareizi saprotu — ar pārskaitīšanu attiecīgajā valsts kontā.

Atkal pēc līdzības, teiksim, ņemot situāciju, ka, piemēram, tiek veikta piedziņa par labu no vienas personas, kas nav banka, no citas personas.

A. Rodiņa.

Paldies. Un vēl viens jautājums, par ko mēs te esam daudz diskutējuši.

Proti, pieļaujot... pieņemot, ka tiktu konfiscētas šīs te prasījuma tiesības. Kas notiek ar šiem reālajiem naudas līdzekļiem? Vai jūs uzskatāt, ka šie naudas līdzekļi drīkstētu palikt bankas rīcībā? Un banka šos reālos tād finansu līdzekļus varētu izlietot, pieņemsim, citu kreditoru prasījumu segšanai? Vai tas atbilst mūsu uzņemtajām starptautiskajām saistībām un arī principam, ka šādi te noziedzīgie līdzekļi nekavējoši ir jāizņem no civiltiesiskās apgrozības? Jo pēc būtības, kā tika norādīts arī tiesas sēdēs, ja mēs šādi rīkojamies, tad šī... kā arī daudzkārt tika uzsvērts, noziedzīgā ķēde, turpinās. Kāds ir jūsu viedoklis?

L. Rasnačs.

Paldies.

Sākšu varbūt atbildi uz šo jautājumu ar tādu pieskaršanos šim jēdzienam kā “civiltiesiskā apgrozība”. Ja nemaldos, to biju pieminējis arī savā viedoklī ar atsauci uz vienu no Civillikuma lietu tiesību pantiem, kur formulējums ir “vispārējā apgrozība” nevis “civiltiesiskā apgrozība”. Pēc tam saistību tiesību daļā gan atkal ir runa par civiltiesisko apgrozību. Protams, var jau būt, ka diskusijas ietvaros varētu tikt izvirzīts arguments, ka, teiksim, šī te terminoloģiskā atšķirība ir radusies tikai un vienīgi tāpēc, ka godājamais Frīdrihs Georgs fon Bunge, gatavojot Baltijas Civillikuma projektu, ņēma šo te regulējumu no dažādiem avotiem, kuri, protams, nebija terminoloģiskā ziņā pietiekami saskanīgi, bet, manuprāt, šeit jebkurā gadījumā ir arī būtiska nianse, ka, manuprāt, šeit ir pareizāk runāt par šo te vispārējo apgrozību, nevis, teiksim, runāt par šo civiltiesisko apgrozību kopumā.

Atbildot uz jautājumu par to, vai šie naudas līdzekļi varētu palikt bankas rīcībā, manuprāt, atbilde ir nē. Tas būtu pretēji šai te tiesiskās attiecības būtībai, ko tā tad minēju, ka no vienas puses ir šīs īpašumtiesības, bet no otras puses ir prasījuma tiesības. Viņas tā tad pēc vispārējā principa, manuprāt, nevar sadalīt.

Citāda lieta, protams, ir situācija, ka ja šī te konfiskācija vai kāda cita pēc būtības līdzīga procesuāla darbība saduras ar citu kreditoru un noguldītāju tiesībām saņemt naudas līdzekļus. Te, protams, atkal šeit ir vietā jautājums par to, kāpēc šiem citiem kreditoriem būtu jābūt tiem, kuri faktiski samaksā par to, lai valsts varētu pilnā vai, teiksim, vismaz iespējami lielākā apmērā šo te procesuālo darbību veikt.

Nu, vismaz tādos vispārējos principos man arī ir grūti iedomāties pamatu apstiprinošai atbildei. Droši vien, ka nē. Līdz ar ko šeit būtu vietā jautājums par to, kādā veidā šīs situācijas tiek risinātas. Ja tās, teiksim, tiek risinātas caur šīm kārtām, par ko es būtu mazliet piesardzīgs, vai arī tam tiek paredzēts vēl kāds cits mehānisms. Tā kā vismaz iespēju robežās mazinātu to situāciju, ka citi noguldītāji cieš dēļ tā, ka tas ir jākonfiscē.

A. Rodiņa.

Vai es pareizi saprotu, ka jūs, tā tad izvirzot šo tēzi par to, ka nepieciešams līdzsvarot tā tad valsts intereses saņemt šos konfiscētos līdzekļus un citu kreditoru intereses tā tad jā mēģina vienlīdzīgi sadalīt, ja tā drīkstētu teikt, tas kopīgais naudas maks, kas ir izveidojies maksātnespējas procesā? Vai šī valsts interese tomēr nevarētu prevalēt saņemt konfiscētos līdzekļus?

L. Rasnačs.

Nu, atkal jautājums, protams... vai, pareizāk sakot, atbilde uz šo jautājumu droši vien, ka nebūtu viennozīmīga.

Un arī šobrīd ar pilnu pārliecību es nepretendēju uz to, ka manis sniegtā atbilde būs pilnīgākā. Bet es būtu tomēr piesardzīgs secināt par šo te, ka viņa varētu prevalēt.

Drīzāk, manuprāt, ir jārunā par tādu iespējami taisnīgu, iespējami saprātīgu līdzsvaru, kādēļ es, teiksim, arī runāju par šīm te iespējām, vismaz daļēji izsakot, kurā konkrētā kontā vai noguldītajiem naudas līdzekļiem vai prasījuma tiesībām kas ir noticis...ko viņas ir nopelnījušas, ko zaudējušas, vai varbūt vispārējā riska ziņā nav attiecināmas.

A. Laviņš.

Rasnača kungs, man būs viens precizējošs jautājums, ko jūs jau daļēji atbildējāt uz Rodiņas kundzes uzdoto jautājumu. Un runa ir par Civillikuma 1414. panta nozīmi šīs lietas faktiskajos un tiesiskajos apstākļos. Proti, šajā pantā ir minēts, ka par tiesiskā darījuma priekšmetu var būt tikai tas, kas nav izņemts no privāttiesiskās apgrozības. Pretējā gadījumā darījums nav spēkā.

Mēs redzam no lietas faktiskajiem apstākļiem, ka darījums par naudas līdzekļu noguldījumu ir bijis vienā datumā, bet pēc kaut kāda brīža ir pieņemts tiesas lēmums, ar kuru šie līdzekļi ir atzīti par noziedzīgi iegūtiem.

Vai šā darījuma priekšmets nav tomēr līdzekļi, kas ir noziedzīgi iegūti? Un vai šādā gadījumā nebūtu piemērojamas tās tiesiskās sekas, kas ir minētas Civillikuma 1414. pantā?

L. Rasnačs.

Jā, paldies par jautājumu.

Es vadītos no pieejas, ka darījuma trūkumi tātad ir vērtējami atbilstoši tai situācijai, kāda viņa bija vai nebija tajā brīdī, kad darījums tika slēgts. Līdz ar to, teiksim, ja viņi ir to vai citu iemeslu dēļ radušies vēlāk, tad, kā jau minēju, taisni tātad Civillikuma vērtējumā vai skatījumā korektāk to būtu vērtēt nevis kā sākotnēji spēkā neesamību, bet, tā teikt, caur šo te atkāpšanos no darījuma.

A. Laviņš.

Paldies.

Vārds jautājumu uzdošanai tiesnesim Gunāram Kusiņam. Lūdzu!

G. Kusiņš.

Jā, paldies, Rasnača kungs, par sniegto viedokli.

Man būtu viens jautājums, kas ir saistīts ar jūsu sniegto viedokli un viens jautājums, kas izies ārpus jūsu sniegtā viedokļa, uz kuru jūs varēsiet vai nu atbildēt vai neatbildēt. Jūsu viedoklis par izskanējušo.

Pirmais jautājums. Jūs teicāt, es ceru, ka es pareizi pierakstīju, ka citi cieš tāpēc, ka tiek konfiscēti šie noziedzīgi iegūtie līdzekļi. Citi cieš...

Mans jautājums. Līdzīgi kā es jautāju Kūtra kungam... Sakiet, lūdzu, vai šie citi noguldītāji jeb citi kreditori maksātnespējas... vai mēs varētu teikt, ka esošās

īpašumtiesības tvērums, prasījuma tiesības vai kas... sniedzas tomēr tik tālu, ka viņiem ir tiesības arī uz daļu no noziedzīgi iegūtiem līdzekļiem?

L. Rasnačs.

Paldies par jautājumu.

Nē, protams, ka viņiem nav tiesības uz daļu no noziedzīgi iegūtiem līdzekļiem, bet šajā kontekstā, manuprāt, papildus nozīmi iegūst manis minētais šis te anglosakšu tiesībsaimes autora rakstītais par tiesībām uz vērtību. Un, ja mēs runājam par tiesībām uz vērtību, tad tā vērtība tajā brīdī, kad tiek veiktas šīs izmaksas vai konfiskācijas arīdzan, viņa droši vien... nu, tas ir fakta jautājums... un viņa ir tik, cik viņa ir... vairāk tajā brīdī, tā teikt, viņa neradīsies. Un manis teiktais par to, ka citi cieš, es to domāju tādā veidā, ka šī te vērtība, ko citi reāli var saņemt, ir mazāka tāpēc, ka tiek veikta šī te konfiskācija.

G. Kusiņš.

Bet sakiet, lūdzu, likumīgi varbūt cieš vai nelikumīgi cieš? Nu, cieš dažādi. Tās ciešanas var dažādi izpausties.

L. Rasnačs.

Tas, protams, varētu būt vērtējams. Bet, pirmām kārtām, teiksim, ja runājam par šā te likumīgu ciešanu, tad viņa var būt arī izpausties arī tad, ja, piemēram, attiecīgajam tiesību subjektam nav laimes, un gala beigās ir dažnedažādas situācijas, ka tiesību subjekti ir spiesti ciest kaut vai tādā nozīmē, ka spiesti samierināties ar kādām negatīvām sekām un gluži vienkārši tāpēc, ka nav nekā labāka izdomāts... tad arī ... Un ar to es gribu teikt, ka šeit droši, ka būtu jāvērtē, vai šī te kārtība un tie nosacījumi, pie kuriem viņiem tā kā ir jācieš un jāsamierinās, ka viņi saņem mazāk, vai viņa ir tā kā pietiekami skaidra un atrunāta likumā.

Un otrs jebkurā gadījumā ir jautājums arī par samērīgumu. Un, kā jau es teicu, jā, droši vien, ka arī var būt un visticamāk, ka vairumā gadījumā arī ir situācijas, ka summāri to līdzekļu nav pietiekamā daudzumā, lai varētu pilnībā apmierināt visiem, līdz ar to nākas samazināt. Un atkal ir jautājums droši vien par šo te samērīgo metodi šai samazināšanai. Tas nav tik viennozīmīgs. Diemžēl arī man nebūs gatava metode, ko ieteikt, bet nu jebkurā gadījumā šim samērīgumam ir jābūt, arī tad, ja viņiem ir likumīgi jācieš.

G. Kusiņš.

Lietas izskatīšanas laikā izskanēja arī viedoklis, ka... nu, teorētiski tāda iedomāta situācija... ja bankā tiek saņemts šāds nolēmums un tie finanšu līdzekļi bankā vairs nav tādā apjomā, kādā vēlās konfiscēt... Un sakiet, lūdzu... mans jautājums: vai bankas administratoram ir tiesības saņemt daļu no noziedzīgi iegūtajiem līdzekļiem, vai

arī vienkārši bankas administratoram ir tiesības uz sava darba pienācīgu atlīdzību un tad ko varētu vērtēt no kaut kādiem citiem līdzekļiem... Konkrētais jautājums: vai bankas administratoram, jūsuprāt, būtu tiesības uz daļu no noziedzīgi iegūtiem līdzekļiem.

L. Rasnačs.

Jā... paldies par jautājumu. Es teiktu, ka droši vien jau šeit vairāk būtu jāvērtē, vai šādā gadījumā bankas administratoram... kādā apmērā viņam ir tiesības saņemt atlīdzību par viņa darbu. Un droši vien, ka, līdzīgi kā visiem citiem šajos te gana bēdīgajos stāstos iesaistītajiem, ja šo līdzekļu nepietiek... nu, visticamāk, ka tas varētu ietekmēt un droši vien tam arī būtu pamats, kas ietekmētu arī šo te bankas investoru darba atlīdzību... Bet, nu atkal šeit ir jautājums par to, cik precīzi arī tas ir noteiks likumā un to, vai tas ir gana samērīgi attiecībā pret citām interesēm, citām personām.

G. Kusiņš.

Paldies. Un pēdējais jautājums. Šis gan būs jautājums, uz kuru jūs varēsiet neatbildēt, jo šis jautājums ir tā kā ārpus jūsu viedokļa, bet es būtu pateicīgs, ja jūs izteiktu savu viedokli.

Lietas izskatīšanas laikā mēs dzirdējam viedokli, ka atšķirīgi būtu vērtējama situācija, ka noziedzīgi iegūta nauda tiek izņemta no strādājošas bankas. Un atšķirīgi tad ir vērtējama situācija, ka noziedzīgi iegūta nauda atkal tiek izņemta no tādas bankas... vai šinī gadījumā no tāda subjekta, kāds ir mūsu izskatāmajā lietā.

Sakiet, lūdzu, vai, jūsuprāt, vai tas ir vai nav maksātnespējīga... vai ir kāds izšķirošs apstāklis, lai šo izvērtētu?

L. Rasnačs

Jā. Liels paldies par šo jautājumu.

Es uz to atbildēju, jo tas īstenībā aizskar arī vienu momentu, ko es gribēju teikt, bet nepateicu...

Proti, protams, ka maksātnespējas gadījumā ir atšķirīga situācija attiecībā uz pieejamo līdzekļu apmēru. Konkrētajā gadījumā tā nav maksātnespēja, ja visiem pietiek, bet citādi no civiltiesiskā viedokļa, manuprāt, nav nekāda pamata raudzīties, teiksim, uz šiem te īpašumtiesību un prasījuma tiesību jautājumiem savādāk, atkarībā no tā, vai, teiksim, banka ir maksātnespējīga vai maksātnespējīga. Šos te privāttiesiskos jautājumus, manuprāt, tas nemaina.

Un vēl jo vairāk. Lai šo domu ilustrētu, tas, ko es gribēju piebilst savā runā, bet nepiebildu, ka to, manuprāt, ilustrē situācija, ka noguldītājs pats vai citu apsvērumu dēļ pēc noguldījuma termiņa beigām vai priekšlaicīgi izlemj izņemt savus naudas līdzekļus. Droši vien, ka atšķirsies šie te noteikumi un attiecīgo līdzekļu apmērs atkarībā no tā, kurā brīdī viņš to izlems darīt, bet jebkurā gadījumā tādas tiesības viņam ir un es nekad

neesmu dzirdējis, ka kāda banka būtu paudusi argumentu, ka, lūk, viņš tādā veidā atņem bankai bankas īpašumu. Un es domāju, ka tas ir izskaidrojams... šāda argumenta neesamība ne tikai ar to, ka tajā situācijā var būt naudas pietiek gan šīs darbības izpildei, gan visām pārējām, kas ir jādara, bet arī ar to, ka tas lieliski parāda šo te īpašumtiesību un prasījuma tiesību tandēmu, respektīvi, noguldītājs izlieto savas prasījuma tiesības, attiecīgi bankai.... nu, tādā nozīmē samazinās īpašumtiesības un aktīvi. Līdz ar ko arī citās situācijās šo te īpašumtiesību un prasījuma tiesību jautājumu, manuprāt, nevar skatīt šķirti.

A. Laviņš.

Rasnača kungs, šo paturpinot. Jūs minējāt, ka neredzat, nesaskatāt atšķirības starp tādu kredītiestādi, kura ir spējīga darboties un darbojas un kredītiestādi, kurai ir pasludināts maksātnespējas process.

Tā atšķirība, ko mēs esam dzirdējuši iepriekšējās tiesas sēdēs, ir raksturota ar to, ka kredītiestāde, kura darbojas, tajā ir atvērti... cik nu tajā ir... dažādi konti un ja ir naudas izmaksas pieprasījums, banka redz savu klientu, kurš no attiecīgā konta lūdz izmaksāt šo naudu. Un šo naudas maksājumu ir iespējams veikt no attiecīgā konta.

Turpretī maksātnespējas gadījuma šādu kontu vairs nav, ir viens konts, kurā ir visi bankas aktīvi un tur ir... respektīvi, nu, jā, bankas aktīvu formā... un tur ir ne tikai naudas līdzekļi, bet arī viss iegūtais maksātnespējas procesa normatīvā regulējuma kārtībā, kad tiek atsavināti šie aktīvi un tas viss ir vienā kontā un īsti nevar veikt vairs šādu darbību, ka kāds no kreditoriem varētu teikt: lūdzu, izmaksājiet man pienākošos līdzekļus vai, citiem vārdiem sakot, es vēlos savas prasījuma tiesības īstenot.

Tā ir tā atšķirība, kas mums tika skaidrota. Jūs varat piekrist šādam atšķirības raksturojumam? Un ja jā, tad vai tam ir nozīme?

L. Rasnačs.

Paldies par jautājumu.

Atšķirība kā tāda, manuprāt, ir. Bet es īsti negribētu piekrist, ka tas maina šo te īpašumtiesību un prasījuma tiesību esamību, piederību un saistīto raksturu. Jo... nu, šeit arī droši vien, ka būtu interesanti uzklaut detalizētāku kredītiestāžu pārstāvju komentāru, bet es sliecos domāt, ka viens no iemesliem, kāpēc arī šie te līdzekļi ir sapludināti vienā kontā, ir iemesls tas, ka banka faktiski pārtrauc savu darbību. Viņa tā kā sāk atgūt kredītus un veikt visas citas darbības, tajā skaitā šos līdzekļus iesaldēt un tad attiecīgi veic šīs izmaksas. Bet izmaksas tiek veiktas. Tāpat arī jebkurā gadījumā administrators vērtē to, kādas summas lielumā šo te kreditoru prasījumi ir pamatoti. Un droši vien, ka ne visos gadījumos, bet daļā gadījumu, teiksim, ja vajag, tad var tikt arī izvērtēta, kāda, teiksim, bija situācija saistībā ar konkrētās personas noguldījumu, atkal par noteikumiem, par peļņu, zaudējumiem un riskiem, un tiem apstākļiem.

A. Laviņš.

Labi.

Vārds jautājumu uzdošanai tiesnesim Artūram Kučam. Lūdzu!

A. Kučs.

Labdien, Rasnača kungs! Es gribēju precizēt vienu jautājumu — par bankas tiesību aizskārumu, ko jūs jau minējāt, kas jūs saredzat bankas tiesību aizskārumu.

Vienlaikus jūs arī teicāt, ka... pretī aktīviem ir pasīvi, tātad tas līdzsvarojas. Es gribēju, vai jūs varētu drusciņ izvērst... kā jūs saredzat to bankas tiesību aizskārumu, jo es saprotu, ka samazinoties aktīviem samazinās arī pasīvi un varētu teikt, ka banka ir, tā teikt, līdzsvarā atkal. Kur veidojas bankas tiesību aizskārumi? Kā jūs to redzat?

L. Rasnačs.

Paldies.

Bankas tiesību aizskārumi, man šķiet, ka es biju to arī tā kā norādījis rakstveida viedoklī... šeit ir saistāms arī ar bankas pienākumu veikt attiecīgo prasījumu apmierināšanu un izmaksu citiem kreditoriem. Tātad, tas, protams, arī ir tādā kontekstā jautājums par to, cik bankai ir šo te līdzekļu, no kuriem tā to var darīt un tas kļūst nozīmīgs... tādā nozīmē es to domāju.

A. Kučs.

Paldies.

A. Laviņš.

Paldies. Vai pieteikuma iesniedzēju pārstāvjiem būs jautājumi Rasnača kungam?

M. Šķiņķis.

Jā, atsevišķi jautājumi būs.

Liels paldies par jūsu viedokli.

Vispirms pirmais jautājums. Jūs rakstveida viedoklī rakstījāt, ka nauda ir noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas rīks šajā gadījumā. Vai, ja godātā tiesa nonāk pie cita secinājuma, ka tomēr tas nav rīks, vai jūsu sniegtais viedoklis mainītos? Vai tam ir kāda nozīme?

L. Rasnačs.

Jā. Paldies par jūsu jautājumu.

Redziet, šeit ir svarīgi droši vien izdarīt dažas piebildes.

Pirmām kārtām, nu šī tēze par to, ka tas ir noziedzīga nodarījuma izdarīšanas rīks, faktiski nav gluži tā kā mans pilnīgi no jauna radīts, tā ir refleksija... es gan, atklāti sakot, neatceros, vai biju pievienojis atsauci vai nē, bet tā būtībā ir refleksija uz šo te

viedokli un nostāju, kas ir pausta. Arī situācijā, ka, manuprāt, īsti neredzu tam pamata, teiksim, uzskatīt savādāk. Tas ir viens.

Otrs. Arī pat ārpus šī te jautājuma, vai attiecīgie naudas līdzekļi ir uzskatāmi par šī noziedzīga nodarījuma izdarīšanas rīku vai nē. Jautājums ir droši vien par attiecīgās konfiskācijas mērķi, teiksim, vai viņi tiek sasniegti... šos te naudas līdzekļus uzdot faktiski bankai pārskaitīt valstij. Es to tā saprotu... tā tas izpaužas.

M. Šķiņķis.

Paldies par atbildi.

Tad mans nākamais jautājums. Jūs teicāt, ka ir strādājošas bankas gadījumā jā saglabā tandēms — aktīvu un pasīvu pozīcija. Tad vai es pareizi saprotu, ka arī maksātnespējas gadījumā maksātnespējīgā kredītiestāde, kā jūs uzskatāt, ka tandēms turpinās... tas nav jāmaina... viņš nemainās...

L. Rasnačs.

Jā, paldies. Es tā uzskatu tāpēc, ka... es neatceros pamatu, kāpēc, teiksim, maksātnespējas gadījumā šis tandēms būtu pārtraucams.

M. Šķiņķis.

Tādā gadījumā nākamais jautājums. Vai es pareizi saprotu, ka tajā gadījumā, ja ir atzīta par noziedzīgi iegūtu atsevišķu noguldītāju bankā ieskaitītā nauda, tad, vai saglabājot šo tandēma principu, pareizi būtu, ka prasījums šiem labticīgajiem kreditoriem ir jākonfiscē? Vai varētu būt, ka prasījums paliek, bet kāda daļa naudas no bankas naudas tiek ieskaitīta kontā?

L. Rasnačs.

Nē, nu, manā skatījumā tas skatāms kopsakarā. Respektīvi, atbilstoši šīm te prasījuma tiesībām, būtu veicama naudas līdzekļu izmaksa. Tas, vai bankai naudas līdzekļu ir pietiekami, lai šo izmaksu veiktu. Tas ir atkal nedaudz cits jautājums, bet jāvērtē šo te samērīgumu... nu, vai tas ir pirmām kārtām vispār iespējams, teiksim, tā kā to salāgot ar citām izmaksu veikšanām.

M. Šķiņķis.

Tad par jūsu teikto... skatoties šīs lietas kontekstā... tad vai es pareizi saprotu, ka jūs uzskatāt, ka tandēmā ir šis prasījums, negodprātīgo kreditoru prasījums, kurš tiek konfiscēts, pretim būtu nauda bankā, kas ir jāskaita... kam tad? Valstij, kas ir iestājusies šo kreditoru nelabticīgo vietā?

L. Rasnačs.

Tātad mans redzējums par šī te līdzekļa piemērošanu ir tāds. Ka tātad... kā jau es teicu, ka, manuprāt, precīzāks ir šis te Civillikuma Lietu tiesību formulējums par

izņemšanu no vispārējās apgrozības. Tam, manuprāt, arī atbilst šī te naudas līdzekļu izņemšana, pārskaitīšana par labu valstij.

M. Šķiņķis.

Tad man ir nākamais jautājums, turpinot šo nepieciešamību saglabāt tandēmu starp aktīvu un pasīvu sadaļu... maksātnespējas gadījumā, kā arī Pastara kungs vakardien skaidroja... šis tandēms ir izjaukts un tāpēc ir maksātnespēja, jo aktīvu sadaļā ir mazāk kā pasīva sadaļā. Vai jūs neredzat... jūs arī teicāt, ka kreditoriem ir tiesības uz vērtību. Vai jūs neredzat, ka maksātnespējas gadījumā šis tandēms turpina darboties caur prasījumu vērtību?

L. Rasnačs.

Vai es varētu palūgt precizēt jautājumu?

M. Šķiņķis.

Tātad es gribētu saprast, kā jūs uzskatāt par šo tandēmu starp aktīvu un pasīvu... prasījumu un bankā esošo naudu... kā tas darbojas maksātnespējīgās bankas gadījumā, kad naudas ir mazāk nekā ir prasījumu?

L. Rasnačs.

Jā... tātad, manā skatījumā arī pie šāda scenārija šis tandēms saglabājas. Cita lieta ir, ka, teiksim, šī te vērtība, vadoties no fakta, ka šīs vērtības ir mazāk, ir tātad noteikts mehānisms, kā tiek noteikta šī te... proporcionālisms... tas varbūt nebūtu īstais vārds... bet, teiksim, atbilstoša samazinātā vērtība, ko attiecīgais kreditors var saņemt... Tā es to redzu.

M. Šķiņķis.

Un tad jūs sakāt, ka noziedzniekam tajā brīdī, kad viņš ir noguldīja naudu, tā prasījuma vērtība ir atbilstoša... ja, nav maksātnespējīga... tā aktīva un pasīva daļa sakrīt, atbilstoši bankā ir pieejami līdzekļi, bet nu vēlāk ir mazāk... Un jūs sakāt, ka arī pienāktos nevis naudas vērtība, kāda tā ir šobrīd maksātnespējas gadījumā, bet tāda vērtība, kāda tā bija brīdī, kad tika noguldīta bankā.

L. Rasnačs.

Redziet, es uz šo jautājumu raudzītos no skatupunkta... respektīvi, kas ir šie te noziedzīgi iegūtie līdzekļi un vai viņus ir iespējams atgūt, neaizskarot citu kreditoru intereses. Teiksim, tā... šī te sadursme manā skatījumā ir... un tās neesamība... protams, ir būtiska. Ja šīs sadursmes nav, tad, protams, šī te konfiskācija būtu vēršama uz šo te virsvērtību. Ja viņa ir, nu, tad, protams, ir jautājums par to, kā tiek samērīgi līdzsvarotas šīs te komunikācijas veikšanas intereses un citu kreditoru prasījumu apmierināšanas intereses.

M. Šķiņķis.

Un, ja jūs turpinātu šo domu... vai jums liktos, ievērojot jūsu zināšanas un jūsu specializāciju, vai jums liktos samērīgs risinājums, pareizi sistēmiski, ka tas līdzsvars tiek atrasts tur caur regulējumu, kāds jau faktiski pastāv, ka katra kreditora prasījuma vērtību atspoguļo viņa prasījums pret maksātnespējīgu juridisku personu.

L. Rasnačs.

Nu, es būtu piesardzīgs sniegt konkrētu atbildi uz šo jautājumu tāpēc, ka es pieļauju, ka tur ir diezgan daudzas nianšes. Tā kā... kā jau es teicu, tādas viennozīmīgas atbildes uz to, kā šo te līdzsvaru nodrošināt, man nav. Bet, nu, tas būtu tas, par ko būtu jādomā.

M. Šķiņķis.

Un tad vēl pēdējais jautājums.

Jūs teicāt, ka neskaidra nauda nav tas pats, kas graudi... strādājošā kredītiestādē tomēr ir bankas konti... Ja gadījumā mēs runātu par kredītiestādes maksātnespēju, ir viens konts algu klientiem... ir konti, kur atrastos tās naudas... vai tad varētu vērtēt šo analīzi par graudiem un teikt, ka nav iespējams saprast, kura nauda ir tieši tā nauda, kas kādreiz bija ieguldīta...

L. Rasnačs.

Nu, manuprāt, to tik vienkārši... nu, es nesaku, teiksim, to tik vienkārši kā pārmetumu... bet vairāk kā... Ja es to tā raksturotu, tad, manuprāt, īsti tādā veidā to skatīt nevarētu tāpēc, ka droši vien ir dažāda veida riski un izmaksas, kas vairāk vai mazāk tā kā vienā veidā projicējas uz visiem šiem naudas līdzekļiem. Bet tāpatās... taču arī šī te informācija un laika periodu, kamēr šie naudas līdzekļi ir atradušies atsevišķos kontos, viņi taču vēl joprojām ir pieejami. Līdz ar ko arī ir iespējams izsekot un secināt, teiksim, kā un kurām prasījuma tiesībām ir klājies... vai, viņas, teiksim, nesušas peļņu vai cietušas zaudējumus, kādas ir bijušas izmaksas saistībā ar viņu šo te apriti caur bankas darbību.

A. Laviņš

Paldies. Paldies, Šķiņķa kungs.

Vēl ir jautājumi, kurus vēlas uzdot tiesa. Vārds jautājuma uzdošanai tiesnesim Jānim Neimanim. Lūdzu!

J. Neimanis.

Jā, man jums jautājums. Jūs minējāt, runājot par bankas un bankas kreditoru aizskārumu... varbūt ne tiesību aizskārumu, bet aizskārumu tādā izpratnē, ka bankas darbība tiek traucēta, ja tās līdzekļi tātad tiek konfiscēti un arī citi kreditori jeb, kā jūs

minējāt, to vērtība, noguldījumu vērtība samazinās atsaucoties uz šo angloamerikāņu tiesību loka autoru.

Bet vai jūs nepiekrītat tādām viedoklim, ka tas būtībā ir vispārējs dzīves risks, ka, vērsoties un atverot kontu bankā, tu izvērtē šo risku, ar kādu banku tu strādā, vai tai ir pietiekams pašas kapitāls, vai tā spēs nodrošināties gadījumā, ja, piemēram nevis valsts konfiscēs noziedzīgi iegūtu mantu, ko šī banka pie sevis ir glabājusi, bet vienkārši kāda noguldītāju grupa pēkšņi izlems mainīt banku un to pamest. Un tādā gadījumā arī faktiski citi noguldītāji vai kontu īpašnieki sajūtīsies nepatīkamā situācijā, jo Latvijas tiesībās nav tādu subjektīvo tiesību viņiem prasīt apturēt citu noguldītāju darbību un tikai valsts var iejaukties un uzlikt attiecīgus ierobežojumus bankai, lai novērstu kapitāla aizplūšanu. Bet pašas privātpersonas šādus ierobežojumus pieprasīt, teiksim, civiltiesiskā kārtībā, piemērojot pagaidu aizsardzību civilprocesā diez vai varēs.

L. Rasnačs.

Jā... Paldies par jūsu jautājumu.

Protams, kaut kādā mērā tas ir arī šis te dzīves risks, kas, ja es pareizi atceros arī Vācu tiesībās ir diezgan plaši... šis te... koncepts attīstīts... Un, ja es nemaldos, tad arī Civillikuma 1636. pantā tas ir viens no pamatiem, kas izslēdz tiesības prasīt kaitējuma atlīdzību. Kaut kādā mērā... jā. Bet, tajā pašā laikā... nu, es arī teiktu, ka šeit droši vien ir jāvērtē, vai šo dzīves risku, pat ja tas tā lielos vilcienos ir, ir iespējams saprātīgi mazināt. Un droši vien, ka tas nenosedz visas šāda veida situācijas, bet nu, piemēram, šis te noguldījuma garantiju fonds... tāda veida instrumenti, teiksim... normatīvie noteikumi par dažādām prasībām pret bankas kapitālu... nu, jā... šis dzīves risks, protams, kaut kādā mērā turpina pastāvēt, bet tajā pašā laikā arī ir jautājums par regulējumu, kas tā kā šo risku mazina... jo, nu, es šajā brīdī iedomājos par banku, kurā mana nauda stāv... Nu, godīgi sakot, es nezinu, teiksim, cik daudz tur tās procedūras tiek veiktas vai netiek veiktas. Paldies.

A. Laviņš.

Paldies. Turpinām ar jautājumiem.

Saeimas pārstāvjiem vai būs jautājumi Rasnača kungam?

J. Priekulis.

Jā, paldies. Rasnača kungam būs divi jautājumi no mūsu puses.

Tas pirmais jautājums. Jūs minējāt šo te vajadzību, teiksim, tā... panākt taisnīgu līdzsvaru starp dažādām interesēm. Situācijā, kad tiek konfiscēta noziedzīgi iegūta nauda bankai un kura faktiski ir nonākusi finanšu grūtībās... saki, lūdzu, jautājums būs kontekstā arī ar vienu no Civiltiesībās izmantotajām cēloņsakarības teorijām, tā ir *conditio sine qua non* jeb priekšnoteikums, bez kura kaut kas neiestātos.

Sakiet, vai tas, ka nepietiek naudas visiem kreditoriem, nav tieši cēloņsakarīgi saistīts tieši ar bankas finanšu grūtībām un novešanu līdz maksātnespējai nevis ar to, ka valsts konfiscē noziedzīgi iegūtu naudu, jo, piemēram, situācijā, ja šī nauda būtu konfiscēta ātrāk vai nelikumības pamanītu banka vai pati valsts, tas varbūt nav nozīmīgi, tāpat taču visiem kreditoriem un arī pieteikuma iesniedzējam kreditoram nepietiktu naudas.

L. Rasnačs.

Jā, paldies par jūsu jautājumu.

Tiešām interesants jautājums. Redziet, droši vien... ka no tāda cēloņa kā faktu viedokļa, es pieļauju, ka var būt dažādas situācijas, kādā veidā banka līdz tam ir nonākusi un kādā veidā ir nonākts līdz šai te līdzekļu nepietiekamībai.

Bet tas, kur es varbūt raudzītos savādāk... teiksim, ja mēs arī raugāties no cēloņsakarības viedokļa, tad man uzreiz nāk prātā, ka *conditio sine qua non* faktiski ir tikai pirmais solis cēloņsakarības vērtēšanā. Pēc tam ir šī te adekvātuma teorija un, kas, es pieļauju, varētu būt, iespējams, visbūtiskākā... šī te, vāciski viņu sauc par *Schutzde norm* tiesību normas aizsardzības mērķa metode, kas tādā veidā vēl sašaurina iespējamo cēloņu šo te klāstu, ļaujot attiecīgi atrast starp visiem iespējamajiem tos galvenos juridiski nozīmīgos cēloņus, kurus ir paredzēts ar to novērst. Un, ja šādi raugās, tad faktiski mēs atkal nonākam pie jautājuma par to, kāds ir regulējums un kādus riskus un kāda veida situācijas pie kura no iespējamajiem notikumu pavērsieniem ir paredzēts novērst.

Lūk, tāda būtu mana atbilde.

A. Stupins.

Paldies. Un tad noslēdzošā atbilde... vispārīgi turpinot un ceru arī izbeidzot tēmu par sākotnēji spēkā neesošiem darījumiem, lai ir galīga skaidrība.

Vai izskatāmajā gadījumā mēs varam uzskatīt, ka pastāv sava veida tāda starpdisciplināra dažādu grūti savietojamo tiesību jomu konstrukcija, ka speciālais Novēršanas likuma regulējums paredz zināmu izņēmumu no šāda te principa par darījumiem, kas nav spēkā jau sākotnēji... kur darījumi, par kuriem ir aizdomas, ka tie ir sākotnēji spēkā neesoši, banka, pamatojoties uz Novēršanas likuma regulējumu un risku izvērtējumu, vienkārši tos izbeidz un nekādas civiltiesiskas sekas pēc tam nav iespējamās.

Vai tā es to saprotu... Bet kā ir ar tiesas spriedumu, ar kuru līdzekļi ir atzīti par noziedzīgi iegūtiem? Vai sprieduma datums pats par sevi var ietekmēt to, ka nauda ir bijusi zagta jau tās iemaksas brīdī bankomātā? Kā šo te konstrukciju sakārtot? Paldies.

L. Rasnačs.

Jā. Paldies.

Redziet, par šo konstrukciju sakārtošanu runājot, jautājums ir par to... droši vien es sāktu ar to, vai bankai tajā brīdī, kad viņa pieņēma šo noguldījumu, veicot tās darbības, kuras no bankas ir tā saprātīgi sagaidīt, vai viņai bija pamats, vai viņa varēja un vai viņai vajadzēja uzskatīt, ka tā nauda bija zagta. Un ja bija... nu, ko es atkal neņemos spriest, vai tas ir šīs lietas gadījums, bet, ja bija... tad varbūt, iespējams, jā, varētu raudzīties uz šo te darījumu no Civillikuma 1415. panta viedokļa, kas tad viņu padarītu par spēkā neesošu. Bet, ja banka to konstatēt nevarēja un konstatēt nevarēja tostarp tāpēc, ka tajā brīdī, kad noguldījumi... līgumiskie noguldījumi tika slēgti, tad bija viens regulējums, kas paredzēja tā kā vienu darbību kopumu, nu, nosacīti sakot, ar zemāku sliekšni un tad pēc kāda laika šis sliekšnis ir paaugstināts ticis un attiecīgi bankai tad bija pienākums tā kā pēc šā jaunā sliekšņa pārvērtēt, tad es teiktu, ka tas ir jautājums ... nu, atkal... vai pie tās pārvērtēšanas bija jānonāk pie secinājuma un varēja nonākt, ka šīs tiesiskās attiecības ir jāizbeidz, vai arī tikai... nu, teiksim, arī tad, ja tā saprātīgā atbilde bija nē., jo gala beigās banka tomēr neveic izmeklēšanu... tas arī tai nav jādara... Un, ja teiksim, tikai ar šo te krimināllietā pieņemtā nolēmuma spēkā stāšanās brīdī šis te fakts ir nodibināts, nu, tad attiecīgi var teikt tā... ka jautājums par to brīdī ir atkarīgs no faktiem: tātad, kurā brīdī varēja vai vajadzēja saprast, ka šie līdzekļi ir, vai vismaz atbilstoši riska novērtējumam, varētu būt noziedzīgi iegūti.

Es ceru, ka atbildēju uz jūsu jautājumu.

A. Laviņš.

Jā, paldies.

Jautājumu vairs nav. Rasnača kungs, teikšu jums paldies par dalību Satversmes tiesas sēdē. Paldies jums par ekspertīzi, kas noteikti sekmēs šīs lietas vispusīgu izskatīšanu, tāpat kā arī citu pieaicināto personu sniegtie viedokļi un sniegtās atbildes. Novēlēšu jums jauku dienu!

L. Rasnačs.

Liels paldies. Jauku dienu. Un veiksmīgu turpmāko procesu. Vai es drīkstu doties? Jā, paldies...

A. Laviņš.

Turpinām uz klausīt pieaicinātās personas.

Kā nākamā...

A. Stupins.

Godātā tiesa! Vai var īsu procesuālu lūgumu? Saeima varētu palūgt pavisam īsu pauzīti procesā burtiski uz 4-5 minūtēm?

A. Laviņš.

Labi. Paldies.

Izsludinām pārtraukumu. Šobrīd laiks ir 12.24. Tiekamies tiesas sēdē atpakaļ pulksten 12.30.

Pārtraukums līdz 12.30.

(Pārtraukums.)

A. Laviņš.

Lūdzu, sēdieties!

Turpinām tiesas sēdi.

Saeimas pārstāvji... vai ir pieslēgušies tiesas sēdei?

Jā, paldies, redzu.

Kā nākamā pieaicinātā persona ir ekonomisko zinātņu doktore profesore Marina Kudinska.

Kudinskas kundze, jūs esat pieslēgušies sēdei? Redzam jūs. Ir iesniegti personu apliecinoši dokumenti un pēc tiem mēs varam pārliecināties par to, ka tieši jūs piedalāties tiesas sēdē. Paldies.

Aicinām jūs sniegt viedokli. Jā, mēs zinām, ka jūs rakstveida viedokli lietā neesat sniegusi, bet es pieļauju, ka jūs esat sekojusi līdz tiesas sēdēm iepriekšējām un man nevajadzētu atgādināt vēlreiz šo jautājumu, ko visupirms tiesa vēlētos dzirdēt no pieaicinātajām personām, tāpēc es aicinātu pievērst uzmanību tieši, lūk, šiem tiesas uzdotajiem jautājumiem. Un, protams, ja jūs redzat, ka vēl ir citi aspekti, uz ko ir jāvērs uzmanība, jums ir visas iespējas.

Lūdzu, vārds jums viedokļa sniegšanai.

M. Kudinska.

Paldies.

Labdien, godātā tiesa!...

M. Šķiņķis.

Saeimas pārstāvji norādīja, ka neredz tiesu... es tikai gribēju vērst uzmanību, ka ir tāda piezīmīte...

A. Laviņš.

Kudinskas kundze, es atvainojos... Tā... mirklīti... Vai ir kādas tehniskas problēmas?

M. Kudinska.

Es diemžēl neredzu tiesas zāli... Jā, paldies... tagad es jūs redzu...

A. Laviņš.

Lieliski. Paldies.

Un vēlreiz dodu vārdu jums viedokļa sniegšanai. Lūdzu!

M. Kudinska.

Paldies.

Labdien, godātā tiesa! Cienījamie procesa dalībnieki!

Pirmais jautājums, uz kuru mani lūdza izteikties, ir saistīts ar bankas īpašumtiesībām un piesaistītajiem līdzekļiem.

Slēdzot noguldījuma kontu, klientam veidojas prasījuma tiesības uz naudas līdzekļiem un bankai veidojas saistības līgumā atrunātājā kārtībā atmaksāt klienta pieprasītos līdzekļus. Banku biznesa būtība ir, ka līdzekļu pārdalīšanā iesaistītos līdzekļus bankas izvieta, veidojot aktīvu. Aktīvi ir bankas manta vai bankas īpašums, tādējādi var teikt, ka līdzekļi, kuri ir piesaistīti no klientiem, ir bankas manta, kuru banka var ieguldīt peļņas gūšanai.

Otrs jautājums, par kuru mani lūdza izteikties, ir saistīts ar noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas novēršanu. Atbilstoši likumdošanai, bankai ir pienākums šobrīd un bija tad, kad TRASTA KOMERCBANKA strādāja, izveidot iekšējās kontroles sistēmu, kas ietver sevī klientu darbības izpēti, atbilstoši principam *no new customer*. Bankā ir nepārtraukti jāseko klientu darbībai, un saskaņā ar bankas iekšējiem reglamentējošiem dokumentiem jāpārlicinās, vai veiktie klienta darījumi ir ekonomiski pamatoti, un būtiski nepārsniedz deklarēto apmēru, kā arī, vai klientu maksājumi atbilst deklarētajai saimnieciskajai darbībai un vai bankas rīcībā ir nepieciešamie darījumus apliecināši dokumenti. Ir saprotams, ka naudas legalizācijas shēmas var būt ļoti sarežģītas. Un pat pie ļoti efektīvas iekšējās kontroles sistēmas ne vienmēr ir iespējams saprast, ka līdzekļi ir iegūti nelegālā ceļā. Nav šaubu, ka pēc tiesas lēmuma saņemšanas par līdzekļu nelegālu izcelsmi noziedzīgi iegūti līdzekļi bankai ir jānorobežo, jo tie ir izņemami no civiltiesiskās apgrozības.

Sākotnēji es vēlētos runāt tomēr par strādājošu banku un vēlāk par maksātnespējīgu. Skaidrs, ka personas, kuras ir atzītas par noziedzīgā ceļā iegūtu naudas līdzekļu noguldītājiem, tās personas zaudē savas prasības pret banku. Strādājošai bankai ir jāapzinās šie riski, ka naudas līdzekļi var būt iesaldēti un tālāk var būt arī konfiscēti. Un tai ir jābūt skaidrībai, kā refinansēt savu darbību, ja daļa līdzekļu tiek izņemta.

Kredītiestāde regulāri, bet ne retāk kā reizi gadā veic noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas un terorisma finansēšanas riska stresa testus, taisot stresa scenārijus, kur vērtē riska ietekmi uz bankas naudas plūsmu un norāda darbības refinansēšanas iespējas.

Lai mazinātu ietekmi uz bankas darbību, bankām ir jābūt izveidotām arī efektīvām limitu sistēmām, to skaitā, lai mazinātu atkarību no viena kreditora un ir jābūt maksimālam limitam, maksimālai summai, ko var piesaistīt no viena kreditora, tieši lai nebūtu šī te pārāk lielā atkarība. Tas ir par strādājošu banku.

Maksātnespējīgai bankai manā skatījumā ir īpatnības, jo visa manta, kas ir bankā, ir jāizmanto labticīga kreditora prasību apmierināšanai un bankai nav nekādu iespēju atgūt naudas līdzekļus citā ceļā refinansējot šos iztrūkstošos naudas līdzekļus.

Vai labticīgiem kreditoriem ir jāmaksā par to, ka bankā savā laikā naudas līdzekļu izcelsmes izpētei netika veltīta pietiekama uzmanība. Manā skatījumā, nē.

Un ja tiesa ir atzinusi konkrētus kreditoru naudas līdzekļus par noziedzīgiem, tad valstij ir tiesības tieši uz šiem naudas līdzekļiem. Un faktiski konfiskācijai nevajadzētu būt prioritārai maksātnespējas procesā, jo konfiscējot šos līdzekļus tiek skartas citu kreditoru tiesības un īpašumi. Šeit es pilnīgi Kūtra kungam.

Manā skatījumā valstij vajadzētu iestāties šo te kreditoru vietā, kuru līdzekļi tiek atzīti par noziedzīgi iegūtiem.

Faktiski tā ir visa mana runa. Paldies. Un esmu gatava atbildēt uz jūsu jautājumiem.

A. Laviņš.

Paldies par lakoniski sniegto viedokli, kurā aplūkojat tieši tos būtiskos tiesību jautājumus, kas lietā tiek izvērtēti.

Un vārds jautājumu uzdošanai tiesnesei Anitai Rodiņai. Lūdzu!

A. Rodiņa.

Labdien, cienījamā Kudinskas kundze!

Sakiet, lūdzu, vai jūs varētu izklāstīt tiesai par vienu būtisku aspektu, kas jāņem vērā, ja tā drīkstētu teikt, banku biznesā, proti, par dažādiem riskiem. Jo, cik atceros, literatūras avotos ir runāts par ļoti, ļoti daudziem un ļoti dažādiem riskiem. Vai jūs varētu pakomentēt šos aspektu un vai šis aspekts ir arī svarīgs mūsu izskatīšanā? Un vai viens no riskiem arī var būt šis te risks, ar kuru visiem jāērēķinās, ka var izveidoties tāds brīdis kredītiestādē, ka naudas vienkārši visiem nepietiks. Vai tas arī ir risks, ar kuru ir jāērēķinās ikvienam noguldītājam, nu, uzticot savu naudu tik ļoti specifiskam uzņēmējdarbības subjektam kā banka? Paldies.

M. Kudinska.

Paldies par jautājumu.

Jā, nenoliedzami. Banku bizness ir riskants un riski ir visdažādākie — gan finanšu riski, gan nefinanšu riski, un, nenoliedzami, ka noguldītājam ir jāērēķinās, ka banka apgroza šos līdzekļus, uzņemoties riskus, gan tirgus riskus, gan kredītu riskus, operacionālos un tā tālāk... Un bankām ir jāveido gan stratēģiskie dokumenti risku

pārvaldīšanā, kas ir stratēģija un politika, gan arī procedūras risku kontroles procedūras, bankām noteikti ir jābūt iekšējās kontroles sistēmai, iekšējam auditam, kas kontrolē, vai šie riski ir pienācīgi novērtēti un maksimāli banka ir aizsargāta. Jo bankas darbojas... 90 procenti vidēji mūsu sistēmā ir tieši piesaistītie līdzekļi banku darbībā un tikai 10 procenti aptuveni ir kapitāls, tas nozīmē, ka aptuveni piederošie līdzekļi ir tikai 10 procenti. Pārējie visi līdzekļi ir piesaistītie. Un līdz ar to arī var panākt tik stingru uzraudzību, banku uzraudzību, ka tiešām šiem te piesaistītajiem līdzekļiem, kurus banka apņemas dot, klientiem, jo ir noslēgts līgums — tātad saistības un, protams, ka šiem līdzekļiem ir jābūt pārvaldītiem, nu, kvalitatīvi.

A. Rodiņa.

Paldies par skaidrojumu.

Un jūs, kad paudāt savu viedokli, arī teicāt, ka tiek saņemts tiesas nolēmums par... šajā gadījumā, teiksim, par noziedzīgi iegūtas mantas konfiskāciju, tad jūs teicāt, ka šie līdzekļi tiek norobežoti.

Vai jūs, lūdzu, varētu paskaidrot tiesai, kā tad jāsaprot šo līdzekļu norobežošana? Paldies.

M. Kudinska.

Paldies par jautājumu.

Es tiešām runāju par strādājošu banku, es speciāli to arī uzsvēru. Jo strādājoša banka... ja saņem informāciju par to, ka ar atzīti līdzekļi par noziedzīgi iegūtiem, tad viņa noteikti iesaldē tos līdzekļus. Tas ir viennozīmīgi.

Un sakarā ar to, ka bankā ir refinansēšanas iespējas... ko es saprotu ar refinansēšanas iespējām? Tās ir iespējas aizņemties banku tirgū un faktiski dabūt citus resursus šo te resursu vietā. Tāpēc tā arī ir refinansēšana. Vai arī palielinot kapitālu... kas ir, teiksim, ja iet runa par lielām naudas summām, tad var nepietikt ar starpbanku tikai finansēšanu, tad noteikti ir vajadzīgi ilgtermiņa vai beztermiņa resursi un šajā gadījumā noteikti ir nepieciešams kapitāla palielinājums. Tātad, lūk, kapitālu palielināt var.

Var arī, teiksim, bankas, kurām ir mātes kompānijas, var aizņemties no mātes kompānijām. Jo īstenībā ir jāatrod citi avoti, līdzekļu avoti, jo šie līdzekļi ir iesaldēti.

Iepriekšējais runātājs, manuprāt, ļoti pareizi ir pateicis, ka jābūt līdzsvarotam aktīvam un pasīvam. Un tas tā notiek. Un, ja, piemēram, pasīvā, kur atrodas konti, kas pieder personai, kas ir iesaistīta naudas atmazgāšanas shēmā, tie ir pasīvie konti. Pretī mums ir līdzekļi — šie līdzekļi nav personalizēti. Līdz ar to tā ir vienkārši līdzekļu kopa, bet no tās līdzekļu kopas ir jāiesaldē noteikta summa. Mums ir grūti pateikt, vai tie ir tieši šie konkrētie līdzekļi, konkrēti tieši šie eiro vai citas naudas vienības bija noguldījumā, tas nav svarīgi. Galvenais ir tās summas. Un tā summa ir jāiesaldē. Un

attiecīgi pēc tam ir jāseko līdzīgi tiem lēmumiem, kuri tiek pieņemti, kuri ir par šiem līdzekļiem. Vai šos līdzekļus tur konfiscēt, vai izmantot kā savādāk.

A. Rodiņa.

Jā, paldies.

Jūs arī teicāt, ka konfiskācijai nevajadzētu būt prioritārajai. Tas acīmredzami bija domāts... nu, tajos gadījumos, kad ir šī te maksātnespēja un mēs runājam par šīm te kreditoru kārtām Bet, saki, lūdzu, vai šāda te tēze atbilst Latvijas uzņemtajām starptautiskajām saistībām? Visticamāk, ka jūs jau arī noteikti zināt, ka ir Palermo, Vīnes, Varšavas konvencijas, kas paģēr no valsts spert zināmus soļus šo te gan noziedzīgo līdzekļu ierobežošanai, to atrašanās vispārējā lietošanā un tamlīdzīgi. Kāds tad būtu jūsu komentārs par šo? Paldies.

M. Kudinska.

Jā, paldies.

Es jūs ļoti labi saprotu. Šeit, runājot par to, ka nevajadzētu būt prioritātei, es nesaku, ka naudas līdzekļiem ir jāpaliek bankā viennozīmīgi. Es tā nesaku.

Naudas līdzekļiem ir jābūt konfiscētiem. Bet kādā apmērā? Tas ir jautājums. Jo, ja tā ir maksātnespējīga banka, tad līdzekļu nepietiek. Tas jau vairākkārt bija pateikts gan šodien, gan iepriekšējā sēdē. Līdzekļu nepietiek. Un, ja līdzekļu nepietiek, nu tad godīgi ir jārikojas. Jo vienmēr, kad līdzekļu nepietiek, tad sadala proporcionāli. Un manā skatījumā šeit nevajadzētu rīkoties savādāk... jo manā skatījumā tas, ka starptautiskajās konvencijās ir pateikts, ka noziedzīgi iegūtos līdzekļus ir pēc iespējas ātrāk jāizņem no civiltiesiskās apgrozības, tas viss ir ļoti pareizi. Manā skatījumā tas, ka uzreiz ir jāizņem, tas attiecas uz strādājošām struktūrām. Tur, jā. Tur uzreiz momentāli ir jāiesaldē, jo citādi šie līdzekļi varētu aizplūst.

Un tāpēc viņus tiešām momentāli ir jāiesaldē, un viss. Un neko darīt ar šiem līdzekļiem nedrīkst.

Bet kas attiecas uz maksātnespējīgu banku, ka neviens nevar vairs tikt klāt pie šiem līdzekļiem, tur, manā skatījumā, ka momentāli tas ir jādara, tiklīdz ir zināms lēmums, manuprāt, tas varbūt nav šeit tas galvenais. Šeit pats galvenais ir, lai tās personas, kuras ir atmazgājušas naudu, lai viņas nesauņem šos te naudas līdzekļus. Un te mēs varam... manā skatījumā, ka pareizāk būtu godīgi sadalīt. Tas nozīmē, ka noteikti jābūt kreditora kārtā, kurā arī atrodas šis noguldītais, vajadzētu proporcionāli noguldītājiem līdzekļiem sadalīt līdzekļus.

A. Rodiņa.

Liels paldies.

Un vēl viens jautājums. Jūs arī stāstījāt tiesai, ka ir bankām jābūt izveidotām dažādām barjerām, mehānismiem, shēmām, kas izskauž vai nepieļauj noziedzīgi iegūtas naudas ieplūšanu bankā.

Sakiet, lūdzu, ja tomēr šādi līdzekļi tiek noguldīti, kā vēlāk izrādās, bankā. Vai mēs varam uzskatīt, ka kredītiestāde ir izpildījusi visus no normatīvajiem aktiem izrietošos pienākumus noziedzīgu līdzekļu legalizācijas novēršanas jomā?

M. Kudinska.

Paldies par jautājumu.

Nu, ziniet, tas nav vienkāršs jautājums, jo tiešām shēmas ir ļoti sarežģītas. Ārkārtīgi sarežģītas mēdz būt. Un cilvēks, kurš arī pārzina valsts shēmu un viņš to jauno shēmu var neatpazīt uzreiz, un tam cilvēkam pārņem... nu, ko mēs varam pārņemt. Viņš gribēja to atrast, bet viņš neatrada. Viņš nesaredzēja, jo tiešām shēmas ir ļoti sarežģītas.

Līdz ar to pārņemt bankai ir... nu, es nezinu, vai vajadzētu pārņemt bankai šādas lietas.

Nu ir cits jautājums, ka konkrēti šī banka, kā mēs zinām, ir nonākusi finansiālajās grūtībās ne tikai sakarā ar to, ka nebija pietiekoši augsta likviditāte vai pietiekams kapitāls, bet bija arī problēmas iekšējās kontroles sistēmā, mēs to zinām, tas nav noslēpums... Un līdz ar to arī pati banka pieteikumā atzīst, ka starp līdzekļiem varēja būt arī tādi līdzekļi, kur klienti nav pietiekami informējuši banku par izcelsmi. Tas fakts, nenoliedzami, ir. Bet manā skatījumā tomēr kreditoriem, kuri ir labticīgi kreditori, nevajadzētu ciest dēļ tā, ka banka kaut ko nav izdarījusi tad, kad viņai to vajadzēja izdarīt.

A. Rodiņa.

Paldies.

A. Laviņš.

Paldies. Vārds jautājumu uzdošanai tiesnesei Irēnai Kucinai. Lūdzu!

I. Kucina.

Paldies, Kudinskas kundze par jūsu sniegtajām atbildēm.

Man varbūt tāds nedaudz precizējošs jautājums, ko jau Rodiņas kundze ir uzdevusi. Proti, jūs minējāt, ka, iespējams, ka savā laikā banka nav pietiekoši veltījusi uzmanību šiem noguldītajiem līdzekļiem.

Sakiet, lūdzu, vai bankai būtu pienākums un būtu tad cik bieži nākotnes perspektīvā šiem līdzekļiem būtu jāvelta tomēr uzmanība, jo šodienas tiesas sēdē mēs arī dzirdējām, ka, iespējams, pēc četriem - astoņiem gadiem šis jautājums kaut kādā

brīdī būtu aktuāls un vai bankai tik tiešām būtu jā rūpējas, jābūt pat kā tādām kā gādīgām un rūpīgām saimniekam? Kā jūs šo jautājumu vērtējat?

M. Kudinska.

Paldies. Es jums pilnīgi piekrītu. Bankai tiešām ir jābūt gādīgām un rūpīgām saimniekam, nenoliedzami, jo tā ir sveša nauda, faktiski pat citām personām piederošie līdzekļi, kurus banka apgroza. Nenoliedzami, jā, tas tā ir.

Nu, bet, kas attiecas uz to, cik bieži ir jākontrolē. Nu, faktiski Finanšu un kapitāla tirgus komisijas noteikumi liecina par to, ka bankām ir nepārtraukti jāseko līdzi klientu kontiem. Un pie katra darījuma, kas ir pieņemsim, lielāks par 15 tūkstošiem eiro, ir jāveic padziļināta izpēte. Tā, ka īstenībā jākontrolē ir nepārtraukti mūsu klientu aktīvi.

A. Laviņš.

Paldies. Vai pieteikuma iesniedzēju pārstāvim būtu jautājumi Kudinskas kundzei?

M. Šķiņķis.

Nē, paldies.

A. Laviņš.

Paldies.

Vai Saeimas pārstāvjiem būs jautājumi pieaicinātajai personai?

A. Stupins.

Paldies. Varbūt viens īss jautājums par šo te taisnīgumu un proporcionalitāti, par ko pieaicinātā persona minēja.

Protams, ka šie apsvērumi bija skaidri no tādas jābūtības viedokļa. Bet... kā panākt šo te jūsu minēto taisnīgo līdzsvaru un proporcionalitāti, ja Kredītiestāžu likuma regulējums, kas nav apstrīdēts izskatāmajā lietā, paredz šīs te kārtas un šajās kārtās ir iekļauti tikai tādi prasījumi, kas ir radušies uz tiesiska pamata. Savukārt, konfiskācija, kā mēs redzam, ir pilnīgi cits regulējums un attiecas uz līdzekļiem, kas bankā atrodas bez tiesiska pamata.

Kā jūs redzat šo te ideāli tipisko līdzsvarošanu tādā situācijā, kurā pašas kārtas jau neparedz proporcionalitāti. Turklāt, šeit vēl ir līdzekļi, kuri kārtās pēc sava rakstura nevar pat būt iekļauti? Paldies.

M. Kudinska.

Jā, paldies. Ļoti labs jautājums.

Un šeit, ko es varu pateikt... Es tikai varu pateikt, ka tiešām nu... manā skatījumā būtu pareizāk, ja tā izdarītu... man ir grūti komentēt šo te lietu, jo es, godīgi

pateikšu, ka es nezinu atbildi uz šo jautājumu. Bet manā skatījumā ir tādad tā... Bet, saprotiet vēl ko... man tagad ienāca prātā tāda doma, ka, ja mēs runājam par kārtām maksātspējas procesā, vai tur ir minēts, ka, teiksim, valstij ir prioritāte?

A. Stupins.

Godātā tiesa! Ko darīt ar manu uzdoto jautājumu?

A. Laviņš.

Jā, piedošanu, es varbūt to neuztvēru kā jautājumu Saeimas pārstāvim, es drīzāk to uztvēru kā retorisku jautājumu, vai nebūtu jāskatās uz šo maksātspējas regulējumu pēc tās dziļākās jēgas... es tā to uztvēru, tas nav tā domāts kā jautājums. Un tāpēc, ņemot vērā, ka procesā arī šāda iespēja nav paredzēta, tad es aicināšu Saeimas pārstāvi būt mierīgam, ka jautājums jums nav adresēts.

A. Stupins.

Paldies. Tad es acīmredzot precizēšu jautājumu. Protams, ka ir zināma valsts vieta kārtās attiecībā uz prasījuma nodokļiem un tamlīdzīgi. Un tādad mans jautājums būtu, vai, ja ir kaut kāda zināma prioritāra vieta prasījumiem attiecībā uz nodokļiem, vai, vēl jo vairāk, vismaz tādā pašā vietā vai pat augstākā kārtā nebūtu prasījumiem par konfiskāciju. Bet, kā mēs redzam no pieteikuma un pieteikuma iesniedzēja viedokļa, tad valstij būtu mehāniski jāaizstāj kaut kāda mistiska atsevišķa vieta, kas nav atkarīga no pašas valsts.

Tad mans jautājums būtu, vai vēl jo vairāk šajās kārtās par konfiskāciju nebūtu jāatrodas vismaz tur, kur nodokļi? Paldies.

M. Kudinska.

Paldies.

Nu, te es jums piekrist. Manā skatījumā visi tie prasījumi no valsts puses vajadzētu būt visiem prasījumiem tomēr vienviet. Es piekrītu, ka tā kārtā varētu būt tur. Bet summa, kurā tiktu apmierinātas šīs te prasības, manā skatījumā tomēr būtu mazāka, atbilstoši tai naudas līdzekļu summai, kas ir pieejama.

A. Laviņš.

Paldies.

Kudinskas kundze, pateicos par jūsu sniegto ekspertīzi no ekonomisko zinātņu viedokļa skatupunkta. Tā arī mums būs noderīga lietas vispusīgai izskatīšanai. Paldies par sniegtajām atbildēm. Novēlēšu jums jauku dienu!

M. Kudinska.

Paldies.

A. Laviņš.

Paldies. Varat atslēgties no tiesas sēdes pieslēguma.

Kolēģi, šobrīd tiek izsludināts pārtraukums līdz pulksten 14.00

(Pārtraukums.)

A. Laviņš.

Lūdzu, sēdieties!

Turpinām tiesas sēdi.

Uzklausīsim nākamās pieaicinātās personas.

Un kā nākamais ir Māris Vainovskis. Vainovska kungs... redzam, ka jūs esat ieradušies klātienē uz sēdi. Tiesas sēžu sekretārei.. vai ir pārbaudīti personu identificējošie dokumenti... Ir darīts.

Vainovska kungs, lūdzu, jums ir iespēja sniegt savu viedokli šajā lietā.

Arī jūs aicinu vispirms sniegt savu viedokli par... nu jau vairākkārt tiesas sēdē esmu izcēlis tos jautājumus, kas tiesu interesē vispirms.

Lūdzu!

M. Vainovskis.

Godātā tiesa!

Jā, es esmu Māris Vainovskis. Man ir gods un saviļņojums būt jūsu priekšā, kā jau katram juristam būt Satversmes tiesas priekšā. Un, ja es varu būt kā noderīgs, tad es esmu gatavs atbildēt uz jautājumiem.

Man ir pieredze vairāk kā 15 gadus banku un finanšu... tieši tāda padziļināta prakse. Es gan ļoti detalizēti ar šīs lietas apstākļiem neesmu iepazinies, bet es zinu galvenos jautājumus, par ko šeit tiek diskutēts.

Un tad es varbūt varu tā brīvā formā par to.

Tātad, viens no šiem te jautājumiem... bankas noguldījums jeb depozīts, viņa juridiskā daba, kam tad īsti pieder tie līdzekļi, kas ir bankā un kā to vērtēt?

Nu, es uzskatu, ka tas ir ļoti vienkāršs jautājums principā, jo depozitors... cilvēks jeb juridiskā persona atnāk uz banku, nogulda šo te depozītu, to sauc par pieprasījuma noguldījumu. Jau no tās pašas būtības izriet tas koncepts, ka šis noguldījums tātad ir līdz brīdim, kamēr viņš tiek no bankas atprasīts no noguldītāja puses. Un arī grāmatvedības standarti... Latvijas bankas ved savu grāmatvedības uzskaiti saskaņā ar Latvijas grāmatvedības standartiem, starptautiskajiem grāmatvedības standartiem un FKTK norādījumiem. Un tātad 32. starptautiskais grāmatvedības standarts nosaka tieši to, kad attiecīgi šis te depozīts tiek iegrāmatots kā finanšu saistība bankai un kā finanšu aktīvs bankai un tātad tam ir jāizbalansējas. Bankai, teiksim, šie simts eiro aiziet bankas aktīvā kā nauda, ar kuru tā var tālāk

rīkoties, dot citus kredītus, izmantot savā darbībā, bet bankai jebkurā brīdī ir jāērēķinās, ka šis depozīts var tikt no noguldītāja atprasīts, tātad tā ir bankas saistība.

Nu... un situācijā, kad noguldītājs izņem ārā šo te naudu, tad bankai, tā teikt, zūd gan aktīva puse, gan arī saistība. Līdz ar to bankai šī situācija ir neitrāla. Tas ir, teiksim, bāzes bāze.

Un konkrētajā gadījumā es saprotu, ka šeit iet runa... ir mazliet kāzuss sarežģītāks, jo šajā gadījumā ir šis depozīts jeb šis noguldījums atzīts par noziedzīgi iegūtu mantu... nu, bet kā rezultātā tātad šajā te uz speciālā likuma pamata šo depozītu var atgūt, principā valsts kļūst par šo te kreditoru. Bet nu bankai ir jāizpilda šī te situācija... bet sekas jau ir līdzīgas. Tātad, uz likuma pamata banka atgriež vai samaksā šo naudu valstij un bankai zūd gan aktīvs, gan finanšu saistība. Līdz ar to tā situācija joprojām ir neitrāla.

Nu te vēl, protams, ir tas... es nezinu, cik dziļi iet tajā jautājumā par to, vai šeit tiek noskaidrots jautājums, kā tā manta tiek atzīta par noziedzīgi iegūtu. Bet tas nav jautājums.

Nu, lūk! Es gribēju pateikt... Manuprāt, šeit vēl ir svarīgi uzsvērt, ka... redz, es vēl varu mazliet drusku pastāstīt... es redzēju, ka viens no tiem depozītiem ir subordinētajā kapitālā. Nu, lūk. Tajā situācijā, ja banka strādā, ja banka strādā... tad es pastāstīšu par to varbūt subjektīvo tiesību niansi, kas var parādīties atšķirībā no tāda parastā depozīta, pret depozītu, kas ir subordinētajā kapitālā.

Tātad, bankas, kā zināms, saskaņā ar Kredītiestāžu likumu, bankai ir jābūt 5 miljoni pamatkapitālam. Ja bankas pamatkapitāls... principā ar zaudējumiem tiek noēsts zem šiem 5 miljoniem, FKTK vispār nekas cits neatliek, kā atņemt licenci. Bet, nu tik vienkārši tas nav. Mums ir arī Eiropas Savienības regula Nr. 575-2013 "Par prudenciālajām prasībām attiecībā uz bankas kapitāliem".

Un katrai bankai tiek noteikts individuāls kapitāla pietiekamības rādītājs, kas ir vairāk principā nekā šie 5 miljoni šim te kapitālam un kuram ir jābūt, un tas ir iedalīts divos tādos, kā angļiski saka, *pīros*, jeb divās pakāpēs, divos līmeņos.

Pirmā līmeņa kapitālā — tur ir pavisam pilnīgi droši, šie te principā pašas bankas nauda, uzkrātā peļņa un naudai pielīdzināmi finanšu instrumenti. Tas ir tas pirmā līmeņa kapitāls.

Otrā līmeņa kapitālā — būtu arī šie te subordinētie noguldījumi. Proti, lai tas noguldījums kvalificētos kā tāds, kas otrā līmeņa kapitālbankai izpilda, viņam ir jāatbilst pazīmēm... tur ir noteikts termiņš, procentu likme, ko nevar pārsniegt, viņš nav atprasāms pie pirmā, kā saka, pieprasījuma un tā tālāk.

Redziet, ja no bankas kapitāla kaut kādu iemeslu dēļ pazūd šis te kaut kāds šo pirmo vai otro kapitālu veidojošais būtisks elements, tad bankai atkal veidojas regulatīvo prasību neizpilde. Es šobrīd runāju par strādājošu banku. Līdz ar to Finanšu un kapitāla tirgus komisija prasa nodrošināt kapitāla pietiekamību aizstāt, nu, to, kas

pazūd no tā kapitāla, un, ja banka to nepilda un ja tas ir būtiskā apjomā, tad var būt visāda līmeņa sankcijas. Gan no uzraudzības, gan tur ir, teiksim, pastiprināti ierobežojumi bankai, sankcijas līdz pat licences atņemšanai.

Nu, lūk, tā kā iet runa...

Un, ja šeit ir otrā līmeņa kapitāla instruments, ja viņš kaut kādā ziņā pazūd, nu, tad varētu mēs runāt, ka bankas kaut kādā ziņā kapitāltiesības ir aizskartas. Bet, redziet, kas ir ļoti būtiski. Jebkuram kapitāla instrumentam, kurš ir bankas pirmā vai otrā līmeņa kapitālā, ir jāatbilst AML jeb tātad šī te Noziedzīgi iegūtu līdzekļu regulējuma likuma prasībām. Un tā ir bankas atbildība, lai tas kapitāla instruments tādām arī atbilstu.

Nu, atbilstu ne tikai FKTK, bet visas Eiropas Centrālās bankas un šim te regulējumam tā, ka tātad, ja bankai kaut kas pazūd no tā kapitāla, tad viņas pienākums ir to aizstāt un nodrošināt kapitāla pietiekamību. Tas ir tāds biznesa risks savā ziņā — pārbaudīt, būt pārliecinātiem par to, kas veido tavu kapitālu.

Līdz ar to atkal... ja kaut kāds depozīts tiek atzīts par noziedzīgi iegūtu mantu, viņš principā var būt bankas otrā līmeņa kapitāla sastāvā. Bankai viņš ir jāaizstāj, bet mēs atkal runājam par strādājošu banku. Es saprotu, ka šajā kārtā, šajā situācijā ir banka zaudējusi licenci. Līdz ar to regulatīvās prasības par kapitālu vairs nav tik būtisks jautājums, būtisks jautājums ir šī te kreditoru kopuma tiesību aizsardzība.

Bet nu atkal... Teiksim tā... vispārīgi skaļi es detaļās nezinu. Bet es saprotu to, ka tātad konkrētajā gadījumā šie depozīti tika atzīti par noziedzīgi iegūtu mantu pēc bankas licences atņemšanas. Bet redziet... tā kā banka pēc licences atņemšanas vairs nevarēja pieņemt jaunus depozītus, tad ir pilnīgi skaidrs, ka tā situācija, tas noziedzīgi iegūtu līdzekļu... bija izveidojies jau pirms tam. Tātad, tas ir tikai tāds konstatējošs lēmums par situāciju, kas jau bija pirms tam.

Ja tas depozīts bija noziedzīgi iegūta manta pēc būtības pirms tam, viņš nevarēja būt tajā bankas kapitālā, viņam tur nebija vietas. Līdz ar to tas atkal ir tāds biznesa risks. Nu bet tas nav, manuprāt, tāds pamattiesību aizskārums, kas būtu jāskata Satversmes tiesas līmenī. Tas ir banku sektora uzraudzības jautājums, pašas bankas kvalitatīva darba jautājums attiecībā uz to, kā viņa pilda savas regulatīvās prasības, no kurām, kā mēs zinām, ļoti lielu nozīmi sastāda tieši šī iekšējās kontroles sistēma un atbilstīgas darbības nodrošināšana, lai būtu kapitāls tīrs bankai.

Tāpēc, nu... ja tie līdzekļi ir nelikumīgas izcelsmes un nav vieta bankas kapitālā viņiem, nav vieta bankas šajos aktīvos kopumā, viņi no turienes ir izslēgti. Un līdz ar to viņus nevar arī tādēļ tagad pēkšņi dalīt, tā teikt, visiem pa galviņām, jo, ja tā tiešām ir noziedzīgi iegūta manta, tad viņa nav bankas aktīvu sastāvā, viņa no turienes ir izslēgta un tas fakts, ka bankas zaudē licenci vai bankrotē, šitais pats moments... viņa jau nav tā kā tāda šķīstītava. Tas tā galīgi nestrādā. Tātad pēkšņi šie līdzekļi nekļūst labi un pēkšņi viņi nekļūst par sadalāmiem. Viņi tiek izsvērti ārpus tās bankas masas, kas bankā ir dalāma kreditoriem.

Nu, es to domāju... es zinu un šeit bankas administratoram... protams, viņš pamatā skatās kreditoru kopuma interesēs un šeit tas jautājums tiešām var būt. Tātad kreditoru kopuma intereses... tas princips pret citiem principiem. Bet, piemērojot tos principus, droši vien jāveic tā svēršana un vērtēšana, un nav jau tā, ka maksātspējas procesā visi principi ir pilnīgi, viņus nevar vienādi piemērot.

Un šajā gadījumā, manuprāt, ir tā konkurence starp kreditoru vienlīdzīguma principu un likumības principu. Un likumības princips pasaka to, ka noziedzīgi iegūta manta nu nav civiltiesiskās apgrozības objekts. Līdz ar to viņa ir ārpus bilances pastāvošs šajā gadījumā aktīvs, līdzko viņš tā ir nokvalificēts.

Līdz ar to es uzskatu, ka tajā gadījumā... kas notiek ar noziedzīgi iegūtiem līdzekļiem? Viņi var iet divos virzienos. Tātad, tiesa... ja lietā ir cietušais, ja tur ir kaut kāds predikatīvs noziegums, tad tātad šie līdzekļi pilnā apmērā tiek novirzīti tam cietušajam, jo viņš jau varbūt nav... viņu nevar padarīt atbildīgu par to, ka pēc tam tas depozīts ir ielikts bankā, banka ir aizgājusi tātad uz maksātspēju un pēkšņi tur ir jādalās ar citiem. Nu... tā formālā loģika. Līdz ar to, tātad, vai nu tā visa nauda aiziet cietušajam, vai viņa aiziet valstij, ja tā ir noziedzīgi iegūta.

Līdz ar to arī pēc tādas starptautiskās prakses... vispār manā praksē gūtajiem novērojumiem, ārvalstu kredītiestādēs šāda tipa jautājumi parasti vispār pat nerodas. Tātad, līdzko tā manta tiek uzskatīta par noziedzīgi iegūtu, viņa tiek atbilstoši spēkā stājušamies tiesas nolēmumam... nu... attiecīgi novirzīta. Tiesas nolēmums jau... varētu arī būt, ka tā nav noziedzīgi iegūta manta.

Tātad, ir trīs virzieni. Ja nav noziedzīgi iegūta, viņa aiziet depozitoram, ja ir, tad ir cietušais vai valsts, vai ir kaut kāda kombinācija. Un, ja tā nav noziedzīgi iegūta manta, tad viņa, protams, ir civiltiesiskajā apgrozībā, un tad tas depozīts piedalās tajā bankrota masā un tad viņš tiek pēc tām pakāpēm arī sadalīts.

Tā kā, godātā tiesa, es nezinu, vai es trāpīju pa tiem jautājumiem, kas ir relevanti šajā lietā, bet tas tāds ļoti vispārīgs novērojums... nu, tā... no malas skatoties pilnīgi bez nekādas iesaistes vai ieinteresētības konkrētajā jautājumā.

A. Laviņš.

Paldies.

Es palūgšu refleksiju uz šādu aspektu.

Tas, ko jūs minējāt par neitralitāti starp pasīvu un aktīvu no bankas skatupunkta, tas bija izklāstīts attiecībā uz strādājošu banku.

M. Vainovskis.

Jā.

A. Laviņš.

Bet tagad palūkosimies uz situāciju, kad kredītiestādei ir pasludināts maksātnespējas process. Šī attiecība starp aktīviem un pasīviem vairs nepastāv līdzvērtīgi, jo aktīvi ir mazāk.

M. Vainovskis.

Jā.

A. Laviņš.

Tātad, tas depozīts, kā jūs saucāt, kas ir, iespējams, noziedzīgi iegūts un vienā brīdī patiesi to apstiprina tiesa, ka tā ir noziedzīgi iegūta nauda. Vai uz šo depozītu ir jālūkojas tāpat, it kā banka būtu strādājoša? Respektīvi, tur, piemēra pēc paņemsim 1 miljonu eiro. Kā jau minēju, maksātnespējas gadījumā, šis aktīva apjoms vairs nav tik liels. Tātad, šajā depozītā, ja izietu cauri šim regulējumam par kreditora prasījuma apmierināšanu, kā to paredz normatīvie akti, tad atbilstošā kreditora prasījuma apmierināšanas kārtā saņemtu noteiktu summu un tā noteikti nebūtu 1 miljons. Citādi nebūtu maksātnespēja.

Vai jūs teiktu, ka, ja šī nauda ir atzīta par noziedzīgi iegūtu, tad maksātnespējas procesa regulējumam vairs nav nozīmes, tik un tā ir jāizņem no maksātnespējīgās kredītiestādes kopējiem līdzekļiem — tieši šis 1 miljons.

M. Vainovskis.

Jā, nu, protams. Tādēļ, ka... kā jau es teicu, principā šī te kredītiestādes maksātnespējas pasludināšana, tas ir tāds procesuāls lēmums konstatējot situāciju, bet viņš nekādā gadījumā neuzlabo vai nepasliktina materiāltiesiskās attiecības, kuras principā šajā gadījumā pastāv. Tātad, ja tā ir noziedzīgi iegūta manta, viņa ir ārpus šīs te civiltiesiskās apgrozības, viņai ir jāvirzās atbilstoši tiesas nolēmumam tur, kur viņai ir jāvirzās pilnā apjomā. Es tā uzskatu. Ja ir tā, ka nepietiek, tas ir tas bankas biznesa risks. Tas ir arī citu noguldītāju risks. Business ir riskants. Tu ieguldi bankā un ir jārēķinās, ka viņa varētu bankrotēt, neatkarīgi no visas uzraudzības, kas notiek.

Bet šajā gadījumā tā bankas maksātnespējas pasludināšana, manuprāt, nu nepasliktina vai neuzlabo to situāciju, kas ir jautājumā par noziedzīgi iegūtu līdzekļu tātad statusu.

Es tā domāju.

A. Laviņš.

Labi. Tātad, man šķiet, ka tas ir samērā vienkārši izdarāms secinājums: ja arī kredītiestādes maksātnespējas gadījumā joprojām ir jāizņem no bankas kopējiem līdzekļiem 1 miljons eiro, tas ietekmē pārējo kreditoru interesi. Bez šaubām.

Un no iepriekšējās pieaicinātās personas viedoklī paustā mēs varējām sadzirdēt, ka šajā situācijā, kā to paredzot arī Latvijas saistošie starptautiskie noteikumi, ir jāsamēro šī konfiskācijas interese ar citu kreditoru interesēm.

Ja jūs apgalvojat, ka šādā situācijā šis 1 miljons eiro, kas ir sākotnējais depozīts, ir joprojām jāizņem no maksātnespējīgas kredītiestādes līdzekļiem tieši 1 miljons eiro, tad kā jūs redzat, kā notiek šādā situācijā šo divu interešu sabalansēšana vai līdzsvarošana?

M. Vainovskis.

Jā, nu, tieši tā tas ir. Tā ir šo te principu svēršana un vērtēšana. Manā ieskatā tātad... nauda... nauda ir atvietojama lieta. Viņa ir sajaukusies un vienāda masa... viņa, tā teikt, ir kļuvusi tāda kopējā naudas masa. Tas gan nemaina šo situāciju, ka tajā masā ietilpst konkrēta apjoma, jūsu gadījumā minētais piemērs — 1 miljons — noziedzīgi iegūtu līdzekļu, kuri uz tā pamata ir iziet ārā no šīs te bankrota masas. Tas ir vienkārši cits regulējums. Un sverot un vērtējot likumības principu pret kreditoru kopuma interešu aizsardzības principu, jo manā ieskatā tomēr noziedzīgi iegūtu līdzekļi sadalīt starp citiem kreditoriem, tā teikt, uz galviņām līdzīgās daļās... nu, vai tas būtu tiesību sistēmai tāda atbilstoša rīcība, ja vienlaikus, pieņemsim kāda persona ir apkrāpta par šo summu un ir cietusi noziedzīga nodarījuma rezultātā, tad viņai teiks, ka nē, tādēļ ka tagad banka ir nobankrotējusi, jūs diemžēl tagad esat kaut kādā kreditoru sarakstā. Iet runa par to, ka noziedzīgi iegūta manta Civillikuma 4.1.4., 4.1.5. ... tas jau ir tas mūsu materiāltiesiskais pamats, izņemt ārā šo te.

Bankai jau ir arī citi ārpusbilances aktīvi. Redziet, tad, kad banka... nu, ne visa nauda, kas ir bankas kontos vai bankas kontrolē, ir pakļauta vienam un tam pašam.

Es vēl vienu piemēru varu pateikt... tas neiet runa par noziedzīgi iegūtu līdzekļu... bet, piemēram, darījuma konts. Ja mums ir situācija, ka viens pērķ un pārdod dzīvokli un viens otram ne pārāk uzticas. Bet tas ir normāli. Darījuma drošībai to naudu nogulda darījumu kontā bankā. Maksātnespējas brīdī tā nauda, lai gan viņa ir kontā bankā, viņa ir ārpus bilances aktīvs. Viņa nav bankas aktīvs, viņa ir ārpus bilances aktīvs un to pilnā apmērā atgriez šīm te darījuma konta pusēm, neatkarīgi no tā, ir vai nav maksātnespēja.

Arī šajā gadījumā uz tiesas lēmuma pamata šī noziedzīgi iegūtā manta kļūst par ārpus bilances aktīvu, kas ir ārpus bankrota masas un viņš ir, manuprāt, jāatdala tur, kur tiesa saka.

Bet, tāda nu ir tā skarbā realitāte tiem citiem kreditoriem, bet viņi nevar... tur nav tā tiesiskā paļāvība, ka ja ir noziedzīgi iegūta manta, tad mēs viņu dalīsim taisnīgi visi un tas cietušais... tas varēs pēc tam nu tādā ziņā palikt mazākumā.

A. Laviņš.

Jā, Vainovska kungs, jūs minējāt tādu interesantu aspektu par to, ka tiek dalīta maksātnespējas procesā noziedzīgi iegūta nauda. Bet šie kreditori, kas ir attiecīgajās kreditoru kārtās, viņi teica, ka viņi prasa viņu legāli ieguldīto naudu... noguldīto naudu šajā iestādē, viņi nepretendē uz šo noziedzīgi iegūto naudu.

Varat noreflectēt uz šo aspektu?

M. Vainovskis.

Nē, nu, protams... viņiem ir visas tiesības prasīt tik, cik viņiem sanāk, cik nu no tās bankrota masas kārtām sanāk, viņiem ir... bet tas ir par bankrota masu, pret to, kas ir bankrota masā. Uz to tad viņiem arī ir šī te proporcionālā tiesība saņemt šo savu atlīdzinājumu... jā...

A. Laviņš.

Un runājot par bankrota masu... Jūs sakāt, ka tad, kad pienāks brīdis kreditoriem saņemt atbilstošo kreditoru prasījumu, no bankrota masas jāizņem tā summa, kas ar tiesas nolēmumu ir atzīta par noziedzīgi iegūtiem līdzekļiem.

M. Vainovskis.

Jā, jo viņa ir ārpus apgrozības. Viņu līdz ar to tad nevar dalīt parastajā kārtībā.

A. Laviņš.

Paldies.

Ir sniegtas atbildes uz tiesas uzdotajiem jautājumiem.

Vārds jautājumu uzdošanai tiesnesei Anitai Rodiņai. Lūdzu!

A. Rodiņa.

Jā, labdien, godātais Vainovska kungs!

Mēs jau kuru tiesas sēdi mēģinām noskaidrot un rast atbildi uz jautājumu, ko tad vajadzēja galu galā konfiscēt, jo, iespējams, jūs arī dzirdējāt, ka tiesas sēdē tika pausts viedoklis, ka tad, ja kredītiestāde ir normālā vai strādātspējīgā situācijā, konfiscēt varētu šos te finanšu līdzekļus. Bet, ja tā ir maksātnespējas statusā jeb procesā? Tad pareizi būtu konfiscēt prasījuma tiesības.

Vai pieļaujat, ka šāda versija par konfiskācijas priekšmetu ir atbilstoša un, ja jā, tad vai pieļaujat, ka Latvijā var pastāvēt šādas divas konfiskācijas iespējas? Paldies.

M. Vainovskis.

Nu, redziet...

A. Stupins.

Es ļoti atvainojos... Nedzirdam.

M. Vainovskis.

Jā, tāpat, protams. Tad, kā jau es minēju, bankas bilancē... vispār aktīvs jau viss ir izbalansēts ar tām prasījuma tiesībām.

Bet jūsu jautājumā... tur šajā gadījumā pat nav lielas starpības par to. Protams, šīs prasījuma tiesības gadījumā no valsts puses tiek nodefinētas ar šo te spēkā stājušos tiesas nolēmumu un tās prasījuma tiesības nu... rezultējas pārskaitījumā... nu, viņas ir jāizpilda administratoram. Līdz ar to, protams, ka var teikt, ka tiek arestētas prasījuma tiesības, bet nu... tur jau es saprotu, ka tas brīdis starp prasījuma tiesību arestu un izpildi ir neilgs un viņš ir jāizpilda. Tāpēc tas ir viens un tas pats. Savā ziņā tā ir tāda varbūt juridiskā terminoloģija. Nu, vispār jau šeit var runāt gan par naudu, gan par finanšu līdzekļiem, gan par prasījuma tiesībām, un par ko tik vēl ne. Bet principā pēc būtības tās prasījuma tiesības ir saistība, kas šajā gadījumā ir jāizpilda, ir ārpus tā parastā maksātnespējas regulējuma.

Un es domāju, ka neviens administratoram nevar pārņemt no kreditoriem, ka viņš izpilda spēkā esošu nolēmumu. Un es vēlreiz... es bišķi arī parunāju ar ārvalstu kolēģiem... ārvalstīs tur pat šādi jautājumi īsti nerodas. Tāpat šādi nolēmumi tiek izpildīti un tas ir ārpus bankrota masas.

A. Rodiņa.

Paldies.

Tieši nākamais jautājums bija saistīts ar salīdzinošajām tiesībām, jo es zinu, ka jūs esat aktīvs loceklis attiecīgajā institūcijā un noteikti arī komunicējat ar saviem ārvalstu kolēģiem.

Sakiet, lūdzu, kāda ir šī te citu valstu pieredze? Kas tiek konfiscēts? Jūs sakāt, ka nav īsti atšķirības, vai tiesas nolēmumā ir rakstīts, vai tiek konfiscēta nauda, finanšu līdzekļi vai prasījuma tiesības, kaut gan ir arī citi viedokļi. Bet kas tad tiek konfiscēts citās valstīs? Jo es neticu, ka Latvija ir izņēmums, jo, cik zināms, teiksim, finanšu līdzekļu konfiskācija jau ir diezgan... negribās teikt, ka ikdienišķa parādība, bet tā notiek.

Vai jūs varētu, lūdzu, pakomentēt šo vēl precīzāk?

M. Vainovskis.

Jā, skaidrs.

Līdz brīdim, kamēr tas tiek izpildīts, tiek arestētas prasījuma tiesības. Tas ir tā, kā jebkura veida nodrošinājums, kurš līdz izpildes brīdim tiek fiksēts kā ieraksts un tas attiecas tāpat... nu, jā, tiek arestēts šis naudas līdzekļu apjoms kā prasījuma tiesības. Bet, līdzko tas tiek izpildīts, tad tās prasījuma tiesības tiek izpildītas jau ar finanšu līdzekļiem.

Tā kā tā es atbildētu, jo principā tā tad arī starptautiskajā praksē... Varbūt es nevaru garantēt, protams, par visām... bet ar to, ar ko es konsultējos Eiropas Savienības tiesiskajā telpā, atnāk šis te iesaldēšanas jeb aresta rīkojums, tajā brīdī tiek arestētas jeb iesaldētas... ja tās ir prasījuma tiesības, jo bilancē, kā mēs zinām, nauda ir atvietojama lieta. Nauda vispār droši vien tādā kontā ir mazliet tāds brīnums un fikcija, tā ir skaitļu kombinācija... viņai jau nevar tā, kā tādai mantai vai lietais īsti pieskarties. Līdz ar to tiek arestētas tās prasījuma tiesības tādā apjomā un līdzko administrators vai banka, loģiski, ka viņas izpilda... nu, viņas tiek izpildītas ar to naudas pārskaitījumu.

Līdz ar to mēs, protams, varam runāt par terminoloģiski visādām atšķirībām un te ir ļoti plaša bāze pētījumiem un tā tālāk, bet, tāpat kā grāmatvedības standartiem, arī jurisprudencē droši vien ir jāseko tai būtībai nevis tikai formai. Un reizēm saka tā: no grāmatvedības viedokļa ir tā un no juridiskā ir otrādi. Bet gan grāmatvežu, gan juristu pieejai, manā ieskatā, ir jābūt abām bāzētām, kur būtība prevalē pār formu, vai kā mēs to nosaucam. Un pēc būtības tās ir prasījuma tiesības, kuras tiek arestētas un tajā brīdī, kad viņas tiek izpildītas, viņas tiek izpildītas kā naudas pārskaitījums un zūd tas prasījuma tiesību arests. Citādāk jau to naudu nemaz nevar arestēt, kā prasījuma tiesību formā.

A. Rodiņa.

Jā. Paldies.

Pieņemot konkrētajā gadījumā, ka tiek konfiscētas prasījuma tiesības. Vai jūs pieļaujat, ka šie reālie finanšu līdzekļi varētu palikt kredītiestādes rīcībā un šos reālos finanšu līdzekļus varētu izmantot, lai segtu citu kreditoru prasījumus, piemēram, maksātnespējas procesā. Vai jūs to pieļaujat? Vai tā varētu būt?

M. Vainovskis.

Nu, redziet, tie finanšu līdzekļi jau ir sajaukušies ar tiem noziedzīgi iegūtajiem... Bet atkal... tā ir drusku tāda fikcija.

Šajā gadījumā atbilde ir tāda, ka tā bankrota masa jeb tas apjoms, jā, kas ir bankas īpašumā, viņš samazinās par to noziedzīgi iegūtās mantas apjomu, kura tiek izdalītam arestēta, pārskaitīta, atdota atbilstoši tiesas nolēmumam. Un, kā tieši tur ir sajaucies... nu, un tā jau tālāk... tā jau ir tāda vairāk varbūt ļoti akadēmiska, tehniska, interesanta diskusija, kurā ir varbūt maz būtiskā pienesuma... bet vairāk varbūt tāda terminoloģiska diskusija par to... Tāpēc izsekot mēs nekad neizsekosim, kurš tieši tas ieraksts bija tajā depozītā.

Es uzskatu, ka tie naudas līdzekļi kā tādi... nu, principā tas ieraksts vērtspapīru kontā, viņš jau nav un nevar būt noziedzīgi iegūts, tas ir vienkāršs fiksējums. Galvenais jau ir tas materiāltiesiskais pamats. Ja kaut kādā apjomā šī manta tika atzīta par noziedzīgi iegūtu, tad tādā apjomā viņa iziet ārā no bankrota masas un tad tās prasījuma

tiesības tā arī aiziet... vai nu cietušajam, vai valstij vai arī atpakaļ depozitoram, bet tad viņš piedalās tajā sadalē atbilstoši Maksātnespējas likuma kreditoru prasījuma tai prioritātei un tam ūdenskritumam, kā nu tur viņi tiek atlīdzināti.

A. Rodiņa.

Paldies.

Un visbeidzot. Neraugoties, vai kredītiestāde atrodas normālā situācijā vai maksātnespējīgā procesā, vai tā ir maksātnespējīga un norit šis process. Vai konfiscējot vai nu prasījuma tiesības, vai mantu, vai finanšu līdzekļus... vispār kredītiestādei rodas kādas negatīvas sekas?

M. Vainovskis.

Tātad, redziet... Jūs prasiet jau pēc licences atņemšanas, ja?

Līdz licences atņemšanai mēs jau runājām. Ja tiktu ietekmēts bankas kapitāla pietiekamības apjoms, tad bankai tā būtu reāla problēma un būtu jārisina. Bet tas ir atkal... Nu, šeit nevajadzētu tā ļoti nodalīt to pēc licences atņemšanas līdz licences atņemšanai... atkal varbūt ir jāatgriežas pie pamatiem. Depozīts principā ir bankas aktīvs gan saistība. Un depozīta noguldījumam, pieprasījuma noguldījumam, finanšu līdzekļiem... kā mēs tos saucam, izejot ārā no bankas masas, viņai zūd gan aktīvs, gan pasīvs, gan tiesība, gan saistība. Līdz ar to rezultāts ir neitrāls.

Protams, ka bankas ir uzticības bizness. Un tur viņš ir saistīts ar visādiem biznesa riskiem un kapitāla pietiekamības jautājumiem un tā tālāk. Un, ja noguldītāji zaudē uzticību bankai, tad notiek tas, ko mēs saucam par skrējiens uz banku, visi ārā savus depozītus... un kurš paspēj un kurš nepaspēj... un pilnā apjomā... un tā tas viss strādā. Tāds ir tas sektors, tāds ir tas bizness un tādi ir tie riski. Un viens dabū pilnā apjomā un, ja viņš nepaspēj, tad viņš stāv rindā.

Bet šajā gadījumā viņi stāv rindā uz to, kas ir tiesiski tajā bankrota masā iekšā... tā vienkārši runājot es to situāciju redzu.

A. Rodiņa.

Paldies.

A. Laviņš.

Paldies. Vārds jautājumam uzdošanai tiesnesim Gunāram Kusiņam. Lūdzu!

G. Kusiņš.

Jā, labdien, Vainovska kungs!

Man trīs jautājumi. Pirmais tāds tūri tehnisks, ko jūs izteicāties... jūs teicāt, ka rezultāts ir neitrāls, tātad bankas aktīvi un pasīvi un ja zūd aktīvs, tad zūd no otras puses arī šī tiesība.

Mans jautājums tātad būtu... no kura brīža zūd... Vai es pareizi saprotu, ka zūd no brīža, kad stājās spēkā tiesas nolēmums, kad šie līdzekļi tiek atzīti par noziedzīgi iegūtiem. Tātad, tas ir tas brīdis. Nevis aresta brīdis...

M. Vainovskis.

Jā, nu, protams. Ar to deklarēšanās brīdi, vienmēr procesuālajām normām, izpildījumam būtu tā kā jāapkalpo tā materiāltiesiskā būtība. Līdz ar to visus šos procesuālos jautājumus... viņi ir jāpakārto. Šajā brīdī, kad... bet, kā jau es minēju, mēs šobrīd nerunājam par pašu procesu, kā viņu atzīst par noziedzīgi iegūtu... Ja par to, tā teikt, nav tiesisku strīdu, tas ir spēkā stājies nolēmums, tas ir tas konstitutīvais brīdis, kad no bankas aktīva kopuma nākošajā bilancē vai ārkārtas bilancē administrators to jau ņem ārā no bankrota masas un viņam arī ir pilnīgs pamats to darīt, jo tas ir spēkā stājies tiesas nolēmums, pret kuru, saskaņā ar mūsu likumu "Par tiesu varu", ir jāizturas kā pret likumu. Līdz ar to uz likuma pamata.. viņš dzēš un viņam vairs nav jāizpilda pret to personu, kurai ir konfiskācija, pret to zūd... un uz šī likuma pamata jāizpilda šī saistība pret valsti no tiesas lēmuma spēkā stāšanās dienas vai brīža.

G. Kusiņš.

Jā. Paldies.

Sakiet, lūdzu, vai privātpersona vai ikviens, kas nogulda naudu bankā, vai persona arī uzņemas kaut kādu risku, noguldot naudu kredītiestādē?

M. Vainovskis.

Protams. Un lielu risku viņa uzņemas. It īpaši, ja ir virs 100 tūkstošiem ieguldīts... ne ārpus šī garantētā apjoma, banku bizness mūsdienās ir augsta riska.

Varbūt vienu teikumu tā, ka paldies dievam, ka mums bija viss tas periods jau trīs četrus gadus atpakaļ, kad tomēr finanšu sistēmu tika kārtota un sakārtota... kas tagad būtu noticis, ja bankām būtu vairāk kā 50 procentu ekspozīcijas pret Krieviju un vienā brīdī Krievija... tā sistēma vispār sagrūtu. Tātad atbilde uz to ir, ka banku bizness ir ļoti pakļauts dažādiem ģeopolitiskiem un visādiem jautājumiem, tāpēc tā tas ir. Bet bankai ne velti ir regulators, ne velti ir augstākas kapitāla pietiekamības prasības nekā tie 5 miljoni, ne velti ir prudenciālās prasības, kas tad arī caur stresa testiem, caur visu uzraudzību arī cenšas regulatoru jau maksimāli cenšas pasargāt, cik nu cilvēka spējās ir to pasargāt tos noguldītājus no riskiem. Jo noguldītājiem pēc teorijas nav jācieš pirmajiem, ir akcionāri, subordinētie aizdevēji... un tā tālāk... noguldītāji ir augstākā līmenī attiecībā uz atgriešanu.

G. Kusiņš.

Jā. Paldies.

Iepriekšējā tiesas sēdē, es nezinu, vai jūs dzirdējāt vai nē, tika izteikta doma, ka nu realitātē ir tā, ka ikvienā pasaules bankā acīmredzot vai visticamāk, ir kaut kāda noziedzīgi iegūtu līdzekļu daļa. Kaut minimāla, bet kaut kāda daļa.

M. Vainovskis.

Nu, droši vien.

G. Kusiņš.

Un tas tika pamatots ar to, ka nez vai ir simtprocentīgi ir iespējams visu šo... pat ievērojot visas bankas procedūras, šo noziedzīgi iegūto līdzekļu legalizāciju novērst.

Sakiet, lūdzu, tad mēs raugāties uz šo jau kā uz faktu. Ja bankas organizē šo savu biznesu un mēs zinām, ka nevar novērst tādu risku. Vai tas, ka banka uzņemas, acīmredzot, šādu risku, ka viņa organizē savu biznesu un tad var vēlāk atklāties, ka daļa no līdzekļiem ir noziedzīgi iegūti. Vai tas mainās atšķirībā no tā, vai tā ir strādājoša banka... nosacīti strādājoša, vai šis risks pāriet arī uz to situāciju, kur ir jau lēmums par maksātnespēju un atņemta licence?

M. Vainovskis.

Jā. Nu, tas ir, teiksim, gan... gan... Tur nav būtiskas tādas atšķirības, jo, protams, jebkurā bankā droši vien kaut kāds procents noziedzīgi iegūtu līdzekļu joprojām. Droši vien, ka pat vistīrākajā maziņš... bet tomēr procentiņš ir. Nu, tas ir jau tāpatās, ka valstī latentās noziedzības līmenis ir... kas netiek atklāts līdz galam... Bet nu, te ir tā: tas, kas tiek atklāts, tas ir... tas ir likumā noteiktajā kārtībā par noziedzību un tas, kas netiek atklāts, nu, tas ir bankas aktīvu kopumā un tas īsti nu nemainās. Arī šajā kāzusā... manuprāt, tādas ļoti izšķirošas nozīmes nav, izņemot procesuālos, kad tad tas tieši tika atzīts par to noziedzīgi iegūto... vai līdz kamēr vēl banka bija ar licenci vai pēc licences... nu, tas brīdis, kad ieraksts tika izdarīts, ka banka tagad ir bez licences. Tas jau arī ir tikai tāds procesuāls moments, bet viņš nemaina, manuprāt, to materiāltiesisko pamatu. Es tā domāju, ka nav lielas atšķirības, Kusiņa kungs, tam riskam. Pēc tam jau, protams, banka vairs nestrādās pēc licences atņemšanas, tad jau tā bankas biznesa attīstības interese pilnā mērā tiks aizstāta ar kreditoru kopumu šo te interesi, ka ir jāatgūst tā nauda, kas ir ieguldīta. Bet, ja nepietiek, tad risks ir, jā.

G. Kusiņš.

Labi. Paldies par jūsu atbildi.

Un tad vēl pēdējais jautājums... tāda iedomāta situācija, ja es drīkstu tādu mēģināt zīmēt... Es mēģināšu tagad izstāstīt un tad jūsu atbilde.

Maksātnespējas situācija, tā tad tie ir konkrēti finanšu līdzekļi, bet likvidējamā kredītiestādē vai šinī gadījumā institūcijā, kas pieņem noguldījumus, ir arī tīri fiziska

manta, ko mēs varam aptaustīt — galds, krēsls, es nezinu, tur automašīna, vai kas... Kā jūs raudzītos šajā situācijā, piemēram, ja banka ir maksātnespējas procesā jau kā kredītiestāde, un tiek atzīts par nelikumīgi iegūtu mantu, piemēram, bankas prezidenta galds, ko bankas prezidents ir nopircis no privātpersonas P., bet privātpersona P. izrādās, ka ir to nozagusi, nosacīti teiksim... nevis no Rundāles muzeja, bet no Pundāles muzeja vai no kāda cita.

Vai šajā gadījumā jūs saskatītu, ka bankai ir kaut kādas.. šai maksātnespējīgajai bankai ir kaut kādas tiesības aizsargāt savas, nu, nosacīti, teiksim, īpašumtiesības kaut kādā citā veidā... Jo klasiskā veidā būtu tā: ja tas galds ir, tad agri vai vēlu tas galds būs jāpārdod, kā saka, izolē... viss būs jāpārvērš naudā, jo galdu nevar atdot kādam kreditoram, būs jāsadala uz galviņām visiem tiem kreditoriem, bet jau kā finanšu līdzekļi jāizmaksā. Sakiet, lūdzu, vai tajā gadījumā, kad ir šī taustāmā manta, atšķirībā no tās ēteriskās, tās naudas... Es atvainojos, laikam garš jautājums...

M. Vainovskis.

Nekas. Es visu sapratu. Šeit arī mazs precizējums... ja prezidents pats būtu pircis, diez vai tā bankas manta... droši vien tad banka pati ir nopirkusi to mantu, to krēslu, to kompjūteru un tā tālāk... tas veido šo te bankas... Ļoti grūti ir, protams, stādīties priekšā tā reāli, ka banka ir nopirkusi un pēc tam tā mašīna ir nozagta un tā tālāk... Bet pat, ja tas tā būtu, es uzskatu, ka nav tādas fundamentālas atšķirības par to, ko mēs runājam. Patiešām. Bet šeit jau ir vispār jābūt arī tam... redziet, tas noguldītājs, kura finanšu līdzekļi tiek atzīti par noziedzīgi iegūtu mantu, viņš jau principā ir iesaistītā persona šajā te visā procesā, viņš jau tādā ziņā nav spējis pierādīt, ka tā manta iegūta likumiskā ceļā. Arī jūsu minētajā gadījumā banka nevarēs pierādīt, ka to mašīnu viņa ir nopirkusi kā labticīgs ieguvējs un ja tā mašīna tiešām tiks pierādīta kā noziedzīgi iegūta manta, tad arī šajā gadījumā viņa būs jāizslēdz no bankas bankrota masas un cietējam, par kuru banka principā zināja un tur ir tas moments... tas ir tas atšķirības moments... būtu jāatdod pilnā apmērā... Vai nu tā mašīna, ja viņa ir izņemta kriminālprocesa ietvaros, jo to vēl vieglāk ir izņemt, to nav virtuāli jāizdala no... to var reāli paņemt un aizvest uz garāžu un atdot tam cietušajam. Savukārt, ja cita nozieguma rezultātā, kur nav cietušā kāda liela krāpšana, nu, tad arī līdzīgi to mantu varētu pārdot un atdot valstij to naudu. Nu, tā... es domāju, ka nav jau tādas fundamentālas starpības. Bet starpība ir tas... tā tad bankai būtu jābūt savā ziņā iesaistītai... zinājušai par to... Un tad tas fundamentāli atkal maina juridisko novērtējumu.

G. Kusiņš.

Paldies par jūsu atbildi.

Un vēl pēdējais jautājums tāds. Vai no jūsu atbildes var secināt, ka būtu nodalāmas tās situācijas, ka bankas pieņem noguldījumus, zināmā mērā riskē un pašas

uz sevi uzņemas risku... no tiem gadījumiem, ka banka nopērk šo automašīnu, galdu un vēlāk tiek pierādīts, ka banka ir labticīgs ieguvējs, respektīvi, ka viņa nevarēja zināt. Vai šeit ir atšķirība?

M. Vainovskis.

Nu, var būt.. es tā uzreiz... man gan liekas, ka tiem risinājumiem vajadzētu būt ļoti līdzīgiem, atklāti sakot. Tā grūti visām tām niansēm šobrīd galvā ir izsekot līdzī... bet pamatprincips ir tāds... Tātad, ja manta, finanšu līdzekļi, automašīna, galds, krēsls ir noziedzīgi iegūta manta un tā ir par tādu atzīta ar spēka stājušos tiesas nolēmumu, neatkarīgi no tehnikas, jo mēs ļoti viegli ir... manuprāt, ir ļoti viegli sapīties tehnikā, jo arī viss mūsu Civillikums jau nav īsts... te ir rakstīts, domājot par attīstītu tādu finanšu sistēmu, kādu mēs to saprotam šobrīd, bet pamatprincipi, kas no tā izriet, ir neatkarīgi un iet laikam līdzī. Uzskatu, ka tie risinājumi ir ļoti vajadzīgi tomēr. Kusiņa kungs, tur tādas milzīgas starpības es nesaskatu.

G. Kusiņš.

Paldies.

A. Laviņš.

Paldies.

Vārds jautājumu uzdošanai tiesnesei Irēnai Kucinai. Lūdzu!

I. Kucina.

Paldies, Vainovska kungs, par jūsu viedokli, par jūsu atbildēm.

Man tāds varbūt pat precizējošs tāds jautājums, lai vairāk izprastu to jūsu vērtējumu par situāciju. Šodien tiesas sēdē bija izskanējusi tēze, kuru es pārformulēju nedaudz, proti, ja kreditori cieš likumīgi, uz cita rēķina pastrādātiem noziedzīgiem nodarījumiem, valstiski tomēr būtu jāpastāv samērīgai šo kreditoru tiesību aizsardzībai.

Kā jūs vērtējat? Vai esošais regulējums jau šobrīd pietiekoši aizsargā kreditoru tiesības, ņemot vērā to situāciju, ko mēs šodien apspriežam? Paldies.

M. Vainovskis.

Šeit tā būtības būtība ir tā, ka ir divas lietas. Manuprāt, tātad, nav pamatoti aizsargāta konstitucionāla interese iedzīvoties uz kaut kāda tāda tieši vai netieši noziedzīga pamata. Tas ir fundamentāli.

Un otrs ir. Nu, tieši tā... kā tad viņa ir kļuvusi... es nezinu, bet tā pavisam īsi. Es saprotu, ka šobrīd tātad tie galvenie kritēriji ir tādi: vai personai, kuras manta tiek apstrīdēta, viņas tā likumiskā izcelsme, vai šai personai ir pilnas tiesības tikt uzklausītai, tikt sadzirdētai tiesā, vai viņai ir tiesības iesniegt pilnīgi visus pierādījumus, vai viņai ir tiesība tikt... teiksim tā... viņas viedokli ņemt vērā godīgā tādā tiešām procesā, kas nav

vienkārši deklarēts... tā tad atbilstoši procesa virzītāja viedoklim noziedzīgi iegūts valsts... ja mums tāda kārtība būtu, tad atbilde būtu, ka tur kaut kāda netaisnība ir. Bet, ja personai ir tiesības tikt uzklautai, iesniegt visus pierādījumus, pārsūdzēt šo nolēmumu un tā tālāk, tad šie testi... bet, kā es saprotu, tās normas nav īsti apstrīdētas. Ja procesu kā Latvijā atzīst par noziedzīgi iegūtu, jebkur... redziet, subjektīvās tiesības, manuprāt, īsti bankai šeit nevar saskatīt un arī citiem kreditoriem nevar saskatīt, bet subjektīvās tiesības noteikti var saskatīt tai personai, kurai ir atņemta.. teiksim tā... ja ir konstatēts šis te noziedzīgo līdzekļu īpatsvars viņas depozītā un tad tur tiešām ir subjektīvā ... un šī persona.... Nu, tad var, ja viņa uzskatītu, ka viņai nebija atbilstošu iespēju tikt uzklautai un aizstāvēt savas pamattiesības. Nu, tad tur viennozīmīgi ir subjektīvās tiesības.

Bet tas ir cits jautājums.

I. Kucina.

Paldies. Atbildi sapratu.

Un otrs jautājums. Izskanēja iepriekšējā tiesas sēdē, ka tāds ir bijis... vai tāda tēze atkal, ka... ko jūs par to teiksiet... proti, ka tad, kad noziedzīgi iegūtie līdzekļi tiek konfiscēti, tiek ieskaitīti valsts budžeta kasē un bija izskanējusi tēze, ka jebkurā gadījumā tie līdzekļi taču atrodas vispārējā apgrozībā kā tādi pēc savas būtības. Un tad ir jautājums. Ja tie atrodas, tad kā mēs šo situāciju kopumā vērtējam?

M. Vainovskis.

Nu, redziet, šeit ir gan tas tehniskais jautājums principā ielādēts tajā jautājumā, jo nu... tam ierakstam tajā kontā jau nav... vai ieraksts kontā ir, ka viņš ir noziedzīgi iegūts vai nav iegūts... te jau atkal ir ļoti grūti finanšu līdzekļi... teiksim, tā... nauda uz galda vai kas... Ja mēs neskatāmies tos īpašumtiesību jautājumus, viņi jau nekas nav noziedzīgi iegūti pats par sevi. Bet šeit ir jāskatās, protams, tas materiāltiesiskais atkal tas pamats. Līdz ar to, ja es teicu, ka maksātnespējas pasludināšana kā tāda nav kaut kādu finanšu līdzekļu šķīstītava, tad, kā mēs zinām, izsoles, tiesas spriedums.... Viņš maina šīs te mantas juridisko... Es arī uzskatu, ka, piemēram, tagad paskatieties, kā ir ar sankcijām. Ļoti daudziem uzņēmējiem ir sankcionētas šobrīd preces, muitā vai kur palikušas... bet sankciju būtība ir kāda? Apgrūtināt tieši tai sankcionētajai personai iedzīvi, bet ne tik daudz Latvijas uzņēmumam gūt atlīdzību par šo te līdz šim notikušo tirdzniecību. Tāpēc OK, prece, manta ir sankcionēta.... Tas nozīmē, ka viņa ir jāmet ārā? Nē, atbilstoši likumam var aizturēt, tiesa var sankcionēt viņas pārdošanu par finanšu līdzekļiem, kas ir iegūti var samaksāt par glabāšanu, visu pārējo un pārējo nu tad glabāt vai novirzīt, kā nu atbilstoši tiesas nolēmumam tas būs. Līdz ar to te jau tādā ziņā notiek tā statusa maiņa. Un viņu var pēc tam izmantot civiltiesiskajā apgrozībā. Bet līdz tam brīdim, kad viņam maksātnespēja bankas bilancē tur atrodas, tur jau

gandrīz ir bijis tas konstatējums nolēmums par to, ka ir noziedzīgi iegūta. Un nav bijis sekojošais... Sekojošā darbība ir pārskaitīšana vai nu cietušajam, vai valstij un tajā brīdī... jā, tajā brīdī tie finanšu līdzekļi atkal ir tūri, ja tā var teikt, bet šī terminoloģija ir mazliet tāda fikcija, atklāti sakot. Nu, tā ir tehnika, kas varbūt prevalē atkal pār būtību.

A. Laviņš.

Paldies.

Vārds jautājumu uzdošanai tiesnesim Artūram Kučam. Lūdzu!

A. Kučs.

Labdien, Vainovska kungs. Man būtu jautājums vēl drusciņ precizējot par bankas tiesību aizskārumu.

Tātad jūs teicāt, ka strādājošai bankai... ja es pareizi sapratu, jūs neredzat aizskārumu, jo viss ir pa nullēm. Un, ja vien netiek skarts pašas bankas kapitāls. Taču arī maksātnespējas gadījumā... nu, iepriekš tika izskanējis viedoklis, ka banka... nu šeit varbūt tā nepieciešamība kapitālu saglabāt jau mēs redzam, ka viņš nebūs... bet ka arī pie maksātnespējīgas bankas šīs summas izņemšana ietekmē bankas spējas pildīt savas saistības, tātad, izmaksāt kreditoriem šo, un tādā veidā tas aizskārumš tik un tā bankai ir.

Kā jūs uz to skatītos?

M. Vainovskis.

Jā. Protams, ka... redziet, bet nu kreditoriem ir tiesības pieprasīt, lai administrators godīgi un pilnīgi atbilstoši procedūrai sadala to, kas nu ir pieejams. Ja bankā ir bijis ļoti liels noziedzīgi iegūtas mantas īpatsvars, tad nu ir pavisam skumja šī te situācija, ja ļoti daudzi finanšu līdzekļi par tādiem tiek atzīti un ja kritiski nepietiek mantas, tas kopumā ir ļoti skumjš pasākums. Tātad, banka ir strādājusi un... un līdz ar to tā nu tas ir. Tad daudzi no kreditoriem var palikt bez būtiska apmierinājuma savām prasībām. Nu bet tas ir tas biznesa risks, vai ne.

A. Kučs.

Es pēc jūsu atbildes saprotu, ka jūs vairāk saredzat kreditoru tiesību aizskārumu nekā bankas tiesību aizskārumu.

M. Vainovskis.

Nu, principā, ne vienam, ne otram tas tiesību apjoms nemainās. Jo, ja noziedzīgi iegūtā manta ir izslēgta no tās civilās apgrozības, līdz ar to viņiem nav īsti ne labāk, ne sliktāk arī, ja tas noziedzīgi iegūtās mantas konstatēšana notiktu līdz bankas licences zaudēšanai vai arī tajā brīdī tie līdzekļi jau būtu, tā teikt, izgājuši ār. Tas, ka tas tika konstatēts pēc tam... nu, kad ir paaugstināta uzraudzība, varbūt arī kvalitatīva

administratora darba rezultātā, viņš ir pārvērtējis tātad šo te savu... viņam ir pienākums šos te depozītus principā tiešām pārbaudīt un atbilstoši izvērtēt un rīkoties un ziņot attiecīgajam gan finanšu izlūkošanas dienestam, gan arī policijai un ja pēc tam... tātad administratoram pašam par sevi nav tiesības atzīt mantu par noziedzīgi iegūtu. Tātad šeit noteikti ir tiesas kontrole, bet tiesa jau arī pati no sava prieka pēc tādas lietas nesāk skatīt. Tur vienmēr ir tiesību aizsardzības iestādes pieprasījums, tiek virzīts lūgums... tātad, tas arī tomēr ir zināms process. Tā nav tāda bankas vai administratora diskrecija.

Atbildot uz jūsu jautājumu, tas viss notiek, tā teikt, pats par sevi. Kāda nu tā situācija ir, tāda viņa ir un nu tas aizskārums... jā... tātad nu viņiem sanāk mazāk saņemt naudu, bet vai tas ir pamattiesību aizskārums? Nu, diez vai, jo viņiem jau nav tiesības uz šīs te noziedzīgi iegūtās mantas daļu. Nu, jebkurā gadījumā.

Nu, tā es saprotu šī te regulējuma būtību. Es zinu, ka var būt ļoti dažādi viedokļi un pilnīgi polāri. Visi var izklausīties tehniski pareizi, bet te varbūt vairāk ir to principu svēršana un vērtēšana — likumība pret citiem varbūt maksātnespējas procesa principiem, kuri visi ir respektējami un godājami.

A. Kučs.

Paldies.

Un precizējot. Jūs teicāt, ka izņemam ārā šos te noziedzīgi iegūtos līdzekļus. Tajā pašā laikā sākumā, ne tikai jūs, bet daudzi mums arī gan šodien, gan pagājušajā sēdē teica, ka banka ir īpašnieks.

M. Vainovskis.

Protams.

A. Kučs.

Un, pieņemsim situāciju, kāda mums vismaz šobrīd ir, ka mums nav pazīmes, ka banka kaut kādā veidā līdzdarbojusies. Likumdevējs ir noteicis, ka attiecībā uz nekustamo īpašumu, ko tiesa ir atzinusi, ka tā ir noziedzīgi iegūta manta, ka tā var tikt atstāta pie labticīgā ieguvēja un nepāriet valstij. Ir šis izņēmums

Kāpēc, jūsuprāt... vai, teiksim, attiecībā uz naudas līdzekļiem... vai to vispār vienkārši var salīdzināt šīs divas lietas? Un kāpēc uz naudas līdzekļiem mums būtu šī cita pieceja? Kā jūs skaidrotu?

M. Vainovskis.

Nu, jā... Sākumā vēlreiz varbūt par tām īpašumtiesībām.

Tas, kad es kaut vai aizeju uz banku... vienkārši es paņemu kredītu vai arī otrajā virzienā... tātad, es paņemu kredītu. Tātad loģiski, ka katra aizdevuma gadījumā, ja tas aizdevums... viņš pāriet tā aizņēmēja īpašumā, lai viņš var tālāk rīkoties ar to, bet viņam vienkārši ir jāatdod līdzīgs skaits šīs te aizņemtās mantas ar procentu pieaugumu

un tā tālāk... Tāpēc viennozīmīgi, ka depozīta līdzekļi ir bankas īpašums, citādāk nemaz nevarētu aizdot tālāk, ieguldīt vērtspapīros un veikt citu bankas darbību, kā maksāt algas un tā tālāk...

Bet atbildot tātad uz otru jautājuma daļu. Nu, mēs, Latvija, esam normatīvā regulējuma telpā. Atbilstoši šiem finanšu līdzekļiem tātad... nu, šī situācija... tātad noziedzīgi iegūtu līdzekļu legalizācijas visas šīs normas, viņas runā par šiem te noziedzīgi iegūtiem finanšu līdzekļiem... nu, un tas ir tas regulējums, ar ko mēs strādājam.

Par nekustamo īpašumu, cienījamā tiesa, es neesmu tāds eksperts... es par to judikatūru es neorientējos tajās detaļās.

A. Kučs.

Labi. Paldies.

A. Laviņš.

Paldies. Vārds jautājumu uzdošanai pieaicinātajai personai... Mārim Vainovska kungam no pieteikuma iesniedzējiem.

M. Šķiņķis.

Paldies. Liels paldies, Vainovska kungs, par jūsu viedokli.

Es piekrītu, ka jāseko būtībai. Es visu šo procesu cenšos vest arī tiesu uz to, ka jāseko būtībai un tāpēc man tie jautājumi būs tādi konkrēti piemēru veidā, lai varētu izsekot jūsu domai.

Tātad, pirmais jautājums. Ir strādājoša banka. Ir viens noguldītājs, kurš ir noguldījis 100 eiro noziedzīgi iegūtus līdzekļus un ir otrs noguldītājs, kurš ir noguldījis godīgi nopelnītus 100 eiro. Banka strādā neveiksmīgi, iestājas maksātnespēja, bankā ir palikuši 50 eiro. 50 eiro, kas ir palikuši bankā, ir noziedznieka noguldītie noziedzīgie līdzekļi vai tā godīgā noguldītāja 100 eiro?

M. Vainovskis.

Redziet, viņus nevar tā izdalīt. Tie vienkārši ir 50 eiro. Un viss. Tur visa nauda.... Nu, viņai jau neiet līdzī tāda birka vai kas šiem te finanšu līdzekļiem. Tie vienkārši ir 50 eiro. Ne vienam, ne otram, bet varbūt trešā noguldītāja 50 eiro. Nu, tai naudai nemaz nevar tā izsekot. Ir kaut kādi apjomi, kopumi, ja mēs tā runājam. Ja no tiem 200 eiro 100 ir noziedzīgi iegūti, manā ieskatā... nu tad tie 100 aiziet noziedzīgi iegūtas naudas ceļu un otrs simts tad ir dalāms starp visiem tiem godīgajiem.

M. Šķiņķis.

Tāpēc jau es arī taisīju ļoti vienkāršu piemēru, lai mums nav vēl daudz... Mums ir divi noguldītāji. Katrs ieliek 100 eiro, viens ir negodīgs un otrs godīgs. Palikuši 50

eiro. Kā jārikojas? Kā jūs uzskatiet? Ka tā nauda, kas paliks, ir noziedzīgi ieguldītā nauda un tā visa ir jākonfiscē tāpēc, ka tā ir tā nauda, ko ieguldīja tas noziedznieks?

M. Vainovskis.

Redziet... ja tā tad bankā ir palikuši tikai 50 eiro un 100 tie atzīti par noziedzīgi iegūtiem, tad ir visi tie 50, jo nu nepietiek līdz simtam... iziet ārpus bankrota masas, bet tā tad jau ir viena ļoti skumja banka, ja viņai principā ir vairāk noziedzīgi iegūtu līdzekļu kā vispār savas mantas aktīvu kopums, tad tā ir ļoti skumja situācija. Nu, tā teikt, no bankas viedokļa. Tad visi 50 aiziet ārpus... Un godīgais ieguldītājs tur būtu pilnībā... un tur būtu arī nopietna saruna ar regulatoru, kas vispār te ir noticis.

M. Šķiņķis.

Tad man ir nākamais jautājums.

Ka banka strādā ar šiem 200 eiro: 100 ir noziedznieku ielikts un 100 godīgo noguldītāju. Banka tērē tikai noziedznieka vai tikai godīgā noguldītāja 100 eiro, vai visu naudu, visus šos 200 eiro?

M. Vainovskis.

Tātad, banka tērē to, ko viņa drīkst tērēt un ko var iztērēt. Ja viss ir aizgājis valstij, tad laikam ir jāvēršas pēc palīdzības... nu, es nezinu, pie maksātnespējas administrācijas vai kur, lai varētu segt bankas maksātnespējas procesa izdevumus. Ja pilnīgi visa nauda ir aizgājusi kā noziedzīgi iegūta... Es varbūt nesapratu to jautājumu līdz galam, bet banka var tērēt, kolēģi, to, ko viņa drīkst tērēt. Kamēr... viņai ir jāizpilda tas tiesas nolēmums, cik vien viņa spēj to izpildīt.

M. Šķiņķis.

Varbūt pārpratāt jautājumu, bet mēs tad virzāties uz nākamo.

Tātad, pēc jūsu loģikas... vai es pareizi saprotu, ka brīdī, kad tiesa konfiscē vai atzīst pa noziedzīgiem līdzekļiem kādu naudas summu, kas atrodas kredītiestādē, ir jākonfiscē vērtība tai naudas summai, kāda tā bija brīdī, kad tā tika noguldīta kredītiestādē?

M. Vainovskis.

Nu, jā. Atbilstoši tiesas nolēmumam. Nu, kas nu tur tiek atzīta par to... tā vērtība... Vai jūs varbūt domājat par dažādām valūtām vai kam ir valūtas risks? Kāds bija jautājums?

M. Šķiņķis.

Jautājums ir tāds, ka ir skaidrs, ka brīdī, kad ir iestājusies maksātnespēja, tas miljons vai tas prasījums uz šo miljonu nav miliona vērts. Iespējams, vērtība ir nulle. Tāpēc, sekojot jūsu loģikai es saprotu, ka jūs mēģināt teikt, ka valstij ir jārikojas tā, ka

ir jākonfiscē maksātspējīgā bankā esošā nauda atbilstoši vērtībai, kāda tā bija noguldījuma brīdī?

M. Vainovskis.

Nu, redziet... Ja tas noguldījums noguldījuma brīdī bija noziedzīgi iegūta manta, tad viņa nemaz nevarēja būt... nu, ja mēs tā retrospektīvi skatāmies... Tā bankas manta jau arī tajā laikā... Nu, principā tā mana atbilde ir tāda, ka šajā gadījumā ir tāda situācija, ka tā manta jau tad noguldījuma brīdī bija noziedzīgi iegūta, tas ir konstatēts varbūt retrospektīvi, bet jau tajā laikā, ja kāds būtu to agrāk pamanījis, tad nu tā noziedzīgi iegūtā manta no viņas aktīvu kopuma, no viņas kapitāla... Ja no kapitāla, tad FKTK būtu nekavējoties pieprasījusi viņai uzlabot kapitālu, ja nē, tad būtu licence atsaukta.

Tāpatās es vairāk domāju par to, ka bankai īsti... līdz konstatēšanas brīdim viņa ir strādājusi ar to naudu, bet nu bankai jau principā pašai, atbilstoši esošajiem normatīviem ir ļoti detalizēti... tur ir veseli trīs aizsardzības līmeņi. Pirmais aizsardzības līmenis, ka klients tiek ombordēts, ka viņa strādā, otrs aizsardzības līmenis, kas to visu pārbauda, vēl iekšējais audits... Ja visi trīs aizsardzības līmeņi nav tikuši galā ar šīs noziedzīgi iegūtās mantas nu jau tādu identificēšanu un ko, tad pati banka ir strādājusi diezgan slikti un tad nu viņai ir šis te biznesa risks jānes un tad tā maksātspēja ir diezgan likumsakarīga. Ja mēs runājam par tādu banku, kur noziedzīgi iegūtā manta ir vairāk kā normālā manta.

A. Laviņš.

Labi. Paldies. Man šķiet, ka ļoti precīzi tika sniegta atbilde.

Turpinām ar jautājumiem.

M. Šķiņķis.

Vēl divi jautājumi ir palikuši.

Viens jautājums. Tātad ar tiesas lēmumu ir atzīta par noziedzīgi iegūtu līdzekļu manta, atrodas bankā. Kamēr šis lēmums pa pastu nāk līdz bankai, šis noguldītājs, kurš ir noziedznieks, šo naudu izskaita ārā. Bankai ir no savas naudas jāizpilda šis tiesas spriedums un piemēram, 100 tūkstoši ir jāieskaita valsts budžetā.

M. Vainovskis.

Jā. Jo redziet... nu banka jau tajā brīdī viņa nezināja... nu šajā gadījumā, es domāju, ka bankai ir nekavējoties, pirmkārt, jāveic darbības, lai... mūsdienās to naudu jau var ātri... Viņai ir jāvēršas tiesībsargājošās iestādēs, jāziņo, jācenšas arestēt to... nu, mūsdienās jau pasaulē ļoti ātri var nostrādāt... Nu, principā ir jānoķer tā nauda... nu... viņa ir aizgājusi un tad attiecīgi ir jāveic... Bet, ja viņš ir aizgājis... nu, principā pat varētu, atklāti sakot, tā būt, ka... tas atkal ir tāds biznesa risks. Principā diemžēl šis

biznesa risks, kamēr tā vēstule nāk, ir uz banku, manuprāt, šajā gadījumā... nu, tā tas ir. Manā ieskatā ir augsta riska business finanšu sektors un tur ir... vai vidēji vai kā... kā nu kurš to biznesu vada... Ja bankā ir tādi klienti, kuriem ir milzīgi miljoni apšaubāmu summu un tad banka diezgan daudz riskē, atklāti sakot. Bet, nu... tie tādi vairāk teorētiski un tehniski jautājumi...

M. Šķiņķis.

Un tad man vēl pēdējais jautājums, lai saprastu jūsu pozīciju.
Nedaudz būs garāks, bet ļoti svarīgs šajā lietā.

M. Vainovskis.

Labi, labi...

M. Šķiņķis.

Tātad, jūs teicāt, ka subordinētais noguldītājs, kurš ir maksātnespējas gadījumā kreditoru kārtās pašās beigās. Viņš, visdrīzāk, nedabūs ne centa no šīs bankas. Tagad iedomāsimies, ka tas ir tas noziedznieks, kurš ir noguldījis šo naudu, kas ir atzīta par noziedzīgi iegūtu. Viņš tāpat nebūtu dabūjis ne centa ārā no šīs bankas. Un jūs sakāt, ka bankai ir jāatdod valstij nauda, vienlaikus viņš zaudē prasījuma tiesības.

Vai jums nešķiet, ka šis noziedznieks ir ļoti veiksmīgi ticis cauri no savas situācijas, jo viņam ir konfiscēts nevērtīgs prasījums, kuru viņš tāpat nebūtu pārvērtis naudā, vienlaikus viņam nav jāatdod valstij noziedzīgi iegūti līdzekļi, jo šo naudu ir sametuši visi godīgie bankas kreditori.

M. Vainovskis.

Jā, kolēģi... bet tur jau, redziet, ir arī... Ja noziedznieks... tur jau arī par to avotu ir ļoti interesanti... Te, teiksim, tā... vai tas ir predikatīvs noziegums, vai tā ir izkrāpta nauda, vai tā ir nauda, ko viņš ieguvis izvairoties no nodokļu nomaksas, teiksim, kur kreditors ir valsts... Savukārt, ja viņš ir izkrāpis no kāda cilvēka, tad tā nauda neaiziet valstij, bet, atbilstoši tiesas nolējumam, aiziet tam cilvēkam. Drīzāk, nevis viņš ir ticis sveikā cauri, bet paveicies ir tam cietējam, vai paveicies ir valstij, ka viņa tomēr ir atguvusi to... nu, šai personai jebkurā gadījumā nav paveicies, jo viņai tāpat nav cerības atgūt ne kā subordinētajam, ne kā noziedzīgi iegūtas mantas tam īpašniekam un tā tālāk.

Tā kā principā... nu.. es nezinu... viņam nav paveicies.

A. Laviņš.

Jā. Paldies.

M. Šķiņķis.

Paldies. Man vairs nav jautājumu.

A. Laviņš.

Jā. Turpinām ar jautājumiem.

Vai Saeimas pārstāvjiem būs jautājumi Vainovska kungam?

J. Priekulis.

Vainovska kungs, labdien un paldies par jūsu augstvērtīgo viedokli.

No abu pārstāvju puses... mums jautājumu nebūs.

A. Laviņš.

Paldies.

Arī tiesas vārdā varu pateikt paldies jums par dalību tiesas sēdē. Par jūsu ekspertīzi, kas arī sekmēs šīs lietas vispusīgu izskatīšanu. Paldies, Vainovska kungs. Lai jauka pēcpusdiena!

M. Vainovskis.

Paldies, godātā tiesa, paldies.

A. Laviņš.

Jā... un ja jūs vēlaties uzturēties tiesas sēžu zālē un klausīties notiekošo, jūs to varat darīt. Ja jums ir citi plāni šodienai, varat arī doties prom no zāles.

Turpinām ar pieaicināto personu uzklausīšanu.

Kā nākamās personas ir tād tiesību doktors Jānis Kārkliņš, kā arī tiesību maģistrs Pauls Zeņķa kungs.

Un šoreiz mēs abas šīs personas vienlaikus uzklausīsim. Tikai jūs norādāt, kurš sāks sava viedokļa sniegšanu un kā jūs šo laiku sadalīsiet...

Lūdzu, vārds jums!

J. Kārkliņš.

Labdien, godātā tiesa! Pamatā es runāšu un Pauls Zeņķis, ja papildus gribēs kaut ko piebilst, tad viņš izmantos šo iespēju, bet principā tā pozīcija, kas mums ir, to es arī izklāstīšu tiesai.

A. Laviņš.

Paldies.

Un es, pirms dodu vārdu, tād personu apliecinoši dokumenti Jānim Kārkliņam un Paulam Zeņķim ir iesniegti un atbilstoši tiem mēs varam pārliicināties par jūsu personas identitāti

Vai Zeņķa kungs ir pieslēdzies sēdei?

P. Zeņķis.

Jā, labdien, godātā tiesa!

A. Laviņš.

Paldies.

Tad, lūdzu, Kārkliņa kungs, jums vārds viedokļa sniegšanai un arī jūs es aicinu pievērsieties vispirms tiem jautājumiem, ko tiesa jau vairākkārt ir aicinājusi kā aspektus vai jautājumus primāri ir noskaidrojams. Lūdzu!

J. Kārkliņš.

Jā. Es sākšu ar tādu atkāpi nelielu.

Vainovska kungu es labi apzīstu, mums ir labs attiecības, bet tiesu sistēmas intereses vārdā un Latvijas tiesību sistēmas interešu tādā nākotnes vārdā man būs jākritizē Vainovska kunga izpratne. Un es pateikšu, kāpēc.

Daudziem Latvijā, tajā skaitā profesionāliem juristiem, ir nepareizs priekšstats par noguldījumiem. Tātad pamatjautājums, kas ir jāatbild, lai atrisinātu šo tā saucamo kāzusu, ir tas, ka ir manta, kas ir konfiscēta. Respektīvi, uz ko attiecas lēmums par mantas konfiscēšanu. Un tas, kas rada mulsumu daudziem un īstenībā kļūdainu secinājumu, ka tiek jēdziens “bezskaidra nauda” un “finanšu līdzekļi” identificēti ar naudu. Tādu naudu, kā mēs to saprotam makā. Un es paskaidrošu, kāpēc tas notiek tā.

Tātad, ja mēs... tātad nav šaubu par to... un to arī Vainovska kungs atzina, ka noguldījums nav nekas cits kā prasījums pret banku. Ja es noguldu bankā naudu, tad man ir prasījuma tiesības pret banku. Faktiski ir kreditoru - debitoru attiecības jeb, citiem vārdiem sakot, aizdevuma attiecības. Tu esi aizdevis bankai un bankai ir pienākums atdot šo naudu pēc mana pieprasījuma.

Ja mēs šo pašu situāciju attiecinām uz vienkāršu aizdevuma līgumu starp fiziskām personām... es, piemēram, aizdoju savam draugam naudu, mēs tātad parakstām parādzīmi, kur ir norādīta naudas summa, ko viņš man ir parādā. Un tur, piemēram, norādīti 100 eiro. Tad šie 100 eiro būtībā raksturo mana prasījuma vērtību pret draugu. Viņš pēc laika atdod man 5 eiro. Man parādzīmē ir jāieraksta piezīme un jāparakstās vai citādi ar kvīti jānoformulē, ka mans prasījums ir samazinājies par 5 eiro un tas ir 95 eiro. Un ja atdod viņš 7 eiro, tad man tas ir jāsamazina līdz 88 eiro. Ņemot vērā, ka bankas un klienta attiecībās tātad klients ir noguldītājs un tieši tādā pašā veidā pa bišķiņam var ņemt ārā naudu no bankas, faktiski izveidojas situācija, ka, ņemot ārā naudu no bankas konta, samazinās prasījuma tiesību apjoms pret banku, taču mēs ikdienā ar banku neparakstām katru dienu kvītis, cik man ir atlikušās prasījuma tiesības. Tas notiek automātiski kontā. Un tāpēc bankas konts nav nekas cits, kā prasījuma tiesību vērtību atspoguļojošs rādītājs... un pats vārds “konts” jeb angļiski, kā zināms vārds “*account*”, ir cēlies no latīņu vārda “*akompto*”, kas nozīmē “uzskaitīt”. Tātad bankas konts ir uztaisīts... tā ir sistēma, kas automātiski uzskaita prasījuma tiesību izmaiņas iepretim bankai jeb debitoram un kreditoram.

Tātad, mums nav mehāniskais, kā es minēju piemērā ar aizdomu līgumu, ar roku jāmaina parādzīmē cipari, bet to dara sistēma. Tāpēc, ja mēs atveram internetbankas kontu un paskatāmies, cik mums tur ir it kā nauda, patiesībā mēs paskatāmies, cik lielas prasījuma tiesības mums ir pret banku.

Tagad nākamais jautājums. Kāpēc notiek šī te nepareizā izpratne, kas ir noguldījums? Jo, atkal. Paņemsim vienkāršo piemēru ar parastu aizdevuma līgumu, jo tie no materiāltiesību viedokļa ir identiskas situācijas, vai es aizdodu naudu draugam vai bankai. Tieši saistību tiesisko attiecību izpratnē. Tātad, ja es aizdodu naudu draugam, tad cik ir lielas iespējas, ka es šo parādu atgūšu momentā, līdz ko es pieprasīšu viņu atdot. Nav diez ko lielas iespējas. Nu, tā mēs nevaram pateikt, ka, kā es aiziešu pie sava parādnieka, tā es uzreiz momentā dabūšu naudu. Līdz ar to klasiskos aizdevuma līgumus mēs uztveram, ka tās ir prasījuma tiesības, jo mēs nezinām, vai mēs varēsim viņas uzreiz realizēt. Mēs neidentificējam, ka pie drauga ir mana nauda, ko es varu saņemt uzreiz.

Bankas gadījumā, ņemot vērā banku regulāciju, kurām ir nepieciešama kapitāla pietiekamība, mēs jebkurā brīdī varam aiziet pie bankas kā aizņēmēja, nu, pēc būtības, kā aizņēmējs un šo parādu atgūt atpakaļ. Ņemot vērā, ka šo parādu no bankas var jebkurā brīdī, jebkurā diennakts laikā, kad vien tas ir iespējams piekļūt kontam, dabūt no bankas, cilvēki identificē prasījumu pret banku ar naudu. Kāpēc? Tāpēc, ka šīs prasījuma tiesības pret banku ir momentā realizējamas, tās ir absolūti likvīdas prasījuma tiesības, līdz ar to īstenībā, kad mēs skatāmies internetbankā uz šiem cipariņiem, mēs psiholoģiski to uzskatām, ka tā ir mūsu nauda, jo mēs psiholoģiski to uztveram, ka mēs jebkurā brīdī varam šo naudu jebkurā sekundē dabūt, tāpēc ka tā ir mana nauda. Bet pēc būtības tās ir prasījuma tiesības, kuras var arī nedabūt, ja ir bankas maksātnespējas gadījums un tā tālāk.

Un tā rezultātā šis jēdziens “bezskaidra nauda” vai “finanšu līdzekļi” tiek attiecināti īstenībā uz šo prasījuma tiesību, ko ātri var realizēt un tāpēc to apzīmē par finanšu līdzekļiem vai bezskaidru naudu. Tikai tā iemesla dēļ, ka tas ir ātri apmaināms. Prasījuma tiesības... faktiski mēs varam teikt, ka nauda kontā, bankā ir bezskaidra nauda jeb nauda, jo mēs viņu varam jebkurā brīdī šo prasījumu pārvērst par naudu. Un tāpēc psiholoģiski cilvēki vienādo šo jēdzienu “bezskaidra nauda” ar naudu kā... jeb bezskaidru naudu kā prasījumu jeb ar naudu kā fizisku naudu.

Un īstenībā tā problēma ir tajā, ka likumdevējs šīs prasījuma tiesības pret banku, kas ir noguldītāja prasījuma tiesības, ir apzīmējis ar jēdzienu “bezskaidra nauda”, tādējādi leģitimizējot šo te prasījuma tiesību kā prasījumu ar augstu likviditāti un likumdevējs ir pateicis, ka tāpēc mēs pēc būtības varam pateikt, ka tā ir nauda.

Īstenībā, ja tā godīgi... tieši šis jēdziens, ka mēs prasījumu pret banku apzīmējam ar jēdzienu “finanšu līdzekļi” vai “nauda”, rada maldīgu iespaidu, ka tā ir nauda, kas ir bankā. Un ja likumdevējs nelietotu nekur likumā apzīmējumu “finanšu

līdzekļi” un “bezskaidra nauda”, bet vienkārši “noguldījums” vai “prasījums”, tad daudziem nerastos šī te absurda izpratne, ka bankā noguldītie finanšu līdzekļi patiesībā ir jūsu nauda. Un tieši šī iemesla dēļ arī, lūk, notiek šī te jaukšana. Kā es dzirdēju uzstājoties, ka galds, kas ir bankā, tiek vienādots ar bezskaidru naudu.

Līdz ar to viennozīmīgi, ka noguldījums ir prasījuma tiesības, kas ir noguldītājam pret banku. Ja šīs prasījuma tiesības kāda persona ir ieguvusi noziedzīgā ceļā, tad valsts, atņemot bezskaidru naudu, tātad lēmumu, patiesībā šis lēmums ir vērsts uz šo prasījuma tiesību atņemšanu. Valsts iegūst šo te prasījumu, un, tā kā lielākoties no gadījumiem valsts šos prasījumus, ko iegūst ar lēmumu, un kur ir tiesības ieskaitīt valsts budžetā, tieši tikpat ātri izpilda, kā es minēju piemērā ar noguldītāju... aizsūta lēmumu un dabū naudu, valsts arī pati uzskata, ka ar šiem lēmumiem viņa atzīst par noziedzīgu mantu naudas līdzekļus, kas atrodas bankā. Bet patiesībā lēmums par mantas atzīšanu par noziedzīgi iegūtu neattiecas uz banku, bet attiecas uz prasījuma tiesībām. Un tajā brīdī, kad valsts atzīst prasījuma tiesības, ka tās pienākas valstij sakarā ar noziedzīgu nodarījumu un tā tālāk... tajā brīdī valsts saka, ka turpmāk es esmu šo prasījuma tiesību turētājs un ar to brīdi process beidzas.

Un tālāk iestājas process, kā tu vari šīs prasījuma tiesības īstenot. Strādājošas bankas gadījumā tu vienkārši ieskaiti man, tātad valsts saka: man ir prasījuma tiesības uz tiesas sprieduma pamata radušās, lūdzu, izpildi manas prasījuma tiesības uz ieskaiti budžetā! 99 procentu gadījumā bankas momentā to arī izdara un līdz ar to arī valstij rodas iespaids, ka patiesībā lēmums ir vērsts uz naudu. Jo viņa vienmēr redz — lēmums – nauda... tātad, uz naudu. Bet tajā gadījumā, kad mēs runājam par maksātnespējīgām bankām, tajā brīdī valsts ir ieguvusi prasījuma tiesības, iestājusies “noziedznieka kurpēs”, kā saka attiecībās ar banku. Un tad, lai šo prasījumu valsts īstenotu, viņa nostājas tādā situācijā, kādā pārējie kreditori, proti, uz viņu sāk attiekties tāpat, kā uz citiem kreditoriem... Maksātnespējas likuma prasības un citas prasības.

Un nav neviena tiesību norma Latvijā, kas pamatotu šodien sēdē dzirdēto, ka valsts aizskrien priekšā citiem kreditoriem, ka prasījuma tiesības viņai ir primāras. Tas notiktu, pirmkārt, jau uz citu noguldītāju rēķina. Un kādā sakarā valsts ir prioritizēta? Un tas arguments, ka manta, kas iegūta noziedzīgā ceļā vai prettiesiski, tā nekādā gadījumā nevar palikt un atrasties bankā kā naudas līdzekļi vai kā... ka šāda manta obligāti vienkārši ir jāatņem un viņa ir jāizņem no civiltiesiskās apgrozības, viņa ne vienmēr ir patiesa. Mēs zinām, ka civiltiesībās arī darbojas labticīgas personas aizsardzības princips, ka noteiktos gadījumos persona bez tiesiska pamata atsavina citai personai piederošu mantu, taču labticīgā persona to patur. Tā kā tāda absolūta nostāšanās atpakaļ uz tādas takas, ka mēs vienmēr visiem atdodam visas īpašumtiesības, neskatoties ne uz citu personu interesēm, tāda nepastāv. Un līdz ar to man it kā liekas vienkāršs šis jautājums, par ko te runā.

Es pilnīgi arī saprotu, kāpēc ir šī te neizpratne. Un tas ir iemesls, ka neveiksmīgi vai veiksmīgi... nu, nav svarīgi... bet tas rada maldīgu iespaidu, ka šis prasījums pret banku tiek apzīmēts ar bezskaidras naudas vai finanšu līdzekļu jēdzienu. Tas ir vienkārši apzīmējums un nekas cits. Finanšu līdzekļi ir apzīmējums... kā prasījums pret banku nevis nauda.

Un faktiski, ja mēs iedomājamies situāciju ar vērtspapīriem. Bankas, piemēram, izlaiž obligācijas. Obligācija, tas ir arī... tas, kurš iegādājas bankas obligāciju, viņam rodas prasījuma tiesība pret banku. Tikai starpība starp noguldījumu un obligāciju ir tāda, ka obligācija ir vērtspapirizēts prasījums. Citiem vārdiem sakot, kam pieder papīrs, tam pieder prasījums pret banku.

Tad, kad šo vērtspapīru atzīst par noziedzīgā ceļā iegūtu, tad valsts šo vērtspapīru paņem nevis naudu. Jo valsts saprot... ā, nu šis ir prasījums. Bet viņa to saprot tikai tāpēc, ka viņš ir vērtspapirizēts, viņš ir vērtspapīru kontā iegrāmatots, un tamlīdzīgi. Bet valsts nesaka, ka tagad man pienākas nauda, viņa saka: man ir vērtspapīrs, es stāvu rindā, lai tos vērtspapīrus izpildītu.

Un kur ir starpība no juridiskā viedokļa, vai prasījums ir vērtspapirizēts kā obligācijas gadījumā, vai tas ir noguldījums, kurš nav vērtspapirizēts. Bet saturiski tie ir identiski. No saistību tiesību viedokļa tie ir divi prasījumi — pieprasīt noteiktā brīdī naudas summas izmaksu.

Un līdz ar to, lai mēs varētu varbūt vienkāršāk saprast... mēs varam nonākt līdz teātra biļetei — kam ir teātra biļete, tam ir prasījums. Un iedomāsimies, ka man rokās ir teātra biļete. Man tāpat ir prasījums pret teātri, lai man rāda izrādi. Tad kāds noziedznieks šo biļeti man nozog un šis prasījums ir viņam pret teātri. Un tajā brīdī, kad valsts atgūst šo noziedzīgo mantu ar lēmumu sakot, ka tā teātra biļete ir noziedzīgā ceļā iegūta, mēs taču arī teiktu, ka valsts tagad ieguvusi... nu, ja cietušais tur nebūtu, tad atdotu pa tiešo atpakaļ... viņa iegūst prasījuma tiesības pret teātri. Vairāk neko. Viņa nav ieguvusi tiesības uz kaut kādu teātra mantu, kas tur atrodas un tamlīdzīgi. Tas ir triviāls paņēmieni, bet bieži vien sarežģītas lietas ir jāizskaidro ar vienkāršām lietām, jo sarežģītas lietas ir vienkāršāk... Cilvēces attīstības laikā ir izkristalizējušās sarežģītas tiesiskās attiecības, bet viņas jau nāk no elementāriem pamatiem. Un tie pat jau arī ir Civillikumā aprakstīti... šie tā saucamie leģitimizācijas papīri, par ko es runāju... par teātra biļetēm vai kaut vai numuriņš garderobē. Kam ir numuriņš rokās, tam ir tiesības uz mēteļa izsniegšanu.

Un tieši tāpat ir īstenībā arī ar naudu — kam ir prasījuma tiesības, tam ir tiesības prasīt naudu. Bet viņš nevar iet tālāk. Tāpat valsts var iet tālāk un faktiski vienādo prasījumu ar mantu, kā atsevišķu objektu, kā lietu. Jo atcerieties, ka nauda nav lieta. Uz to neattiecas lietu tiesības.

Bet tajos gadījumos, kur ir lieta — kā kustama lieta un tamlīdzīgi... jā, mēs sakām, ka paņemam to mantu un atdodam. Bet nauda nav nedz bezskaidra lieta. Uz

naudu attiecina atvietojamai lietai raksturīgo regulējumu. Taču, pieņemsim, atvietojamā lieta, kā graudi, kartupeļi, tie var iet bojā nejaušu notikumu rezultātā, sadegt un tā tālāk. Un tur noteiktos gadījumos ir atbrīvošana no atbildības.

Tad attiecībā uz naudu... tā kā tā nav lieta, tas, ka jūsu nauda sadega, tas neatbrīvo jūs no atbildības. Jums jāmaksā tāpat šis parāds. Nauda nav lieta. Tas ir vienkāršs vērtību noteicošais lielums un pie šī apstākļa līdz ar to skaidrs... man ir pilnīgi skaidrs, ka valsts iegūst prasījuma tiesības un neko vairāk.

Divas piezīmes, ko noklausoties gribēju teikt.

Pirmkārt, nav tā, ka bankas maksātnespējas gadījumā aktīvi un pasīvi atšķiras. Aktīvi un pasīvi nekad nevar atšķirties. Tāda bilance nepastāv.

Nu, te runāja par to līdzsvara pazaudēšanu. Atšķiras aktīvu un saistību apjoms. Proti, kad aktīvi ir mazāk par saistībām, tad ir maksātnespēja. Bet aktīvi un pasīvi nekādi ne var būt atšķirīgi, viņi vienmēr būs vienā bilancē, vienā pusē un otrā. Arī bankā, kurai ir maksātnespēja.

Un otrs, ko tiesnese Rodiņa teica, ka pastāv divas konfiskācijas iespējas. Maksātnespējas bankas gadījumā un strādājošas bankas gadījumā nav nekādu atšķirību, abos divos gadījumos prasījuma tiesības tiek konfiscētas, tikai strādājošas bankas gadījumā acumirkli šīs prasījuma tiesības pārvēršas par naudu, kas rada maldīgu iespaidu, ka tās nav prasījuma tiesības, bet ka tie ir naudas līdzekļi.

Tas arī viss. Paldies.

A. Laviņš.

Paldies par sniegto viedokli.

Iesākšu ar šādu jautājumu.

Un, pirms uzdošu jautājumu, es pateikšu arī paldies, ka precizējāt arī manis teikto, ka maksātnespējas gadījumā pasīvi un aktīvi neatbilst. Piekrītu. Aktīvi un saistības neatbilst. Taisnība.

Bet jautājums ir saistīts ar to, ko mēs nupat dzirdējām. Kolēģis Māris Vainovskis norādīja, atbildot uz jautājumu par to, kā šādi jautājumi tiek izprasti no salīdzinošo tiesību viedokļa, mans kolēģis norādīja, ka Eiropas tiesiskajā telpā pat nerodas jautājumi attiecībā uz to, ka, ja ar tiesas lēmumu noteikti līdzekļi tiek atzīti par noziedzīgi iegūtiem, neatkarīgi no tā, vai ir strādājoša banka vai kredītiestāde ir maksātnespējas procesā, šie līdzekļi tiek izņemti no bankas aktīviem. Maksātnespējas procesa gadījumā... te tika lietots termins “no bankrota masas”. Un atlikušais, kas bankrota masā ir palicis kredītiestādē, tiek sadalīts atbilstoši maksātnespējas regulai, kuram nu kreditoram, kuras kārtas tiesības prasījuma izpildē ir.

Kārkliņa kungs, sakiet, lūdzu, tā jūsu izpratne, ko jūs minējāt... un tā ir kardināli atšķirīga... Jūs sakāt, ka tā tad valsts, pamatojoties uz spēkā stājušos tiesas lēmumu par to, ka noteikti līdzekļi ir atzīti par noziedzīgiem un tie ir konfiscējami, iegūst prasījuma

tiesības, tās prasījuma tiesības, kas tam kreditoram, kurš šos līdzekļus ir ieguvis noziedzīgā ceļā, bija pret banku. Kardināli atšķirīga pozīcija.

Sakiet, vai jūs arī varētu nosaukt kādus piemērus no Eiropas Savienības valstu prakses, kur šāda izpratne, kā jūs minējāt, darbojas?

J. Kārklīšs.

Gatavojot šo te pieteikumu, nepētīju specifiski speciālās tiesību normas. Zinu, ka ir šāda pieeja. No Vainovska kunga es arī nedzirdēju konkrētu valsti, tas būtu tad jāpārbauda. Te ir būtiski, ka nav jau Latvijā norma, kas nosaka savādāk to, ko es teicu. Jo redziet, tajā brīdī, kāda ir rīcība administratoram. Viņš saņem lēmumu par to, ka naudas līdzekļi ir atzīti par noziedzīgā ceļā iegūtiem. Viņš pēc būtības... viņam kā juristam galvā ir jāsaprot, ka turpmāk prasījuma tiesības pret banku nav vis personai X, tāpat noziedzniekam, kas tur bija, bet valstij. Ko viņš dara? Viņš kreditoru reģistrā ieregistrē izmaiņas — turpmāk prasījuma tiesīgais ir valsts. Un tajā brīdī viņš ir izpildījis spriedumu.

Un tālāk viņš savukārt skatās, kā viņš visus kreditorus, atbilstoši Maksātnespējas likumam, apmierinās. Bet tur jau likumā mums nav pateikts, ka valsts... ka, ja tā ir valsts, tad viņai ir kādu nultā kārtā.

Tāpēc īstenībā kaut ko skatīties citās valstīs ir bezjēdzīgi, jo, lai ko mēs tur atrastu, mums jāskatās mūsu normatīvie akti. Varbūt, ka valsts ir... kā saka... nogulējusi un nav šādu regulējumu ietvērusi, domājot, ka viņai ir kaut kādas mistiskās nultās kārtas tiesības, kuras izriet nezina no kurienes.

Es esmu skarbs diezgan šādos... bet, kad es dzirdu daudz aplamības, es tāds kļūstu.

Un tāpēc... ja valsts nav šādu regulējumu ietvērusi, ka viņai ir pirmtiesības, iepretim citiem kreditoriem attiecībā uz prasījuma tiesību realizēšanu, tad nav nekādas tiesības valstij šādas tiesības realizēt. Ja viņa turklāt to dara un turklāt to dara, un es zinu, Augstākā tiesa akceptē šādu pieeju, līdzīgi kā negatīvās atzīšanas prasībās.... Līdz pat pēdējam brīdim, kamēr Satversmes tiesa nepateica, kā ir pareizi jāsaprot Civilprocesa likums, gan pirmās un otrās instances tiesa, gan Augstākā tiesa visu laiku konsekventi mistiski interpretēja pēc savas normas. Te ir līdzīga situācija. Pilnīgi identiska.

Ir kaut kāda izpratne, kas vēsturiski ir radusies. Un man jau nav svarīgi, vai man piekrīt kāds no citiem ekspertiem vai tiesa man piekrīt, tas ir mans viedoklis.

A. Laviņš.

Tieši tā.

J. Kārklīšs.

Un pie tā es arī tuos.

A. Laviņš.

Tieši tā. Mēs arī jūs aicinājām šajā tiesvedības procesā, lai jūs dalītos ar savu viedokli. Un mums ir iespēja jums vēl uzdot citus jautājumus.

Kārkliņa kungs, sakiet, lūdzu... tāpat, atbilstoši tam, ko jūs nupat minējāt savā viedoklī, valsts, pamatojoties uz šo tiesas nolēmumu par noziedzīgi iegūtu līdzekļu konfiskāciju, iegūst tā kreditora prasījuma tiesības, kurš šos līdzekļus bija ieguvis noziedzīgā ceļā, un iespējams, kreditoru prasījuma kārtā, kas atrodas ceturtajā, piektajā kārtā un ar ļoti lielu varbūtību, ka apmierinot tos kreditorus, kas ir pirmajā, otrajā, trešajā kārtā, nemaz nav naudas līdzekļu, ar kuriem varētu īstenot to lēmumu par noziedzīgi iegūtu līdzekļu mantas konfiskāciju.

Sakiet, lūdzu, vai šādā situācijā tiek sasniegti tā normatīvā akta mērķi, ar kuriem tiek paredzēts, lai šādus noziedzīgus līdzekļus varētu pēc iespējas ātrāk izņemt no civiltiesiskās vai, kā mēs dzirdējām, vispārējās apgrozības?

J. Kārkliņš.

Jā.

A. Laviņš.

Un ja tiek sasniegts, tad varbūt jūs varētu paskaidrot, kā jūs to redzat, kā jūs to izprotat, kas ir tas veids, kā valsts to sasniedz? Paldies.

J. Kārkliņš.

Labs jautājums.

Tiek sasniegts. Tāpēc, ka valsts izņem no apgrozības prasījuma tiesības, kas piederēja noziedzniekam. Un valsts paņem tās sev. Un noziedznieks līdz ar to nevar realizēt prasījuma tiesības saņemt naudu un turpināt kaut kur viņu legalizēt vai tērēt savām vajadzībām. Līdz ar to tajā brīdī tas tiek sasniegts.

Savukārt, tie bankas līdzekļi, ko pārējie noguldītāji, godīgie noguldītāji ir noguldījuši bankā, un viņi... ja tie ir pirms valsts, ja tie ir pirmā, otrā kārtā vai trešā un ceturta... tad viņi jau saņems līdzekļus, kas bija legāli tur noguldīti, tas viņiem bija legāli. Līdz ar to netiek atbrīvoti noziedzīgā ceļā iegūtie līdzekļi caur šādu procesu.

Valsts pie sevis tur šīs prasījuma tiesības... Tas, ka valsts beigās šīs prasījuma tiesības nevarēs realizēt, nu... jā... bet tāpat daudzos noziedzīgos nodarījumos ir tā, ka īstenībā, ja jums ir prasījums pret zagli, kurš jums ir apzadzis māju, kurš ir nozadzis jums kaut ko un tās prasījuma tiesības paliek gaisā karājoties. Nevarat piedzīt.

Tā kā nav tāda vispārēja principa, ka noziedzīga nodarījuma gadījumā visi saņems vienmēr visu nodarīto kaitējumu. Tāpēc šeit ir pilnīgi skaidrs, ka caur šo te ierakstu, administratora ierakstu kreditora reģistrā, kurā prasījuma tiesības ir atņemtas noziedzniekam un piešķirtas valstij, tiek izņemti ārā no civiltiesiskās apgrozības šim te noziedzniekam šī te manta... šīs te prasījuma tiesības, un viņš nevar viņas realizēt.

A. Laviņš.

Paldies. Vārds...

P. Zeņķis.

Es varbūt, ja iespējams, pavisam nedaudz Kārkliņa kunga atbildi papildinot.

Pēc savas būtības, kā jau mēs noskaidrojām, ja savā būtībā par noziedzīgi iegūtām tiek atzītas šīs te prasījuma tiesības. Tātad ar lēmumu par konkrēto prasījumu tiesību atzīšanu par noziedzīgi iegūtu... Lēmuma sekas ir tādas, ka savā būtībā notiek likumiskā cesija. Šis te prasījums tiek pārvests no konkrētā noziedznieka, kurs sākotnēji šos līdzekļus ieguvis noziedzīgā ceļā, valstij. Un te mēs nevaram aizmirst, ka, ja mēs runājam par prasījumu, tad arī Civillikuma 1806. pants noteic, ka cesionārs, proti, valsts šajā gadījumā, ar cesiju neiegūst vairāk tiesības nekā bijušas cedentam, proti, šai te personai, kuras šie te līdzekļi ir atzīti par noziedzīgi iegūtiem. Ja šis te noziedznieks nav varējis jebkurā brīdī aiziet uz banku un izņemt šos te naudas līdzekļus, tas pats attiecas uz šo te valsti, jo prasījums sastāv no vairākām pazīmēm. Tātad, ja viens no noteikumiem ir tas, ka konkrētais prasījums atrodas konkrētajā kārtā, kuru, iespējams... kuras apmierināšanai nemaz līdzekļi nepietiks, tas nemaina to... šādu prasījumu. Tāpatās viņš ietilpst šajā kārtā un valstij nav nekur normatīvajos aktos noteikta prioritāte attiecībā pret citiem kreditoriem. Un valstij ir jāievēro visas tās pašas tiesības, kas ir noteiktas pašā prasījumā, ja prasījums atrodas, teiksim, astotajā kārtā, tad valsts ka cesionārs var īstenot savu prasījumu tad, kad attiecīgi... vai ja vispār tiks sasniegta šī te astotā kārtā.

A. Laviņš.

Paldies.

Stenogrammas precīzas aizpildīšanas nolūkā norādīšu, ka viedokļa papildinājumu nupat ir paudis Pauls Zeņķa kungs.

Turpinām. Vārds jautājumu uzdošanai tiesnesei Anitai Rodiņai. Lūdzu!

A. Rodiņa.

Labdien, dārgie kolēģi!

Es vēlējos turpināt šo pašu tēmu un pēc tam pāriesim pie citiem jautājumiem tiešām par šo noziedzīgi iegūtas mantas konfiskācijas prioritāti.

Es vēlējos precizēt. Kā jums šķiet, vai nu... pat neraugoties, vai kas precīzi nav ierakstīts kādā likumā, kādā tiesību normā tas precīzi nav paredzēts, vai šī konfiskācija, tās prioritāte neizriet no konfiskācijas jēgas un būtības? Vai arī varbūt mēs varētu sistēmiski skatīties uz visām tiesību normām? Un vēl būtiskākais — vai šī konfiskācijas prioritāte neizriet no Latvijas saistošām starptautisko tiesību normām? Paldies.

J. Kārklīņš.

Tātad, atkal jau jautājumā ir tā izpratne, ka konfiscē naudu. Konfiscē prasījuma tiesības, momentā, prioritāri, nekas netiek kaut kur aizturēts... mēs jau kā viedokļa paudēji nepaužam to, ka valstij, pieņemot lēmumu par noguldījumu konfiscēšanu, tagad ir kaut kāds termiņš, kurā viņai jāgaida, kamēr viņai atzīs šo prasījumu pret banku un tā tālāk. Līdz ar to, ja saprot, ka manta ir prasījums, tad nerodas jautājums par prioritāti. Momentā tiek konfiscēts šis prasījums.

Tālāk jūs runājat par izpildes prioritāti. Konfiskācijas prioritāte šeit nav aizskarta. Izpildes prioritāte — tas nu ir pilnīgi civiltiesisks jautājums. Vai tu no sava parādnieka iegūsi vai neiegūsi izpildījumu. Un nav svarīgi, uz kāda pamata tu šo prasījumu iegūvi — uz likumīgās cesijas pamata kā valsts gadījumā, uz cesijas pamata, kas ir uz tiesību darījumu noslēgta, mantošanas rezultātā... vienalga. Tāpēc ir jānodala šīs te divas lietas, ko es minēju. Tas ir, konfiskācija, kas ir primārā, un izpildījums...

Kāpēc valsts iet vēl tālāk? Tā kā viņiem ir tiesības konfiscēt mantu uzreiz, viņiem ir tiesības uzreiz panākt arī šo izpildījumu, no kuras normas tas izriet. Tā kā tā izpildījuma prioritāte var izrietēt tikai no speciālajām tiesību normām tāpēc, ka Civillikumā tādu nav un nekur ne no kādiem vispārējo tiesību principiem neizriet, ka kādam prioritāram kreditoram būtu priekšrocības, ja vien likums to nepasaka. Tā kā likums to nepasaka, tad valstij tajā brīdī ir jānostājas vienā līnijā ar visiem pilsoņiem, kas ir noguldītāji un bez jebkādas priekšrocības.

A. Rodiņa.

Jā, paldies.

Un tad vēl viens jautājums.

Sakiet, lūdzu... tātad, ja pareizi būtu, ka jākonfiscē ir prasījuma tiesības. Kas notiek ar šiem reālajiem finanšu līdzekļiem, kas ir tātad bankas rīcībā? Vai tad mēs šos finanšu līdzekļus... tajā skaitā šajā maksātnespējas procesā, varam, teiksim, izmantot, lai segtu citu kreditoru prasījumus? Un, ja mēs šādi rīkojamies, vai tas atbilst jums jau arī labi zināmajam principam, kas tika šodien pieminēts, ka šie noziedzīgi iegūtie līdzekļi pēc iespējas ātrāk ir jāizņem no vispārējās apgrozības, kā mums tika teikts.

Vai jūs varētu pakomentēt šo aspektu, lūdzu, vēl? Paldies.

J. Kārklīņš.

Jā, varu.

Tātad tajā brīdī... ir pilnīgi visiem skaidrs, un par to nav, es domāju, strīds, ka tajā brīdī, kad valstij rodas tiesības uz noziedzīgā ceļā iegūtu mantu, tad šī manta ir tīra. Proti, valsts to var... tālāk ar šo mantu var rīkoties, kā ar nenoziedzīgā ceļā iegūtu... pārdot, izmantot savam vajadzībām... jo valsts ir tas instruments, kas šo mantu izņem

ārā un padara viņu tīru... Ne jau valsts iet un iznīcina šo mantu. Ja iet runa par automašīnu, tad viņa var tālāk pārdot.

Un tajā brīdī, kad valsts konstatē prasījuma tiesības, tajā brīdī šīs prasījuma tiesības ir tīras. Tās ir izņemtas ārā no civiltiesiskās apgrozības noziedznieka rokām, tālāk tās kontrolē valsts un tāpēc nav pamata uzskatīt, ka tajā brīdī, kad administratora kreditora reģistrā ir iereģistrēta valsts kā prasījuma tiesību turētāja, ka vēl ir runa par to, ka bankā atrodas noziedzīgā ceļā iegūta nauda.

A. Rodiņa.

Jā, paldies.

Un man ir vēl viens tāds precizējošs viedoklis. To neteicu es... tas tika pausts tiesas sēdē, es centos pierakstīt, kādā no tiesas sēdēm... Pareizi būtu darīt tā: tātad izšķirt šīs te divas situācijas... Jūs arī teicāt, ka tas ir nepareizs viedoklis, bet tika uzsvērts, ka ir jāizšķir... tātad, ja kredītiestāde ir normālā situācijā, tad konfiscē finanšu līdzekļus, ja ir maksātnespējas procesā esoša kredītiestāde — tad tikai prasījuma tiesības.

Tikai precizējot tātad... vai jebkurā gadījumā pareizi būtu no civiltiesiskā viedokļa konfiscēt prasījuma tiesības. Ja tā, tad kāds būtu jūsu komentārs par Latvijā spēkā esošiem, tajā skaitā izpildītiem tiesas nolēmumiem, kuros, ja nemaldos, nu, es teikšu, ka pārsvarā tiek nolemts konfiscēt konkrētā bankā, konkrētā kontā esošus nevis prasījuma tiesības, bet finanšu līdzekļus. Vai tas nozīmē, ka... nu, teiksim, šī prakse vismaz no civiltiesiskā viedokļa tad tā kā nepareiza ir bijusi, vai mēs kaut ko neesam sapratuši vai pārpratuši, un tad kā tad būtu pareizi? Paldies.

J. Kārklīšs.

Jā. Tātad paši lēmumi, kuros ir rakstīts, ka konfiscē finanšu līdzekļus, nav nepareizi. Tā ir problēma, ko es minēju savas runas sākumā, ka ar jēdzienu “finanšu līdzekļi” apzīmē prasījumu. Tur varētu ierakstīt arī prasījumu kā sinonīmu. Tātad prasījums pret kredītiestādi, specifisks prasījums pret kredītiestādi ir sinonīms vārdam “finanšu līdzekļi”. Tāpēc lasot spriedumu, kurā teikts, ka konfiscē finanšu līdzekļus, kas atrodas bankā, naudas līdzekļus, kas atrodas bankā... bezskaidru naudu, kas atrodas bankā... patiesībā juristam ir jālasa, ka ar šiem jēdzieniem apzīmē prasījuma tiesības pret banku. Paši šie jēdzieni nav nepareizi lietoti, jo likumdevējs arī viņus lieto, bet to saturs ir jāsaprot. Un tieši, kā jau es teicu, ka ņemot vērā, ka strādājošām bankām šo prasījumu pret kredītiestādi var zibenīgi pārvērst naudā, visi psiholoģiski automātiski identificē ar šiem jēdzieniem, ka nu tā ir nauda. Tas tā nav.

Un tāpēc... jā... jūs pareizi pieminējāt, ka strādājošas bankas gadījumā vai likvidācijā esošas bankas gadījumā, abos gadījumos mehānisms ir identisks — konfiscē finanšu līdzekļus jeb prasījuma tiesības pret banku.

A. Rodiņa.

Paldies.

A. Laviņš.

Paldies. Vārds jautājumu uzdošanai tiesnesim Gunāram Kusiņam. Lūdzu!

G. Kusiņš.

Labdien, Kārkliņa kungs, un labdien, Zeņķa kungs!

Man būs vairāki jautājumi.

Pirmais jautājums. Līdzīgs, kādu es uzdevu jau iepriekš pieaicinātajām personām. Sakiet, lūdzu, vai jūs atbalstāt viedokli jeb piekrītat apgalvojumam, ka banka organizē savu biznesu un bankai šā biznesa organizēšanā ir arī jāuzņemas zināms risks.

Šis jautājums bija saistīts ar iepriekš tiesas sēdē izskanējušo, ka vai ir iespējama kāda banka, kas var pilnībā izkontrolēt, ka bankā nenonāk šie noziedzīgi iegūtie līdzekļi un tad tas ir bankas risks, jo bankas ne vienmēr visu var ar savām kontroles procedūrām novērst, lai neieplūst šie līdzekļi.

Tāpēc ir jautājums, vai jūs uzskatāt, ka bankas biznesa organizēšana ir saistīta ar zināmu risku.. noguldījumu piesaistīšana?

J. Kārkliņš.

Pirmkārt, te būtu jāidentificē, par kādu risku ir runa? Ja ir runa par atbildības risku, tad, dabiski. Ja banka neveic likumā noteiktās prasības noziedzīgu līdzekļu aprites kontroles novēršanai, tad tur var būt milzīgi sodi, miljonus, kā mēs zinām, un tas ir risks.

Ja mēs runājam par civiltiesisko risku, proti, vai bankai ir risks, ka tā nespēs izpildīt saistības pret noguldītājiem... dabiski. Vai mēs redzam vēsturē, ka ir bankas, kas ir maksātnespējīgas?.. Un viņas savu kredītrisku, ko viņas... Nu, kā... Kas pēc būtības ir banka? Banka nav nekas cits kā tirgus placis, starpnieks, kurā satiekas naudas krājēji ar naudas tērētājiem. Ja es naudu netērēju, es viņu nolieku bankā. Un tad ir citi cilvēki, kuri grib kaut ko būvēt, viņi aiziet uz to banku un to manu naudu, ko es esmu nolīcis bankā, paņem sev un būvē māju par to naudu. Tā nav bankas nauda.

Ja mēs redzam, ka uz ielas būvē kaut kādu biroja ēku un tamlīdzīgi... tā ir krājēju nauda, visas sabiedrības krājēju nauda, kas ir noguldījumus izdarījuši un tālāk būtībā pilnvarojuši banku šo naudu izsniegt tālāk.

Tā kā skaidrs, ka tur ir dažnedažādi riski. Par to nav šaubu.

G. Kusiņš.

Paldies. Un paturpinot jautājumu par jūsu nupat teikto, ka tā nav bankas nauda. Jūs, sniedzot viedokli vai, kā jūs teicāt, ieskatu... jūs sniežāt tādu ieskatu civiltiesību terminoloģijā un to terminu izpratnē.

Satversme tieša tā kā tiesību tieša skatās šajā lietā apstrīdētās normas atbilstību Satversmei. Un līdz ar to man jūms ir konkrēts jautājums: vai tiešām jūs uzskatāt, ka bankai nav īpašumtiesības? Vai es nepareizi jūs pārpratu, ka bankai nav īpašumtiesības uz šiem finanšu līdzekļiem, kas ir bankā? Paldies.

J. Kārklīšs.

Jā, protams, ka ir. Šeit es domāju tādā ziņā, ka... nu tas, kas sabiedrībā tiek uzskatīts... ejam, baņķieriem atņemam naudu... Jūs jau atņemsiet noguldītājiem naudu, banka vienkārši ir tas starpnieks. Dabiski, ka tā ir īpašniece. Pretējā gadījumā tā nevarētu izsniegt kredītus, tā nevarētu maksāt darbiniekiem algas, pat telpu nomu. Jo, ja tā būtu noguldītājiem piederoša lieta, tad, atbilstoši Civillikuma noteikumiem, uz to attiecas absolūtais tiesību raksturs, ka neviens nevar šo īpašumu aizskart un pēc būtības banka būtu tika plīks naudas glabātājs bez tiesībām to izlietot un, lai tas tā nenotiktu, lai banka nebūtu vienkārši kastīte stacijas laukumā, kurā aiz atslēgas ieliekam naudu un varētu attīstīt ekonomiku, tad visās attīstītās valstīs, es domāju, arī neattīstītās valstīs, visi noguldījumi automātiski pārvēršas bankas īpašumā ar absolūtu brīvību, ko ar tiem darīt, cik... protams, ciktāl nepastāv ierobežojošie normatīvie akti par kapitāla pietiekamību un AML prasību ievērošanu.

Bet tas mans izteiciens, ka nav bankas nauda, bija tādā izpratnē, ka, ja mēs skatāmies bankas aktīvus, kas ir miljardos, piemēram, tad mums ir jāsaprot, ka pretī ir saistības, ka banka nevar šo naudu tā vienkārši kā savu iztērēt un ka viņa var uzskatīt, ka viņai nav jāatbild par šo naudu. Viņai ir jāatbild par šīs naudas lietderīgu izlietojumu un tādā izpratnē... Tādā izpratnē bankas aktīvos redzamā nauda nav tā kā bankas radīta. Tā ir noguldītāju sanesta vienā vietā, bet, dabiski, ka, ieejot bankas bilancē... to jau es rakstīju kopā ar kolēģi arī savā atzinumā...

G. Kusiņš.

Paldies. Un sakiet, lūdzu... Jūs teicāt, ka jūs nezināt nevienu tiesību normu, kas paredzētu šādu prioritāti... kā termins, kas tiesas sēžu zālē tika lietots...

Sakiet, lūdzu, jūs, sniedzot savu viedokli, sniedzāt ieskatu par civiltiesību terminiem. Vai varētu būt tā, un acīmredzot šajā lietā pat ir liela iespējamība, ka varētu būt tā... ka šo terminoloģiju ietekmē arī tas, kādus terminus lieto starptautiskie līgumi... Latvijai saistošie starptautiskie līgumi... Eiropas Savienības tiesības.

Vai varētu būt tā, ka mums šeit ir jāskatās un jāpatur prātā gan Likumā par Latvijas Republikas starptautiskajiem līgumiem... laikum 13. pantā paredzētais, gan arī tas, ka mums konkrēti ir jāpiemēro arī Eiropas Savienības tiesības? Jeb arī jūs paliekat pie sava viedokļa, ka ir tikai civiltiesību terminoloģija un mums nav jāraugās uz Eiropas Savienības tiesību aktiem vai uz starptautiskiem līgumiem? Paldies.

J. Kārklīņš.

Nē, nu, protams, ka ir jāskatās.

Bet jāskatās ir attiecībā, uz ko lieto šo te prioritāti arī šie te starptautiskie akti. Vai uz noziedzīgā ceļā iegūtas mantas izņemšanu no civiltiesiskās apgrozības vai uz tālāk šīs... ņemot vērā to, ka jūs esat mantas īpašnieks kļuvis... uz šo te no mantas izrietošo tiesību prioritāru īstenošanu? Ja valsts, piemēram, atgūst savā īpašumā... nu, ne atgūst, bet iegūst noziedzīgā ceļā iegūtu viesnīcu, tad nu prioritāte, dabiski, valsts uzreiz kļūst par šīs viesnīcas īpašnieci, izņem no civiltiesiskās apgrozības un... īstenībā patur šo civiltiesisko apgrozību, jo valsts tālāk apsaimnieko. Viņa var turpmāk pieņemt viesus... operēt ar šo viesnīcu un viņai ir jācenšas saskaņā ar likumu... bet idejiski, ja... un no šīs mantas rodas arī kaut kādas prasījuma tiesības — par nomas maksu kaut kādu un viņa šīs prasījuma tiesības var prasīt. Bet vai viņa ir prioritāra? Kaut kā īpaši atšķirībā no Civillikuma noteiktām normām, prioritāras tiesības saņemt izpildījumu? Un tāpat arī prasījums pret banku ir izpildījuma prasījums. Un es nezinu, kur būtu šādas tiesības saņemt civiltiesisku prasījumu kā prioritāri noteiktu... arī starptautiski...

G. Kusiņš.

Vai es pareizi sapratu jūsu atbildi, ka jūs pieļaujāt, ja starptautiskās tiesības vai Eiropas Savienības tiesības pieprasītu šādu... nosacīti... prioritāru prasījumu, tad tā varētu būt... ja ir prioritārs prasījums... Jo jūs teicāt, ka jūs nezināt... Nu, nezināt var dažādu iemeslu dēļ... nezin, vai ir prioritārs, nezin... vai nav prioritārs.

J. Kārklīņš.

Jā. Prioritāra prasījuma izpilde... proti, ja starptautiskais līgums paredz to, ka valstij kredītiestāžu maksātnespējas gadījumā ir prioritāra kārtā, un notiek starptautiski... tad, dabiski, ka tāds normatīvs regulējums pastāv un viss kārtībā.

G. Kusiņš.

Un sakiet, lūdzu, vai šo lietu nevarētu ietekmēt arī Eiropas Savienības regulējums? Piemēram, jau manis pieminētā direktīva 42... nosacīti, kā mēs viņu saucam...

J. Kārklīņš.

Nu, noteikti, ka varētu. Ir skaidrs, ka direktīvas arī ir jāņem vērā, mēs esam Eiropas Savienības tiesību sistēmā atrodoša valsts.

G. Kusiņš.

Un ja direktīva šinī gadījumā pieprasītu šādu nelikumīgi iegūtu naudas līdzekļu izņemšanu no aprites, tad jūs teiktu, ka tad mūsu nacionālajam tiesiskajam regulējumam Civillikumā ierakstītajam būtu jāpiekāpjas?

J. Kārklīš.

Bet tas, ko es stāstu, jau izņem no apgrozības šos te naudas līdzekļus. Tie tiek nodoti valstij. Un naudas līdzekļi — tas ir prasījums pret banku.

G. Kusiņš.

Skaidrs.

Vai te varētu būt atšķirības arī no tā veida, kā tas tiek izņemts starptautiskajās tiesībās vai Eiropas Savienības tiesībās?

J. Kārklīš.

Nu, tad jāprecizē jautājums, ko jūs domājat ar “veidu”?

G. Kusiņš.

Jūs teicāt, ka Civillikums paredz konkrētu veidu šīs prasīja tiesības un to... Vai Eiropas Savienības direktīva Nr. 42 vai šie divi lietas izskatīšanas laikā pieminētie līgumi... ja paredzētu savādāku kārtību, kādā valstij ir pienākums rīkoties, ja ir atzīts, ka ir noziedzīgi iegūti līdzekļi? Vai varētu būt tā, ka šie... Latvijas starptautiskās saistības vai Latvijas dalība Eiropas Savienībā un līdz ar to Eiropas Savienības tiesiskais regulējums paredzētu savādāku kārtību, kas tad atšķirtos no Civillikuma?

J. Kārklīš.

Nē, neparedzētu. Nav savādāka kārtība pēc Civillikuma šajā brīdī... nav pamatoti piesaukt. Šeit mēs runājam par to, kādā veidā tiek realizēta šīs noziedzīgās mantas izņemšana no civiltiesiskās apgrozības un tur Latvijas tiesību sistēma ir saskanīga ar starptautisko. Un tā tiek nodrošināta pilnībā izpilde.

Es runāju par nākamo posmu. Tad, kad tas ir izpildīts par to, ko direktīva pieprasa, un proti, prasījuma tiesības ir atņemtas noziedzniekam... tāpat kā viņam atņem automašīnu... jo prasījuma tiesības ir manta... tāpat kā, es nezinu, gredzens, automašīna, telefons... Tad, kad viņam atņem, tad ir jautājums, ko ar šo mantu dara. Ko mēs darām ar atņemto automašīnu? Ko mēs darām ar atņemto zelta pulksteni? Ko mēs darām ar atņemtajām prasījuma tiesībām pret banku? Tas jau ir otrs jautājums, ko starptautiskās tiesības neregulē, tur valsts normatīvajos aktos domā, ko ar šo konfiscēto jau no civiltiesiskās apgrozības izņemto mantu tā dara?

G. Kusiņš.

Vai varētu būt tā, es atvainojos... ka Kredītiestāžu likumā un attiecībā uz komercbanku maksātnespēju, apzināti nav ierakstītas šādas noziedzīgi iegūtas mantas legalizācijas ierakstīšana kaut kādā kārtā tikai tāpēc, ka tas būtu pretrunā ar Eiropas Savienības tiesību aktiem?

J. Kārklīņš.

Nē, tā nedomāju. Kredītiestāžu likums ir diezgan novecojis, viens no tādiem mazāk vispār evolucionējošajiem likumiem.

Otrkārt, tas ir iemesls... un tur droši vien kolēģis Rozenbergs varēs paskaidrot... tas ir iemesls, kāpēc tas ir tā noticis.. kāpēc mēs vispār strīdamies šajā tiesas sēdē par to, ka tiesībsargājošajās iestādēs un konkrēti krimināltiesībās izpratne par šo te bezskaidru naudu nav evolucionējusi tiktāl, kā tas ir civiltiesībās, kur tas ir skaidri ierakstīts. Un, piemēram. Civilprocesa likuma 138. pants, kas regulē prasības nodrošināšanu, tāpat faktiski naudas līdzekļu arestu, ja mēs ceļam prasību tiesā un vēlamies... tautas valodā runājot... arestēt atbildētāja naudas līdzekļus kontā. Tad Civilprocesa likuma 138. panta pirmās daļas 6. punkts saka, ka viens no prasības nodrošināšanas līdzekļiem ir to maksājumu apķīlāšana, kuri ienāk no trešajām personām, tajā skaitā, nav līdzekļi kredītiestādēs. Tajā skaitā... Tāpat Civillikums zina, ka prasījums pret banku nav nekas cits, kā maksājums, kas ienāk no trešajām personām, jeb no bankas, jeb no bankas citiem klientiem. Un Civilprocesā tas ir precīzi ierakstīts, izgrozīts. Kriminālprocesā tā nav. Tur vienādo skaidru naudu ar bezskaidru naudu. Un, tā kā ar šiem noziedzīgu līdzekļu legalizācijas jautājumiem nodarbojas krimināltiesību eksperti, kuri civiltiesības saprotamu iemeslu dēļ nav tik padziļināti apguvuši, tā viņi tur maldās pa šo izpratni, ka bezskaidra nauda bankā ir tas pats, kas nauda kastītē, ko mēs atrodam pie narkotiku tirgotāja un konfiscējam valsts labā. Tur ir tā problēma.

G. Kusiņš.

Labi. Paldies.

A. Laviņš.

Paldies. Vārds jautājumu uzdošanai tiesnesei Irēnai Kucinai. Lūdzu!

I. Kucina.

Paldies, Kārklīņa kungs, par jūsu viedokli, arī atbildēm.

Es arī gribētu mazlietiņ precizēt un noskaidrot varbūt ar tādu solīti atpakaļ, atskatoties uz kriminālprocesa stadijām un tiesu nolēmumiem.

Ja mēs apskatāmies to situāciju, kad tiek pieņemts nolēmums, lai arestētu noteiktos potenciālos noziedzīgos līdzekļus. Un tāpat šis lēmums nonāk līdz bankai un banka, citiem vārdiem sakot, iesaldē, kā jau jūs teicāt, noteikto līdzekļu vērtību, kopu. Pēc procesa mēs redzam, ka tie ir finanšu līdzekļi.

Tālāk nākamais solis. Kriminālprocesā šis līdzekļu vērtību kopums tiek atzīts par noziedzīgi iegūtiem līdzekļiem vērtību kopumu. Tas nozīmē... vai es jūs pareizi sapratu... ka tad, kad šie līdzekļi kļūst jau par noziedzīgā nodarījumā iegūtiem līdzekļiem, principā šis te arests... šie līdzekļi vai šī te vērtība no aresta bažām tiek vaļā un valsts nokļūst noziedznieka korpēs un pēc tam ar prasījuma tiesībām iestājas bezmaz

vai pēdējā rindā. Un kā rezultātā to summu, kas ir bijusi... vai vērtību, kas ir bijusi arestēta, principā pirmajā rindā vai otrajā rindas kārtībā iegūst citi un rezultātā valsts nemaz nenonāk līdz tiem līdzekļiem. Vai principā izpildījumā tas varētu izskatīties šādi?

J. Kārklīšs.

Jā. Tātad, tajā brīdī, kad banka saņem tiesībsargājošo iestāžu lēmumu par naudas līdzekļu iesaldēšanu bankas kontā, pēc būtības viņa saņem lēmumu, ka banka nedrīkst pieņemt rīkojumus no noguldītāja, no iespējamā noziedznieka rīkojumus. Ko darīt ar šīm prasījuma tiesībām? Tas nozīmē, ka tātad bankai ir jāatturas no šo līdzekļu pārskaitīšanas citur, no šo līdzekļu izsniegšanas un tajā brīdī tiek iesaldētas... šīs prasījuma tiesības tiek vienkārši iesaldētas. Tajā brīdī, kad valsts konstatē, ka tie ir noziedzīgā ceļā iegūtie līdzekļi, tā... kā jūs pareizi teicāt... iestājas šī te noziedznieka kurpēs, pārņem vai atņem viņam to mantu, faktiski tā vienkārši runājot un kļūst par mantas īpašnieku, par prasījuma tiesību īpašnieku. Un tālāk viņa skatās, kas tajās prasījuma tiesībās ir? Kurā kārtā... tā var būt arī pirmā kārtā, kurā banka... tā var būt fiziskā persona, kurai ir prioritāte, tā var būt ceturtā, septītā, tā var būt desmitā kārtā. Kā nu gadās. To jau tā nevar pateikt. Tāpēc arī nevar pateikt, ka valsts tos līdzekļus nesaņems. 99% gadījumā valsts šos līdzekļus saņem, jo tas notiek ar strādājošām bankām. Un tad ir gadījumi, kad ir nestrādājošas bankas, un tad arī valsts uzskata... bet es arī tur gribu saņemt līdzekļus un man pārējais nekas neinteresē, no citām bankām es to naudu vienmēr dabūju, šeit ir maksātnespējīgā... laidiet mani arī ar elkoņiem pa priekšu kā prioritāro.

Un es uzskatu, tas ir mans viedoklis, ka tā nevar, jo bankas maksātnespēja ir visas sabiedrības problēma, visiem kopīgi ir jāizsmeļ šī laiva un valsts nevar tā kā uzkundzēties un dabūt līdzekļus un jūs tur pārējie gaidiet pilsoņi... un vai jūs tur dabūsi vai nē. Tad visi ir vienlīdzīgi.

Un tad šeit netiek pārkāpti nekādi principi par noziedzīgas mantas kaut kādu neizņemšanu no apgrozības, ka viņu turpina kāds lietot... tas ir absolūti nē... noziedzniekam tā ir atņemta un viss.

A. Laviņš.

Paldies. Vārds jautājumam uzdošanai tiesnesim Artūram Kučam.

A. Kučs.

Tā, labdien, Kārklīņa kungs! Man būs viens jautājums.

Jūs teicāt, ka nevienā likuma normā nav prioritāte valstij noteikt šādos gadījumos.

Tajā pat laikā, kad mums bija... man liekas... Tieslietu ministrijas pārstāvis, tad teica, ka Maksātnespējas likums īsti neattiecas uz šādiem gadījumiem, kad mēs runājam

par noziedzīgi iegūtu mantu, ka nevaram attiecināt to kārtību uz šiem gadījumiem, jo neatkarīgi no tā, pat kam manta pieder... tas pat šinī gadījumā, cik es atceros, bija teikts, ka nav svarīgi... jo šī manta ir jāizņem ārā no vispārējās civiltiesiskās apgrozības. Viņa pašā sākumā jau nevarēja radīt vispār nekādas tiesiskās sekas, viņa ir vienkārši jāizņem ārā, neatkarīgi no tā, kas tad tagad tur veidotos.

Es saprotu, ka jūs drusciņ savādāk to visu redzat, ka jūs sakāt, ka tas jau tiek izdarīts, izņemot ārā prasījuma tiesības. Bet, ja mēs ietu pēc tā viedokļa, ka, teiksim, ar prasījuma tiesībām nepietiek un ir jāizņem ārā, teiksim, šie finanšu līdzekļi, jūs vienlaikus arī teicāt un nav tā Latvijā, ka vienmēr manta, kas ir noziedzīgi iegūta, tiek izņemta ārā no civiltiesiskās apgrozības un ka arī civiltiesībās darbojas labticīgi ieguvēju princips.

Tāpēc es gribēju varbūt no jums drusciņ vairāk par šo... Vai ir vienmēr tā, ka pietiek ar konstatāciju, ka tas ir noziedzīgi iegūts, un tad mēs to ņemam ārā no civiltiesiskās apgrozības, vai tomēr ir arī kādi citi principi, kas var ierobežot to?

J. Kārklīš.

Jā. Tātad manā ieskatā Finanšu ministrijas pārstāvji atkal ir vienādojuši finanšu līdzekļus...

A. Kučs.

Es atvainojos... Tieslietu ministrija bija....!

J. Kārklīš.

Tieslietu ministrija... jā, es atvainojos... vienādojusi atkal ir jēdzienu "finanšu līdzekļi" ar skaidru naudu identificējusi... Var teikt, ka ja tu aizej uz banku, tur kastītē stāv, vienkārši ir tikai jāpaņem... un tātad es to viedokli neatbalstu.

Un tagad man izlēca no galvas, ko jūs man jautājāt...

A. Kučs.

Vai tajā brīdī, ja es konstatētu, ka tie līdzekļi vai arī tās prasījuma tiesības ir noziedzīgi iegūtas, mums pietiek ar to konstatēt un viss... un mēs to ņemam ārā no civiltiesiskās apgrozības... Vai ir kaut kādi vēl citi apsvērumi, kas varbūt to ierobežo?

J. Kārklīš.

Jā, nu manā ieskatā tas regulējums par noziedzīgas mantas konfiskāciju ir vērsts nevis tāpēc... tas ir radīts nevis tāpēc, lai valsts varētu šo naudu sev savākt vai mantu, bet tāpēc, lai viņu atņemtu noziedzniekam. Tas ir galvenais, kas ir jāpanāk. Lai noziedznieks šo mantu nevar laist civiltiesiskajā apgrozībā. Ne jau, ka vispār manta ir tāda, ka viņa ir jāiznīcina... ar traktoriem brauc pāri, kā dažas valstis to dara... sankcionētajām precēm... Mērķis ir atņemt tam noziedzniekam. Un tad, kad valsts viņu

pārņem, tā manta jau nav dvēsele, kurai ir grēks... Līdz ar to tajā brīdī, kad prasījuma tiesības ir atņemtas, mērķis ir sasniegts.

Attiecībā uz otru jautājumu, ka ir kaut kādi gadījumi, kad mantu īpašnieks pazaudē un nevar atgūt... Tādi ir. Bet šeit es nerunāju par noziedzīgā ceļā iegūtu mantu, es šeit runāju par mantu, kura prettiesiskas rīcības rezultātā ir zaudēta, bet kur šī darbība nesasniedz tādu līmeni, lai tas būtu noziedzīgs nodarījums.

Un šeit es runāju par, piemēram, Civillikuma 1065. pantu, kas runā par to, ka, ja tu esi labprātīgi kādam uzticējis savu lietu un šo lietu tas, kuram tu uzticēji glabājumā, patapinājumā vai ķīlā, pārdod, kā neīpašnieks pārdod, tu esi zaudējis īpašumtiesības. Nevar atgūt. Tev ir prasījuma tiesības, kas paliek pret šo te nosacīti slikto puisi, kurš ir pārkāpis likumu.

Un mums arī ir, piemēram, Komerclikumā, pie kapitāldaļu atsavināšanas un var būt kapitāldaļu īpašnieku reģistrā, kas saucas "dalībnieku reģistrs", ierakstīts daļu īpašnieks. Tajā pašā laikā viņš varbūt tāds nav, viņš tur ir nokļuvis pielietojot viltus, spaidus, draudus, panācis, ka uz viņa vārda reģistrē kādu kapitāldaļu īpašuma tiesības un tad es kā labticīgā persona paskatos reģistrā, vai kapitāldaļu īpašnieks ir tas, kas ir reģistrā, ieguvis šīs kapitāldaļas īpašumā un, ja nemaldos, no galvas nepateikšu... bet, liekas, ka 183.¹ pants Komerclikumā, bet to noteikti var atrast... saka, ka labticīgais ieguvējs tiek aizsargāts un mantu nevar atgūt īpašnieks.

Tāpēc tāda pieeja, ka vienmēr īpašniekam visu vienmēr atdod, tāda tiesību sistēma mums nav.

A. Kučs.

Paldies par atbildi.

A. Laviņš.

Paldies.

Es vēlos informēt, ka šodien tiesas sēde ilgs līdz 16.25.

Vēl ir 18 minūtes

Lūdzu, Šķiņķa kungs, jums ir jautājumi Kārklīņa kungam?

M. Šķiņķis.

Tikai viens.

Ja drīkst jūsu viedokli... No Saeimas puses izskanēja tāds arguments, ka likvidējamai juridiskajai personai vai maksātnespējīgai juridiskajai personai Satversmes 105. pants negarantē šīs uzņēmuma mantas aizsardzību, jo tāpat jau šo naudu galvenokārt sadalīs kreditori.

Vai jums ir viedoklis par šo jautājumu? Vai jūs piekrītat šādam uzstādījumam?

J. Kārklis.

Nepiekrītu viennozīmīgi. Tas neizriet, manā ieskatā, ne no kādas tiesību normas. Tikai tāpēc, ka banka ir kļuvusi maksātnespējīga, to nevajag spārdot ar kājām. Viņa var kļūt maksātnespējīga arī ne savas vainas dēļ tāpēc, ka kāds viņai kredītu nav atdevis un tāds psiholoģisks uzskats, ka maksātnespējīga — tā ir slikta banka — jo noguldītāji tur mītiņus taisa, tāds ir radies, bet nedrīkst juristi tā domāt. Juristiem ir jāskatās vienkārši process, vai maksātnespējīgs vai ne maksātnespējīgs, un nav pamata ierobežot cilvēktiesību pamattiesības. Un ja Satversmē tikai tāpēc, ka ir citā juridiskā statusā nokļuvusi šī persona... es šeit neredzu nekādas leģitīmas intereses, kuras attaisnotu tādu pamatojumu. Es gribētu izlasīt to pamatojumu, kur viņš ir saskatāms. Es viņu nesaskatu.

Un, starp citu... es gribu piebilst, ka pēdējais jautājums, kuru Šķiņķa kungs uzdeva Vainovska kungam, bija izcils jautājums. Tajā vajag iedziļināties un paklausīties, kas tika uzdots. Tur ir liela atbilde īstenībā uz šodienas kāzusu.

M. Šķiņķis.

Paldies, man nav vairs jautājumu.

A. Laviņš.

Paldies. Vai Saeimas pārstāvjiem būs jautājumi Kārklīņa kungam?

A. Stupins.

Saeimas pārstāvjiem jautājumi Kārklīņa kungam nebūs.

A. Laviņš.

Paldies Saeimas pārstāvjiem.

Tā... Kārklīņa kungs, paldies, Zeņķa kungs, paldies jums par dalību šajā tiesas sēdē, par jūsu sniegto ekspertīzi šajos komplicētajos jautājumos, kas būs, protams, Satversmes tiesai noderīgi, lai izdarītu savus secinājumus par šiem tiesību jautājumiem. Paldies jums vēlreiz.

Jūs varat atslēgties no pieslēguma tiesas sēdei.

J. Kārklis.

Paldies. Visu labu!

A. Laviņš.

Jā... Es redzu, ka tiesas sēdei ir pieslēdzies Jānis Rozenberga kungs. No mūsu ieplānotā darba apjoma šodien bijām ieplānojuši, Rozenberga kungs, uzklaut arī jūs. Nekad nevaram prognozēt, kā un cik ilgā laikā mēs varēsim uzklaut pieaicinātās personas.

Kā jau teicu, šodien mēs darbu turpināsim līdz 16.25. Dažas minūtes ir atlikušas, bet tiesneši uzskata, ka tas nebūtu lietderīgi šobrīd iesākt jūs uz klausīt par dažiem jautājumiem un tad jautājumu sesiju atstāt uz citu dienu.

Vai... Tātad, man šobrīd ir jāizstāsta, kāds ir ieplānotais Satversmes tiesas nākamo sēžu grafiks un visupirms vaicāšu jums, vai ir iespēja jums piedalīties šajās dienās tiesas sēdēs, kurās jūs varētu uz klausīt.

Proti, Satversmes tiesa ir ņēmusi vērā to, ko arī Saeimas pārstāvji ir lūguši, tomēr varam teikt, ka zināmu kompromisu mēs tikai varam nodrošināt šādā situācijā, kad Satversmes tiesa ir ieguldījusi lielu darbu, lai saplānotu, kā tiks uz klausītas pieaicinātās personas. Tāpēc varu informēt, ka tiesas lēmums attiecībā uz turpmākajām tiesas sēdēm ir šāds: mēs turpināsim tiesas sēdi šajā lietā 13. aprīlī pulksten 10.00. Visu dienu veltīsim pieaicināto personu uz klausīšanai un 14. aprīlī, kad bijām ieplānojuši dienu, kad tiesu debatēs varēsiet izteikt savu viedokli, šo mēs esam pārcēlušī, nākot pretī Saeimas pārstāvjiem, uz 21. aprīli pulksten 10.00.

Tāpēc mans jautājums šobrīd, Rozenberga kungs, jums, vai 13. aprīlī kādā no dienas brīžiem jūs varētu pieslēgties tiesas sēdei? Iespējams, piedalīties klātienē. Vēlams būtu no rīta, no pulksten 10.00.

Mirklīti... nē, tomēr pēcpusdiena būtu vēlmais laiks.

Kāds ir jūsu viedoklis?

J. Rozenbergs.

Nu, ja laiks desmitos jau ir aizņemts, tad es droši vien spēšu pārplānot citus darbus, lai varētu piedalīties tiesā pēcpusdienā. Ja tas būtu iespējams, labprāt to darītu attālināti.

A. Laviņš.

Jā, paldies. Tātad pēc pulksten diviem, Rozenberga kungs, mēs varētu jūs sagaidīt, ka jūs pieslēdzaties tiesas sēdei un uz klausīsim jūsu viedokli.

Paldies jums.

Un šodienai varu teikt, ka ir visas iespējas jums šobrīd atslēgties no tiesas sēdes pieslēguma.

J. Rozenbergs.

Jā, labi. Paldies.

A. Laviņš.

Paldies.

Lietas dalībniekiem... Vai ir saprotams, kādā secībā nākamās tiesas sēdes norisināsies?

M. Šķiņķis.

Jā, ir saprotams.

A. Laviņš.

Saeimas pārstāvjiem? Vai ir saprotams?

A. Stupins.

Saeimas pārstāvjiem ir saprotams un Saeimas pārstāvji grib izteikt lielu paldies par pretimnākšanu un kompromisu. Mēs centīsimies īstenot mūsu procesuālās tiesības maksimāli efektīvi šādā procesuālā veidā. Paldies.

A. Laviņš.

Arī Satversmes tiesas vārdā varu teikt paldies par pretimnākšanu no jūsu puses.

Šodien tiesas sēdē tiek pasludināts pārtraukums un pārtraukums ir līdz 13. aprīlim pulksten 10.00, kad turpināsim tiesas sēdi ar nākamo pieaicināto personu uzklausīšanu.

Pārtraukums.

(Pārtraukums.)